

CD-i

Onafhankelijk tijdschrift
over de wereld van CD-i

FILMS • MUZIEK • GAMES • SPECIAL INTEREST • KINDEREN

Alles over Anime **Akira**

ROWAN ATKINSON in
De Avonturen van
MR. BEAN

De Boefjes

Kattekwaad in 't kwadraat

Merlin's Apprentice

Niet kinderachtig

BZN

Karaoke met Jan Keizer

A Film By Sydney Pollack
**THE
FIRM**

**FILMS!
FILMS!
FILMS!**

8 710966 009987

CD-i

nu
f 119,95
Bfr 2199

CHAOS CONTROL

A FAST AND FURIOUS
FIGHT FOR LIBERTY!

SPECTACULAIR SCHIETSPEL
VOOR JONG EN OUD
MET 3-D DIGITAL VIDEOBEELDEN
EN SOUNDEFFECTS

PHILIPS

Philipscdi.com

web

web
HET INTERNET MAGAZINE

DE IRRITANTE B

IN DE FILE MET
EEN PORSCHÉ

DE SLEUTEL TOT
INTERNET-PRIVACY

KOFFIE BIJ BART

IN DISCUSSIE MET
DE REST VAN DE
WERELD

PLANET INTERNET
VOOR DE HELE
AARDKLOOT

NEEM EEN ABONNEMENT

WEB Hèt Internet Magazine verschijnt 10 maal per jaar. Het tweede nummer ligt nu in de winkel. Losse nummers kosten f 9,95. Een jaarabonnement kost f 69,95.

Bovendien ontvangt u als abonnee een welkomstgeschenk in de vorm van een CD-ROM met Internet-programmatuur. Daarnaast krijgt u minimaal vier keer per jaar gratis een update. Ook op CD-ROM.

Vul de bon in en stuur deze ingevuld naar:

WEB Magazine
Antwoordnr. 1228
2000 VG Haarlem

Een postzegel is niet nodig.

WEB

Ik wil een abonnement voor f 69,95

Naam (M/V)

Adres

Postcode Plaats Telefoon

Wijze van betaling:

Ik heb een girobetaalkaart/eurocheque bijgesloten

Eenmalige machtiging; Banknr Gironr

Handtekening

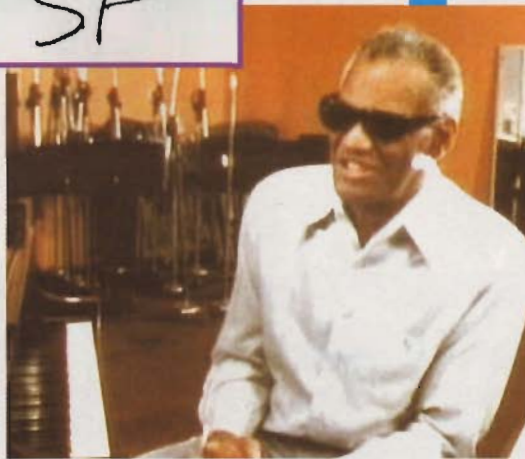
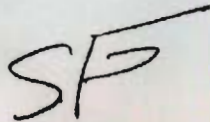
Philipscdi.com

Redactioneel

Een blad maken is een boeiend vak, zoveel is me na vijf nummers wel duidelijk. We worden bedolven onder de nieuwste Video CD-schijfjes en onder stapels lezersbrieven. De vele positieve reacties die we mochten ontvangen op de proef-CD met clips van games waren voor ons reden genoeg om wederom te zorgen dat er een gloednieuwe Video CD wordt meegeleverd. Het is dit keer een Video CD met trailers van speelfilms. En niet de minste: The Firm, Sliver, Four Weddings & a Funeral en Indecent Proposal, om er maar een paar recente titels uit te lichten. Dat wordt achterovergenieten van de beste films op het beste medium. De doorbraak van Video CD is op alle fronten zichtbaar. Niet alleen de allernieuwste Hollywood speelfilms, ook kinderanimatie, concertregistraties en klassiekers uit de oude doos zijn of staan op verschijnen. Manga, comedy & cabaret, science fiction en de onvermijdelijke 'volwassen' titels maken het spectrum compleet. Met name verzamelaars van de klassieke titels kunnen hun hart ophalen: van verschillende kanten hoor ik dat de ècht klassieke titels (Eisenstein, Hitchcock, Amerikaanse musicals, cult-horror) binnenkort op Video CD een permanent verblijf vinden. Welke, wanneer?

U weet het inmiddels, dat leest u hier.

Sybrand Frietema de Vries

INHOUD

INTERVIEW BRIAN HIRMAN

In een buitenwijk in het zuiden van Hilversum is het bedrijf Atlantic Digital Video gevestigd. Het bedrijf heeft zich de afgelopen stormachtige tijd opgewerkt als een van de leidende Video CD-bedrijven ter wereld. Een begrip in de professionele wereld, maar onopgemerkt door de consument. CD-i Magazine vond dat aan die relatieve onbekendheid maar eens een eind moest komen.

Pagina 12

JAZZ

Jazzfanaten moeten het doen met een paar armzalige uurtjes op de Nederlandse radio, om van de Jazzprogramma's op de televisie nog maar te zwijgen. Zelfs wanneer we naar een gewone CD-zaak gaan wordt de jazz weggeloopt in een kleine bak in een 'achteraf-hoekje' in de winkel. Zo lang heb ik verlangd naar goed beeldmateriaal van Charlie Parker. Miles Davis kende ik alleen van de hoezen van de kleine collectie platen die ik van hem heb. Eindelijk komt daar verandering in, en wel op Video CD: The Masters of Jazz-Series.

Pagina 18

ANIME

Is het een tekenfilm? Is het computeranimatie? Is het een speelfilm? Is het science-fiction? De Japanse animatiefilms die aangeduid worden met de term Anime zijn dat allemaal en nog meer. De high-tech thematiek, verrassende camerastandpunten en oogverblindende computerinkleuring bieden eindelijk weer eens iets nieuws op filmgebied, en de

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem, NIEUW! Telefoon: 023-360160 Telefax: 023-359627 **REDACTIE EN MEDEWERKERS:** Sybrand Frietema

de Vries (Hoofdredactie), Foeke Collet, Lennie Pardoel, Klaas Smit (Eindredactie), Wilma Boekel (Secretariaat en Traffic), Rom Helweg, Lucas Bonekamp, René Janssen, Rob Smit, Boudewijn Büch.

VORMGEVING: Ernst Bernson (Art Director), Carola Hoff, Rob Koetsier, Margo Witte, Joachim Mahn. **FOTOGRAFIE:** Gè Duits, Hans van Dormolen.

BOEKHOUDING: Esther Boekel. **UITGEVER:** Wouter Hendrikse. **DIRECTIE:** A.W. Eilers. **ABONNEMENTEN:** CD-i Magazine, Postbus 22855, 1100 DJ Amsterdam Zuid-

Oost, Telefoon: 06-8212252 (20 cent per minuut). CD-i Magazine komt 11 maal per jaar uit. Een jaar-abonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij u het

abonnement schriftelijk opzegt, uiterlijk twee maanden voor de vervaldatum. **ADVERTENTIES:** Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Marlou den Drijver, Postbus 333, 2040 AH

Zandvoort, Telefoon: 02507-18480, Telefax: 02507-16002. Advertenties kunnen zonder opgave van redenen geweigerd worden. **PREPRESS EN DRUK:** Nederlands Drukkerij Bedrijf,

Zoeterwoude. **DISTRIBUTIE NEDERLAND:** BetaPress, Gilze. **DISTRIBUTIE BELGIË:** LumaPress. CD-i Magazine is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf BV

Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niet uit deze uitgave spinnerische wijze worden overgenomen.

videobanden gaan dan ook als de spreekwoordelijke warme broodjes over de toonbank. De eerste vijf films staan nu op video-CD.

pagina 24

DRIE OP EEN RIJ: BORDSPELLEN

Eigenlijk hoor je een bordspel natuurlijk niet via het tv-scherm te spelen. Recente titels zoals *Magisch Labyrint* en *Cluedo* bewezen dat de overgang van bord naar scherm wel degelijk te maken is. Omdat we de beide genoemde spellen nog niet zo lang geleden al uitgebreid hebben besproken, kozen we ditmaal voor drie minder recente titels: *Backgammon*, *Sargon Chess* en *Othello*.

Pagina 30

TIPS & TRUCS

Wegwijs in *Cybercity*. *Burn:Cycle* blijft de gemoederen bezighouden. Meer tips over dit fantastische spel. Op veler verzoek ook tips over *Laserlord*.

Pagina 33

MERLIN'S APPRENTICE

Vrijwel iedereen kent natuurlijk de legende van de jonge ridder Arthur, die na het volbrengen van een aantal opdrachten het zwaard *Excalibur* uit een steen kon trekken en zichzelf daardoor tot koning van Engeland mocht kronen. Wat misschien veel minder mensen weten, is dat Arthur in die tijd in de leer was bij de al even legendarische tovenaarsleerling Merlijn. *Merlin's Apprentice* gaat min of meer over Arthur's legendarische belevenissen. Met één verschil: ditmaal moet jij allerlei opdrachten vervullen voordat je wordt aangenomen als tovenaarsleerling. Een preview.

Pagina 36

CD-I IS KINDERSPEL

Lang geleden leefde er in de Zuid-Chinese zee een tijger met de naam *Sandokan*. Hij werd ook wel de piraat van Maleisië genoemd. Deze charmante tijger speelt de hoofdrol op deze Video-CD. Ook het tweede deel van de serie *De Boefjes (Little Rascals)*. Het is de laatste dag voor de vakantie, school is bijna afgelopen. We zien een klas vol kleine schattige kleuter-tjes. Alhoewel, schattig?!

Pagina 38

JAN KEIZER, BZN

Nu, drie jaar na het vijfde lustrum komt BZN uit met een heuse CD-i. Niet alleen om naar te kijken en te luisteren, maar ook om zelf op mee te doen. Zing mee met BZN! Daarom heet de CD-i dan ook 'Starring You'. CD-i Magazine ging naar Volendam, om eens te ontdekken, wat de uitvinders van de *Palingpop* over hun muziek te vertellen hadden. Een interview met Jan Keizer.

Pagina 43

GESCHIEDENIS VAN CD-I (DEEL 2)

Het getuigt van grote visie dat er wordt besloten door te gaan met CD-i. En dat niet alleen. Er wordt zelfs een konijn uit de hoge hoed getoverd. Nou ja, konijn? De reddende engel blijkt meer de karaktertrekken te hebben van een tijger. Het tweede & laatste deel van de geschiedenis van CD-i.

Pagina 50

- **BRIEVEN** Pagina 6 • **NIEUWS** Pagina 8 • **INTERVIEW MET BRIAN HIRMAN** Pagina 12 • **JAZZ** Pagina 18
- **TEKENEN EN SCHILDEREN** Pagina 22 • **ANIME** Pagina 24 • **DRIE OP EEN RIJ: BORDSPELLEN** Pagina 30
- **TIPS & TRUCS** Pagina 33 • **MERLIN'S APPRENTICE** Pagina 36 • **CD-I IS KINDERSPEL** Pagina 38
- **BEAUTY GUIDE** Pagina 41 • **BZN INTERVIEW** Pagina 43 • **GESCHIEDENIS VAN CD-I (deel 2)** Pagina 50
- **FILMS** Pagina 56 • **PROFESSIEEEL** Pagina 61 • **BUCH** Pagina 66

Brieven

B r e e d b e e l d

Als reactie op de rubriek Brieven, bij het onderwerp Cinemascope op bladzijde 6 van het maart-nummer, ben ik van mening dat er nog een derde mogelijkheid is bij het afspelen van speelfilms. Deze geeft ook het beste resultaat, namelijk het afspelen van de Cinemascope-titels op een breedbeeld TV-toestel geeft het gehele WideScreen-beeld weer zonder zwarte strepen. Je moet daarvoor de breedbeeld-TV in de stand FILMFORMAAT zetten.

Ik verzoek U in een van de volgende nummers eens aandacht te besteden aan breedbeeld op CD-i.

M. Schipper, Hoogvliet

Een goed idee. De redactie heeft nog geen ervaring met breedbeeld-TV. We gaan hier eens induiken en zullen hier lang (en breed) over berichten.

eerste Hulp Bij Obstakels

Er zijn weer een heleboel vragen over spelletjes binnengekomen. Met name het Cyberspel Burn:Cycle zet de pennen en tekstverwerkers aardig in beweging. Ook zijn er lezers die ons, soms wanhopig, opbelden omdat ze al dagen, nachten, weken lang niet voorbij een bepaalde puzzel konden komen. Helaas kunnen we onze lezers niet op deze manier helpen; ook ons kost het uitspelen soms nachten en wij weten op de redactie niet alles... Maar een briefje met het probleem, graag. Op die manier kunnen we inventariseren waar de grootste obstakels zijn en kunnen we zo gericht en gedegen hulp bieden.

Burn:Cycle Mooi:Moeilijk

Een kleine selectie uit de vele, vele brieven die we kregen over Burn:Cycle. We hebben in dit nummer nog meer Tips en Trucs verzameld over de Televerse. Onze gediplomeerde spelrecensent verleent Eerste Hulp. Blader in geval van nood direct door naar bladzijde 33.

In een vorig nummer las ik dat jullie de codes niet geven omdat dat de fun voor anderen verpest maar als je nu niet meer verder komt in een spel, geven jullie ze dan ook niet? Bijvoorbeeld met Burn:Cycle. Ik ben al ver, maar als ik bij het hotel kom, staat er ineens een man en die schiet mij dood terwijl ik niet terug kan schieten. Wat moet ik hier doen want ik kan echt niet verder!

Silvia Franken, Kesteren

Sinds een paar maanden ben ik in het bezit van het spelletje Burn:Cycle, nadat ik zeer goede recensies hierover had gelezen. Ik moet zeggen dat het inderdaad een erg mooi en spannend spel is, maar ook redelijk moeilijk. Ik heb nu van alles geprobeerd maar ik kom niet verder. Ik ben ondertussen erg benieuwd naar de rest van het spel, want ik doe nu al zeker een maand niets meer met het spel.

Louise de la Motte, Leiden

Is er iemand die mij kan helpen met Burn:Cycle, want ik zit muurvast.

Steven De Roo, Westmalle, België

Ik speel het waanzinnige spel Burn:Cycle, maar zit verschrikkelijk vast. Tips graag, dan kan ik mijn favoriete spel uitspelen.

Wilfred van 't Hart, Capelle a/d IJssel

Ik heb het spel Burn:Cycle maar als je vast staat is er niks aan.

Wouter Bakker, Rockanje

NIEUWS

Een multimedia-avontuur in de boekhandel

VIZIBLE

De boekhandel zoals we die kennen zal gaan veranderen. Naast de boeken zal je op een gegeven moment zowel CD-ROM, Video CD en CD-i's tussen de boeken in vinden. Juist CD-i en Video CD zijn echte koopproducten. Het is te hopen dat meer boekhandels zich hierop storten. Kom je nog eens een leuk boek tegen.

In enkele boekhandels heeft men het ook in de gaten. CD-i wordt, naast andere 'nieuwe media' als CD-ROM en computersoftware aangeboden. Dit nieuwe initiatief wordt door de firma Intres uit Hoevelaken gecoördineerd en ondersteund. In eerste instantie gaat het om het inrichten van een multimedia hoek in verschillende grotere boekhandels uit de grote steden. Het digitale hoekje zal duidelijk herkenbaar zijn. Accenten komen te liggen bij wetenschap, infotainment en edutainment. Dus amusement naast informatie, zoals het in een boekhandel hoort.

vizible

Een aantal van de grootste zelfstandige boekhandels in Nederland heeft zich verenigd in VIZIBLE en is onder die naam leverancier van digitale informatie geworden. Bij boekhandels in 24 steden in het hele land vind je VIZIBLE, het verkooppunt voor CD-i, CD-ROM, video en software. In maart trok een multimedia-karavaan langs deze boekhandels met demonstraties en verschenen voor het eerst de 24 lokale edities van de multimediatekst VIZIBLE met

uitgebreide informatie over het assortiment. VIZIBLE biedt:

- een ruim (kwalitatief hoog) assortiment
- deskundig personeel
- mogelijkheden tot demonstratie
- een HELP-desk waar je met al je vragen over multimedia terecht kunt.

Je herkent VIZIBLE aan het bovenstaande logo.

Bij blijven

Ook de Bijenkorf heeft in alle vestigingen de CD-i afdeling opgewaardeerd. In een New Media afdeling. Naast CD-i's en veel Video-CD's, zijn er ook CD-ROM's te verkrijgen. Ook het personeel is middels training intussen wegwijs gemaakt in de nieuwe fenomenen. Ook wordt er steeds meer reclame gemaakt voor CD-i. In het reclameblad van de Bijenkorf Bij van maart stond een overzicht van zo'n vier pagina's, enkel over CD-i.

Forrest Gump op Video CD (Alleen in de VS).

Forrest Gump, de sympathieke maar niet razend-slimme Amerikaanse alleskunner, deelt zijn wijsheden voortaan ook op Video CD. De film, die met maar liefst 6 Oscars DE winnaar was van het afgelopen jaar, verschijnt op een dubbel-CD. Een gratis extra disc 'Through the Eyes of Forrest Gump' wordt bijgevoegd. Daarop wordt dieper ingegaan op de special effects en interviews met de hoofdrolspelers (Tom Hanks, Sally Fields) en regisseur (Robert Zemeckis). Indachtig de wijze woorden die Forrest Gump van zijn moeder leerde: 'Life is like a box of chocolates, you never know what you're gonna get', krijgt elke koper van deze Video CD een bon die goed is voor een doos bonbons. Dit is een totaal nieuwe aanpak om de Video CD-bezitter over te halen.

Wanneer 'Forrest Gump' in Nederland zal verschijnen is op dit moment nog niet bekend. Of wij daarbij deze tractatie krijgen ook niet. Die Amerikanen hebben hier twee streepjes voor.

NIEUWS

CD-internet

Ook op Internet is het fenomeen CD-i te volgen. De Internet-experts van het HUB hebben enkele WEB-sites en een newsgroep voor u gevonden. Je moet wel zijn aangesloten zijn op Internet om deze te kunnen bekijken.

De Nieuwsgroep rec.games.video.cd-i

Allereerst heb je de nieuwsgroep over CD-i. Deze is ondergebracht in de spelletjeshoek rec.games. Er verschijnen niet veel berichten (minder dan 10 per dag), maar een tip of truc wordt snel gedeeld. Hier is de voertaal Engels; er zijn wel enkele Nederlanders actief.

De European CD-i pages:

Deze verzameling pagina's geeft onder andere een officiële lijst van titels die uitgebracht zijn door Philips, CD-i-nieuws, recensies van de meeste spelletjes en andere verwijzingen naar andere, veelal Amerikaanse sites. Een Nederlandse site edoch geheel Engelstalig.

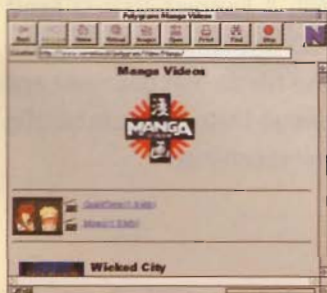

<http://www.cs.few.eur.nl/~bistofbe/cd-i/>

Postzegeltjes Manga

Ook Polygram heeft een pagina, waarop piepkleine voorfilmpjes te zien zijn van onder andere Manga titels. Nederlands.

<http://www.veronica.nl/polygram/>

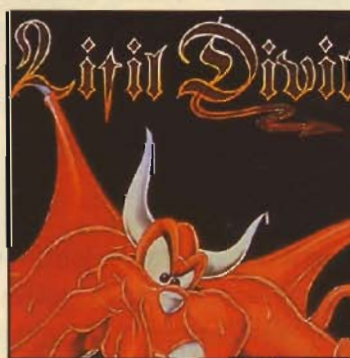
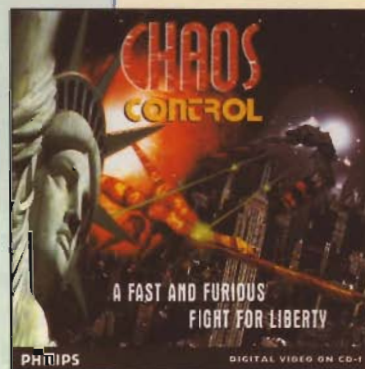

GALLUP WEEKLY REPORT WEEK ENDING 08.04.95

TOP 10 Philips CD-i

LAST WEEK	THIS WEEK	TITLE
1	1	Chaos Control
2	2	Litil Divil
3	3	Burn:Cycle
6	4	Striker Pro
5	5	Palm Springs Open
4	6	Lemmings
-	7	Video Speedway
-	8	Dragons Lair
8	9	Voyeur
7	10	Mad Dog McCree

© ELSPA (European Leisure Software Publishers Association)

Met stip op?

Elke week de laatste top 10 van verkochte CD-i-titels in Engeland. Engelstalig. In de eerste week van april stond, niet geheel onverwacht, Chaos Control op de eerste plaats. Burn:Cycle blijft het goed doen, nu al zes maanden.

De Gallup pages: <http://www.futurenet.co.uk/misc/GallupCharts/CD-I.html>

NIEUWS

Heb jij ook zo'n geweldig idee?

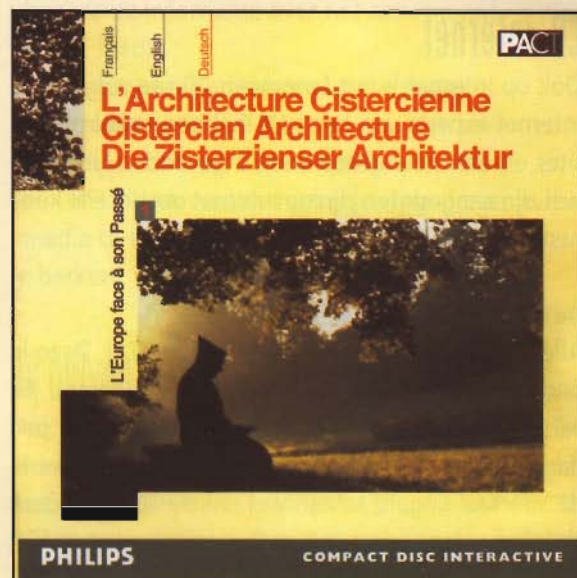
De redactie van CD-i Magazine wordt geregeld bestookt met opmerkingen over en suggesties voor nieuwe CD-i's. Blijkbaar bestaat er een legioen aan potentiële CD-i-makers. Als jij je tot die groep rekent kan Club Media (voluit: Club d'Investissement Media) je misschien helpen.

Club Media is ontstaan op initiatief van het Media Programma van de Europese Unie en het Franse Institut National de l'Audiovisuel. Deelnemers in Club Media zijn ondermeer nationale omroepen zoals de BBC, RAI, NOB en France 1 en 2. Ook Europese uitgeverijen en electronicaproductanten zoals Philips nemen deel. Club Media heeft tot doel het promoten en aanmoedigen van de ontwikkeling en productie van audiovisuele programma's die met digitale technieken worden gemaakt, dus ook CD-i. Zij doet dit door als co-producent op te treden, opleidingen te ondersteunen (wat te denken van een opleiding tot Master of Arts in Image Synthesis and Computer Animation), uitwisseling van informatie en kennis, het stimuleren van gecomputeriseerde produktiemethodes en de ontwikkeling van interactieve concepten en programma's.

20,7 miljoen ECU

Club Media ondersteunde tot nu toe 36 HDTV-projecten, 6 projecten voor interactieve televisie, 3 animatiesoftware programma's, 2 opleidingen, 3 seminars en 88 CD Media-projecten met een totale investering van 20,7 miljoen ECU. Met betrekking tot CD-i zijn ondermeer de volgende projecten gerealiseerd of staan op stapel:

- The Andreas Gimeno World of Tennis
- Contemporary Architects and Designers, een reeks van 9 titels over beroemde architecten zoals Aldo Rossi en Mario Botta.
- L'Europe face à son passé, een reeks over archeologische plaatsen in Europa. Vol. 1, Cisterciënzer architectuur is reeds verschenen.
- Burn:Cycle, het CD-i-succes van het jaar

- I was there, 6 CD-i's over belangrijke perioden in de Europese geschiedenis, van de Vikingen tot Napoleon.
- Secret Mission, een spel over een geheim agent in het Parijs van de jaren '30.

Voor meer informatie over Club Media:

Secretariaat-Generaal
Club d'Investissement Media
4, avenue de l'Europe
94366 Bry-sur-Marne Cedex
France
tel.: + 33.1.49832322 / 49832666
fax: + 33.1.49832626

CEDEO [sie-die-oh].

CEDEO is een samenwerking tussen Valkieser, TV Matters en Frank Leeman & Partners. CEDEO heeft een wereldwijd Video CD distributiecontract gesloten met Philips Interactive Media. Het gaat over een catalogus van 200 Hollywood-titels. De eerste twintig zullen nog voor de zomer verschijnen.

Philips Media BV presenteert de

Film-maand

Uw favoriete speelfilms op Video CD
met 100 gulden korting!

In het kader van de Speelfilm-maand legt Philips Media BV de abonnees van CD-i Magazine volop in de watten. Nu kunt u met korting uw favoriete films op Video CD in huis halen. Comedy, drama, spanning of science-fiction met digitale beeld- en geluidskwaliteit in uw eigen thuisbioscoop. En dat met maar liefst 5, 10 of zelfs 15 gulden korting! De kortingsbonnen kunt u vinden aan de achterkant van het adreslabel en zijn geldig tot en met 30 juni 1995.

U kunt alvast even 'voorproeven' met de clippingdisc (waarop ook previews van Star Trek: The Next Generation, Beverly Hills Cop III en The House of the Spirits) die bij dit nummer van CD-i Magazine zit. Daarna natuurlijk snel naar de winkel. Hier volgen de titels:

5 gulden korting!

- The Firm • Sliver • Indecent Proposal
- Alive • Wayne's World I
- Patriot Games • Thelma & Louise
- Four Weddings and a Funeral
- Laurel & Hardy; Way Out West
- Tommy Cooper • Neverending Story

10 gulden korting!

- Beverly Hills Cop I en II
- Ten Little Rascals I en II (Daar heb je Spanky / School)
- De Avonturen van Mr. Bean / De Dwaze Uitspattingen van Mr. Bean

15 gulden korting!

- Star Trek II, III en VI (The Wrath of Khan / The Search for Spock / The Undiscovered Country)

Indien u van deze voordelen wilt profiteren,
ga met de bon(nen) naar uw CD-i winkel

Philips.com
Dit aanbod geldt tot 30 juni 1995
(alleen voor abonnees en Gold Club-leden)

PHILIPS

Interview Atlantic Digital Video

Kwaliteit of C

12 CD-i

Philipscdi.com

In een nieuwe bedrijvenwijk in het zuiden van Hilversum is het bedrijf Atlantic Digital Video gevestigd. Het bedrijf heeft zich de afgelopen stormachtige tijd opgewerkt tot één van de leidinggevende Video CD-bedrijven ter wereld. Een begrip in de professionele wereld, maar onopgemerkt door de consument. CD-i Magazine vond dat aan die relatieve onbekendheid maar eens een eind moest komen.

Wij belden Brian Hirman, Managing Director van Atlantic Digital Video, voor een interview. Hij moest maar eens uitleggen hoe dat werkt met Video CD. Een gesprek over de high-end computers en een geoefend oog.

Sybrand Frietema de Vries

CD-i Magazine: Hoe zijn jullie begonnen?

Brian Hirman: Wij zijn onderdeel van de Valkieser groep. Valkieser heeft al jaren ervaring met CD-i en Video CD. Oorspronkelijk is Valkieser een video post-productiebedrijf, een bedrijf waar televisieprogramma's worden gemonteerd en mooi gemaakt. Ook veel leaders van televisieprogramma's worden door Valkieser gecreëerd. Valkieser heeft als een van de eerste in Nederland zich op CD-i geworpen en zodra het er was, op Video CD. Bij Valkieser Multi Media zijn al veel bekende titels gemaakt, zowel in opdracht van derden als zelfstandige produkties. De Tim & Beer serie bijvoorbeeld. Het bleek al snel dat de vraag van derden om bij ons digitale video te laten verzorgen een grote vlucht zou nemen. Daarom zijn begin 1994 de voorbereidingen begonnen om deze lopende activiteiten in een apart bedrijf onder te brengen en in juni zijn we met z'n drieën als een zelfstandige poot van Valkieser gestart.

Kom jij zelf uit de video-hoek?

Ik ben van oorsprong econoom en min of meer toevallig hier verzeild geraakt. Dat was wel even wennen omdat ik niemand in deze branche kende. En we moesten er vanaf dag één meteen voor gaan. Ik ben de hort op gegaan in binnen- en buitenland en heb overal het evangelie van de Video CD verkondigd. En ik heb ook de overtuiging dat Video CD de VHS band vervangt. Het tijdstip waarop is alleen de grote vraag. Video CD is een hot item en je kan er nu al geld mee verdienen. En één ding, als je wacht in deze branche, dan ben je zeker te laat. Als je met deze argumenten met producenten praat, gaan ze op een gegeven moment naar je luisteren. Dat heeft de nodige tijd en moeite gekost, maar ze komen nu van alle kanten, uit het buitenland, zelfs uit de VS.

Wie zijn jullie klanten?

Wij zijn een bulkbedrijf. Wij richten ons op de professionele grootafnemer van encodingstijd. Dat zijn de grote en kleine producenten en rechthebbende van speelfilms en documentaires. Die komen met tien, twintig films tegelijk die op Video CD gezet moeten worden. Soms doen we ook wel stukjes Digitale Video voor in CD-i titels, maar ons voorname werk is het encoderen van speelfilms.

Hoeveel speelfilms zijn dat?

Moeilijk te zeggen. We zijn altijd met verschillende films tegelijk bezig. Maar je kunt nu zeggen dat er ongeveer één speelfilm per dag gemaakt wordt.

owboys

Dat is niet weinig. Kun je ons wat nieuwe titels noemen?

Nee, wij werken hier in opdracht van producenten. Zij bepalen wanneer er publiciteit komt over deze nieuwe titels. Zo is er bijvoorbeeld een producent, ik noem geen namen, die een aantal bijzondere titels klaar heeft, en afwacht op het juiste moment om deze op de markt te zetten. Wij doen daar uiteraard geen mededelingen over. Omgekeerd is het wel zo dat zij met ons koketteren. Een aantal producenten steekt niet onder stoelen of banken dat er nu met Atlantic wordt samengewerkt.

Video CD als opstap naar CD-i

Jij bent bezig met Video CD, niet met CD-i.

Wat vind je van de interactieve titels?

Persoonlijk vind ik niet alles op CD-i de moeite waard. Er zijn van die programma's waar je alleen maar blijft klikken, dat zou beter kunnen. Van de spelletjes moet ik zeggen dat er hele mooie bij zitten. Zo'n spel als Burn:Cycle bijvoorbeeld. Ik moet toegeven dat ik meteen dood ben, maar ik vind het prachtig vormgegeven. Die vormgeving die moet goed aansluiten bij het medium. Nu is het misschien raar uit mijn mond dat te horen, omdat wij, van alle bedrijven die zich bezighouden met CD-i en Video CD, misschien wel het minst creatief bezig zijn.

Video CD wordt groot?

Je ziet aan een aantal zaken dat Video CD het gaat maken. De hardware voor Video CD is er, is betaalbaar en er verschijnen veel titels. De consument heeft geen problemen met het medium: het schijfje werkt net als een Audio CD'tje en het ziet er gelikt uit. Vormgeving van de hoesjes wordt gelukkig ook steeds beter en verzorgder. Dat moet ook want Video CD's zijn typisch producten die je eerder koopt dan huurt.

Philips blijft bij de CD-i-speler en zegt bij monde van John Hawkins dat er geen Video CD-spelers door Philips gemaakt zullen worden.

Video CD zie ik voor veel mensen als een opstap naar CD-i, naar interactiviteit. Niet iedereen heeft meteen die interactiviteit nodig. Men wil naar een kwalitatief goede film kijken en pas op een gegeven moment zal de interactieve component belangrijk blijken te zijn. Er komen binnenkort Video CD-spelers op markt. Het zal even wennen worden aan de nieuwe interface, maar CD-i en Video CD zijn voor de massa. De producten zijn er, het enige waar nog aan gewerkt moet worden is de kwaliteit.

Kwaliteit

Kwaliteit. Dat is het belangrijkste item op dit moment.

De consument moet in goed vertrouwen een film kunnen kopen. Niet thuis pas ontdekken dat de kwaliteit toch niet is wat de bedoeling was. Veel bezitters van CD-i-spelers kopen veel titels. Dat doen ze in de overtuiging dat het medium een goede toekomst heeft. Daar horen state-of-the-art producten bij, de nieuwste en beste speelfilms in perfecte kwaliteit geëncodeerd.

Maar aan die kwaliteit hangt een prijskaartje waar je toch even van moet slikken.

Dat is niet iets voor de consument. Dat moet de producent inzien. Ik heb het zelf meegemaakt. Een klassiek geval van een producent die rondloopt met leuke titels die hij op Video CD wil zetten en niet precies weet hoe dat nu moet met zo'n nieuw medium. Wij kwamen in contact en ik noemde onze prijs. Hij vond onze offerte duur en ging verder zoeken. Ik kan niet zonder trots zeggen dat hij na een rondje prijsopgaven een aantal maanden later toch bij ons is teruggekomen en nu blij is dat-ie hier zit. Een andere klant zat eerst bij een ander encodingsbedrijf en die heb ik onlangs kunnen verwelkomen.

Hoe zit het met de concurrentie?

Kijk, je kan heel snel en goedkoop een titel in elkaar zetten. Er zijn ook bedrijfjes, ik noem het maar cowboys, die even snel een paar slecht gemaakte titels op de markt zetten. Zo werken wij niet. Wij willen de mensen recht in het gezicht kunnen blijven zien. Vertrouwen, daar draait het op de lange duur om. De klant moet dat hebben en de consument.

Maar hoe winnen jullie het vertrouwen van de consument?

In de platenzaak staat vaak ook een hoop troep naast de mooie titels. De consument kan aan de buitenkant niet zien hoe goed een schijfje is. Die moet afgaan op bekende namen, op merken. Die van ons moet er één van worden. Wij staan voor een bepaalde kwaliteit en de consument zal dat gaan oppikken.

Wat doen jullie daaraan?

In het begin hebben we geprobeerd met andere 'concullega's' een kwaliteitskeurmerk van de grond te krijgen, een echt keurmerk voor de kwaliteit van de video en de audio. Zoiets als bij Audio CD's waar 'DDD' aangeeft dat alles digitaal is verwerkt. Dat samenwerken is nog niet echt gelukt, maar de contacten zijn er. Wij gaan in ieder geval door. Onze naam is de laatste tijd een kwaliteitskenmerk gewor-

den. Producenten vragen ons nu al of ze onze naam mogen gebruiken op de cover. Daar hebben wij natuurlijk geen moeite mee. Een andere mogelijkheid om de koper bij te staan, is het bijsluiten van een leaflet over het encoderingsproces.

Toekomst

Hoe zit het met de toekomst? Er komen steeds geruchten over een nieuwe standaard. Hoe zit dat?

In januari belden klanten van mij in paniek op. Ze hadden in de krant allerlei verontrustende berichten over Digitale Video Disc (DVD) en High Density Compact Disc gelezen. Ik heb met ze gesproken, reëel de feiten uitgelegd en daarna kon ik dubbel zo hard voor ze aan het werk.

Ik noem het een 'evolutie van techniek', er wordt voortdurend aan techniek geschaafd, dat doen we hier ook. Het is een illusie te denken dat er niet over een nieuwe standaard wordt nagedacht. Ook dat is een continu proces. Bij Philips, bij Sony, bij Toshiba, bij IBM, waar dan ook, is men steeds bezig de CD-techniek te verfijnen, de opslag te vergroten, nieuwe mogelijkheden toe te voegen. Daar zijn af en toe doorbraken in te zien. Dat is prima, dat moet. Wat niet goed is, is dat er, met name bij journalisten, een idee is dat als in het laboratorium iets is ontdekt, dat alle bestaande techniek op slag verouderd is. Dat is klinkklare onzin, want juist het belangrijkste is dan nog niet gebeurd. Namelijk, doorgaan met onderzoek en ontwikkelingen tot er een betaalbaar produkt van te maken is. Dat kost veel tijd en veel geld. De CD-techniek was in de jaren zeventig al ontwikkeld. Toch heeft het Sony en Philips nog jaren gekost alvorens de eerste Audio CD-speler op de markt verscheen. Als consument word je er eens in de zoveel jaar mee geconfronteerd.

We zijn een en al oor.

Hoe zit het werkelijk in elkaar?

Bij de hype over de nieuwe standaard moet je twee dingen goed uit elkaar houden. De media doen alsof de wereld brandt, maar eigenlijk is er niets gek aan de hand.

Allereerst, MPEG-1 krijgt een opvolger, MPEG-2 (zie ook kadertekstje, SFdV). Daarmee wordt het analoge video-sigitaal gecomprimeerd en omgezet in een digitale vorm. In die digitale vorm kan beeld bewaard worden, bijvoorbeeld op een CD'tje, zodat een CD-speler met MPEG-decoder van die nulletjes en eentjes weer een videosigitaal kan maken. Dat is één, niets écht nieuws onder de zon.

Het tweede nieuwtje is de drager, de CD, zelf. Die is nu volledig gestandaardiseerd en over de hele wereld hetzelfde. De complete CD-techniek zal ooit

een vervanging krijgen in de vorm van een High Density Disc, met meer opslagruimte. Dat is dan voor alle CD-formaten, niet alleen Video CD maar ook CD-ROM en Audio CD. Bij de ontwikkeling van een nieuwe drager heb je twee kampen. Aan de ene kant staat Toshiba, aan de andere kant SONY en Philips, de beide uitvinders van de Compact Disc. Het voorstel van SONY en Philips heeft een voordeel boven die van Toshiba,

omdat deze drager gegarandeerd backwards compatible zijn. Dat wil zeggen dat 'oude' schijfjes op de dan 'nieuwe' spelers af te spelen zijn.

Zo krijgt de Video CD een dubbele face-lift. Dat dat leuk op elkaar aansluit, is aardig, maar maakt het nog onwaarschijnlijker dat er op korte termijn een standaard is.

Hoe zal het gaan?

Twee scenario's zijn denkbaar. Eén, er komt een samenwerking met een compromis waarbij gegarandeerd is dat alle soorten schijfjes op het nieuwe systeem afspeelbaar blijven. In het andere scenario komt Philips, hoe dan ook, met een eigen systeem waarbij dat gegarandeerd is.

Aan wat voor een termijn moeten we volgens jou denken?

Ergens ver weg is er een loopgravenoorlog tussen de top van een aantal bedrijven, maar daar hoeven wij niet van in paniek te raken. De onrust die is ontstaan is niet nodig, er gaan zeker 2 à 3 jaar voorbij voordat de consument een nieuw produkt ziet, en voor een compleet nieuw en betaalbaar massaproduct denk ik nog twee jaartjes verder. Laten we reëel blijven, techniek is leuk, maar het moet het wel dóen, en het moet wel goedkoop zijn, alvorens de consument er iets aan heeft. Tot 2000 blijft de Video CD bestaan in mijn optiek. Daarna komt DVD. Het heeft ook jaren en jaren gekost voordat Video CD, gebaseerd op MPEG-1, goede en goedkope afspeelapparatuur had in de vorm van Digitale Video Cartridges, moet je maar denken. Eén ding staat als een paal boven water: de schijfjes blijven bestaan, zoals ze nu gemaakt worden. ▼

Hoe maak je een Video CD?

We vroegen Brian ook eens uit de doeken te doen hoe dat nu werkt, zo'n Video CD. Een technische uitzetting voor de alles-weter.

Brian Hirman: Je zou kunnen denken dat wij de videoband ergens in stoppen, op een knop drukken, en enkele uren later rolt er een schijfje uit de computer. Zo is het dus niet. Sterker nog, behalve veel technische handelingen, komt er ook een gezonde dosis ambachtelijk werk bij kijken.

Je begint met het bekijken van het materiaal dat geëncodeerd moet worden. Dat materiaal moet zo perfect mogelijk zijn. Als je met slechte kwaliteit bronmateriaal werkt, zal het alleen maar slechter worden. Wij noemen dat met een Engelse term 'garbage in, garbage out'. Wij kunnen hier werken met alle bekende video-formaten, maar het meest wordt gebruik gemaakt van Digitale Betacam, dat is de uitzendnorm bij omroepen.

Kijkend naar het bronmateriaal, maken we eerst een rapport over het beeld en het geluid. Daarna stellen we de zogenaamde parameters vast, dat zijn de instellingen voor het encoderingsproces. Dat is een kwestie van goed kijken: is het beeld scherp of vrij vaag, is het licht of vrij donker, komt er veel beweging in voor of is de film vrij statisch. Als je de juiste instellingen neemt voor die verschillende zaken dan kan je een beter resultaat krijgen. De producent moet dan als opdrachtgever zijn akkoord geven. Daarna gaan we pre-processen; dan onderdrukken we onder andere de ruis. Dat klinkt misschien vreemd om te zeggen over beeld, maar op een videoband kan net als op een audio-cassette ruis zitten. Die moet worden weggefilterd. We gebruiken daarvoor verschillende filters. Het beeld kan scherper of juist softer gemaakt worden, en bij ouder materiaal worden daarbij ook nog kleurcorrecties uitgevoerd. Dat alles om ervoor te zorgen dat het beeld - en het geluid overigens ook - zo goed mogelijk is, alvorens we het gaan digitaliseren.

Dan wordt beeld voor beeld 'gegrabd' zoals wij dat noemen. Je moet weten dat een video eigenlijk uit 25 beeldjes per seconde bestaat. Elk beeldje wordt in digitale vorm omgezet. Daarna wordt onze MPEG-software er op los gelaten. Met deze speciale computerprogramma's die wij hier zelf ontwikkelen, wordt er op onze ONYX machine (een zeer imposante blauwe kast van twee kuub die een ruime kamer voor zichzelf heeft, SFdV) uitgerekend welke informatie uit dat ene beeldje kan worden weggelaten. Als dat is gebeurd, en dat uitrekenen kunnen we met een gerust hart aan de computer overlaten, gaan we weer kijken. Is het goed, of kunnen we, door een parameter te veranderen, bepaalde scènes net nog iets beter maken.

De audio wordt geheel losstaand daarvan bewerkt op andere computers. De gedigitaliseerde audio komt weer samen met het gedigitaliseerde beeld en dan hebben we hele grote files, de zogenaamde MPEG-files, dat zijn hele grote files waarin al het videobeeld ligt opgesloten. Daar doen we een Video CD-jasje omheen, een mooi introschermje en klaar.

Wat is het verschil van wat jullie doen en de concurrenten?

Concurrenten werken vaak met hardware-encoding, het zogenaamde real-time encoderen. Dat wil zeggen dat dertig minuten video dertig minuten tijd kost om te encoderen. Hup, aan de ene kant erin, aan de andere kant eruit. De software-oplossing die wij gebruiken kost veel meer tijd. Naast natuurlijk de voorbereidende werkzaamheden. Maar levert dan wel een prima product op.

Hoeveel meer tijd zijn jullie bezig?

Veel. We zijn hard bezig die zo belangrijke factor encodingstijd zo veel mogelijk terug te dringen. De tijd die het kost is de bottleneck, daar zitten de kosten van de apparatuur in, van de mensen, van de ontwikkeling. Je moet je voorstellen dat de kosten van de computers die je nodig hebt voor softwarematige encoding zo'n 20 maal hoger liggen dan die voor hardwarematige encoding. Cruciaal dus, dat we die tijd omlaag brengen. Vroeger, in de steentijd van CD-i, duurde een uur encoderen 120 uur. Dat hebben we teruggedrongen, zonder de kwaliteit aan te tasten, tot 1 op 4. Daarom hebben we 2 mensen hier aanwezig die permanent bezig zijn met het ontwikkelen. Zij testen nu overigens voor 1 op 2. Zeven man zijn bezig met encoding zelf. Ontwikkeling naar realtime gaat goed. Dat moet ook mogelijk zijn over een tijdje.

Stel, ik wil snel een Video CD maken.

Hoe snel zou dat kunnen?

In principe, als het van te voren gepland is, kan je 's ochtends een video brengen en 's avonds een Video CD ophalen. Je moet het dan zelf nog kopiëren.

Hoe snel gaat het normaal?

Reëel is 8 tot 12 werkdagen. Het opmaken van een rapport, de instellingen, het invoegen van scènes, het testen en laten zien aan de opdrachtgever, op schijf zetten, het kost allemaal vrij veel tijd. Indien gewenst maken wij ook het Video CD intro-scherm, de cover en de discopdruk. Daar hebben we ontwerpers voor die achter de Mac snel een mooi scherm kunnen maken. Moet het echt heel bijzonder, kunnen we dat ook doen in de studio. Kortom, van begin tot eind kunnen we een schijfje verzorgen. ●

MPEG (em-pek)

De Moving Pictures Experts Group (MPEG) is een internationale groep deskundigen van zo'n honderd bedrijven. Alle knappe koppen van de researchafdelingen van Philips, Sony, IBM, BBC, PTT Telecom, noem maar op, worden bij elkaar gestoken om een standaard te bedenken voor digitale opslag en overdracht van videobeeld. Om dat te verwezenlijken, wil deze groep de hoeveelheid beeld en geluid zo slim mogelijk kleiner maken (comprimeren ook wel encoderen genoemd), zonder de kwaliteit aan te tasten.

Waarom comprimeren?

Voor het digitaal opslaan van de wedstrijd Ajax-Bayern München heb je zo'n slordige 100 Gigabyte schijfruimte nodig. Dat is vergelijkbaar met de opslagcapaciteit van pak 'm beet duizend personal computers. Kortom, heel erg veel. Met MPEG-compressie is het mogelijk die anderhalf uur TV-beelden met een factor 100 te comprimeren. Dat is 1000 Megabyte en dat komt overeen met wat er op anderhalf CD'tje past.

Een simpel idee

Als je het heel simpel beschouwt in ons voetbalvoorbeeld, zou je kunnen zeggen dat je eerst de beelden van de grasmat, het publiek, de bal, de scheids en de spelers definieert. Daarna hoeft je alleen maar aan te geven dat de bal en de spelers bewegen en dat de camera af en toe een zwenking maakt. Het veld en het publiek blijven in de achtergrond hetzelfde, alleen 25 hollende mannen en 1 bal veranderen in de voorgrond. Zo hoeft je niet elk beeldje opnieuw compleet te analyseren. Het zou leuk zijn als het inderdaad zo eenvoudig was. Dit idee is duidelijk te simpel, maar van bepaalde mogelijkheden wordt inderdaad gebruik gemaakt bij MPEG.

Hoe comprimeren?

Elk beeldpuntje (een pixel in computertermen) wordt beschreven in getallen, die aangeven hoe licht het is en welke kleur het heeft. Dat levert een enorme berg informatie op in de vorm van getallen. Ga maar na, honderden lijnen TV-beeld met honderden beeldpuntjes per lijn en dat 25 keer per seconde... Via ingewikkelde wiskundige trucs wordt er met die getallen verder gerekend tot er een fractie van overblijft. Het zou me niet lukken om deze wiskundige grappen hier te beschrijven, ze zijn veel te ingewikkeld. Ik doe toch een poging.

Een paar trucs

Beeldpunten die bij elkaar in de buurt staan, lijken vaak op elkaar. Je kan bij wijze van spreken voorspellen wat voor kleur de burens hebben. In ons voorbeeld: alle graszoden naast elkaar hebben ongeveer dezelfde kleur. Je hoeft alleen de kleine verschillen in groene tinten aan te geven. Dat spaart veel ruimte.

Opeenvolgende beelden lijken vaak op elkaar. Het beeld wordt hiertoe, voor het gemak, in vierkantjes verdeeld. In ons voorbeeld van de voetbalwedstrijd, blijven sommige beeldpunten in het volgende beeld hetzelfde. Blijft een heel vierkantje identiek, bijvoorbeeld het publiek boven in beeld, hoeft dat hele vierkantje in het volgende beeld niet veranderd te worden. Dat levert opnieuw winst op.

Opeenvolgende beelden bestaan vaak uit elementen die in dezelfde vorm over het beeld bewegen. Heb je dat element eenmaal beschreven, dan hoeft je alleen maar te beschrijven hoe het element in zijn geheel bijvoorbeeld een stukje naar links en een klein beetje naar boven gaat. Denk maar aan de voetbal in ons voorbeeld. Die verandert niet van vorm of grootte, maar beweegt voortdurend. Of denk aan een zwenking van de camera; alles verschuift een paar beeldpuntjes. Pure winst.

Met een computer van een paar ton en een goed stel ogen kom je een heel eind

Hoe wiskundig het ook in elkaar steekt en wat voor fantastisch snelle computers het werk ook mogen doen, de kwaliteit kan je niet objectief meten; het is en blijft uiteindelijk een kwestie van kijken, goed kijken. Daarom speelt ervaring een grote rol bij het maken van een Video CD. Gelukkig komt die ervaring ten goede van de speelfilms die iedereen met een gerust hart in de winkel kan kopen

So what! Let's play Jazz!

In de Nederlandse media is er een schrijnend tekort aan aandacht voor de meest tijdloze muziek na Bach: Jazz. De muziek, die een weerspiegeling is van de

twintigste eeuw, heeft daarentegen een grotere schare liefhebbers dan welke kunststroming dan ook. Jazzfanaten moeten het doen met een paar armzalige uurtjes op de Nederlandse radio, om van de Jazzprogramma's op de televisie nog maar te zwijgen. Zelfs wanneer we naar een gewone CD-zaak gaan wordt de jazz weggestopt in een

kleine bak in een 'achteraf-hoekje' in de winkel. Zo lang heb ik verlangd naar goed beeldmateriaal van Charlie Parker.

Miles Davis kende ik alleen van de hoezen van de kleine collectie platen die ik van hem heb. Eindelijk komt daar verandering in, en wel op Video CD:

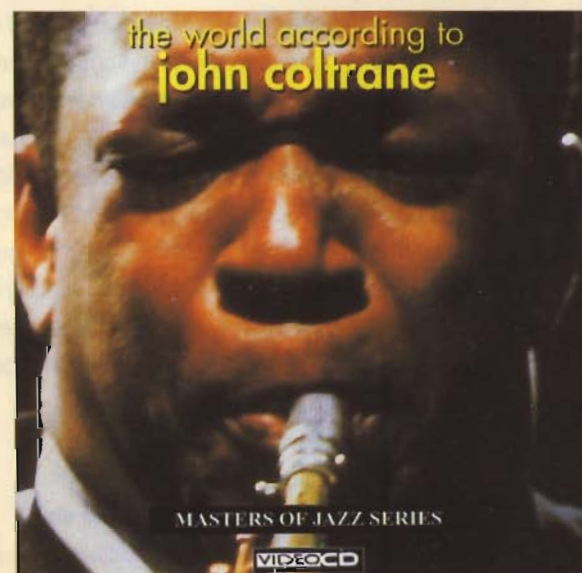
The Masters of Jazz-Series.

Rom Helweg.

Kleur aan duistere tijden

In twee delen gaan we in op een serie van (voorlopig) zeven Video CD's die allemaal afzonderlijk een grootheid uit de Jazz en aanverwante muziekstijlen behandelen. CD Vision is de producent van deze compilaties op Video CD. CD Vision is een Engels bedrijf, dat eindelijk door had dat er een steeds groeiende behoefte is aan beeld- en geluidsmateriaal van de mensen die kleur hebben gegeven aan vaak duistere tijden.

Deel één gaat over de eerste drie CD's: The World According To John Coltrane; Lady Day, The Many Faces Of Billie Holiday en Ray Charles, The Genius of Soul. In een volgend nummer zullen we grootheden behandelen als Charlie Parker, Sarah Vaughan, Eartha Kitt en George Fame.

Terechte pretentie

The World According To John Coltrane. De titel van deze Video CD is net zo pretentief als hij mag zijn. Coltrane had een visie op de wereld en was in staat deze te vertolken in de muziek die hij voortbracht. Coltrane was nooit op zoek naar iets nieuws; Coltrane was nieuw. Zoals dat meestal gaat bij vernieuwende kunstenaars stuit dat maar al te vaak op onbegrip. Zo is het Scheveningse Kurhaus ooit eens leeggestroomd toen Coltrane het als eerste saxofonist ter wereld lukte om twee tonen tegelijk uit zijn instrument te krijgen. Dat was met het Miles Davis Quintet in maart 1960. Tegenwoordig wordt een saxofoonsolo al saai gevonden wanneer dat niet gebeurt. Er is geen Jazz saxofonist te vinden die niet op de één of andere manier is beïnvloed door Coltrane.

Beter dan Bird

De Video CD neemt ons mee naar de tijd waarin Coltrane tot muzikale ontwikkeling kwam. De tijd van Gospelkoren in de zogenaamde Black Church en de Rhythm & Blues. Toen Coltrane begon met spelen, was hij 'gewoon' nog zo'n alt-saxofonist. Maar dan wel eentje die de stukken van Charlie Parker beter speelde dan Parker zelf. Niet dat ik iets wil afdoen aan de muziek van 'Bird', maar Coltrane ging gewoon verder.

Na in diverse orkesten gespeeld te hebben kwam Coltrane terecht bij het kwintet van trompettist Miles Davis, wiens altijd karakteristieke geluid naadloos aansloot bij de toon van 'Trane'. Samen met Miles was Coltrane de grondlegger van de Cool-Jazz. Vooral in opnames als 'Round Midnight' en het wereldvermaarde album 'Kind of Blue' komt deze zeer eigen stijl uit de doeken.

Shaggie draaien

De Video CD concentreert zich meer op de opnames die Coltrane met zijn eigen kwartet maakte. Samen met drummer Elvin Jones, pianist McCoy Tyner en bassist Jimmy Garrison doorbrak Coltrane de grenzen van de gevestigde orde door een nieuwe impuls te geven aan al lang bestaande stukken. Zo is zijn uitvoering van 'My Favorite Things', dat ooit in The Sound Of Music door Julie Andrews gezongen werd, beroemder geworden dan het origineel. Ieder concert van Coltrane kon niet beëindigd worden zonder een uitvoering van deze klassieke jazzwals.

In het begin denk je

'hij draait een shaggie'

Op de Video CD staat een aantal live-uitvoeringen in beeld en geluid. In het begin denk je aan zijn gezicht niets anders

af te kunnen lezen dari dat hij shaggie aan het draaien is, totdat het spel op zijn sopraansaxofoon tot een uitbarsting komt en het zweet van zijn gezicht loopt.

Verkapte heiligverklaring

Ook gaat de Video CD in op het tijdsbestek waarin Trane's muziek zich ontwikkelde. In de woelige jaren '60 kwam de zogenaamde Black Movement op gang. Martin Luther King preekte zijn droom, en Coltrane zette het op muziek. Zoals Alice Coltrane, zijn toenmalige vrouw, die tevens aan de documentaire haar toewijding en medewerking heeft verleend, zo mooi zegt: "John speelde met zijn muziek een grote rol in de boodschap van de Black Movement. Een non-militante, maar spirituele bijdrage aan het wederzijds begrip tussen blank en zwart." Er is zelfs een dorp in de Verenigde Staten dat een kerk naar Coltrane heeft genoemd. Deze verkapte heiligverklaring kwam na het uitbrengen van het Album 'A Love Supreme'. Nog steeds komen er CD's uit van bands als 'The Brand New Heavies', 'Guru' en 'Jazzmatazz' die als het ware letterlijk uit deze muziek citeren.

Gefreak

De Video CD belicht alle kanten van Coltrane in beeld en geluid. Zijn invloed, zijn leermeesters, zijn 'Roots', maar vooral zijn muziek. In tegenstelling tot de meeste muziekdocumentaires zijn er een heleboel muziekfragmenten, maar ook het gepraat heeft zin. Luister naar bijvoorbeeld Wayne Shorter, Tommy Flanagan en Jimmy Heath, die allemaal hun eigen sporen al lang hebben verdiend.

Mijn ervaring met het luisteren naar Jazz is dat sommige mensen er iets bij moeten zien om te begrijpen waar het over gaat. Vaak wordt het gesoleer afgedaan als 'gefreak' waar geen touw aan vast te knopen valt. The World According To John Coltrane geeft een heel ander inzicht in de kunst van het saxofoonspel.

Genius of Soul

Het blijft de vraag wie er nu eerder was: de kip of het ei; jazz of rhythm & blues. Ze blijven in ieder geval onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wanneer we gaan kijken naar de stroming van Soul en Rhythm & Blues kunnen we maar één koning aanwijzen: Ray Charles. Weinig musici kunnen zich beroemen op een carrière als die van Ray Charles. Dit jaar wordt Ray Charles 65 jaar en dat schreeuwt om een gedegen documentaire over het leven van deze eigenzinnige zanger-pianist-componist-arrangeur. The Genius Of Soul is zo'n documentaire. De film gaat niet alleen in op het succes en de muzikale kwaliteiten van Ray Charles, maar belicht ook de schaduwzijde van zijn bestaan. Zoals zo mooi wordt gezegd in de film: "Hoe groter de machine van Ray's succes werd, hoe meer benzine er verbruikt werd."

Arrogante 'slowblues'

Ray Charles begon zijn carrière ongeveer gelijk met die van Nat 'King' Cole en Charles Brown. Brown en Cole begonnen stormachtiger en hadden al vrij snel een hit. Toen Ray de studio binnenkwam gingen de producers dan ook vrijwel op dezelfde manier met hem om als met zijn collega's. Dat werd geen succes; ze begrepen Ray Charles nog niet. Ray Charles kwam uit een supermuzikale familie en had wegens zijn blindheid een supergehoor. Hij eigende zich, en helemaal niet onterecht, een bepaalde vorm van arrogantie en eigenwijsheid toe waar de producers in die tijd niet zoveel raad mee wisten.

Die houding heeft hij nadien altijd behouden, en met recht. Op deze manier kon hij zijn eigen geluid behouden en zijn eigen wensen uitvoeren; precies zoals hij dat wilde. "Nobody plays the blues as slow as Ray Charles," vertelt Dizzy Gillespie in de documentaire. "Toen hij de 'één' van het nummer had aangegeven, dacht ik dat het nummer al weer was afgeblazen. Ik loop naar mijn stoel terug, en toen zei hij de 'twee' pas. Dat noem ik nog eens langzaam."

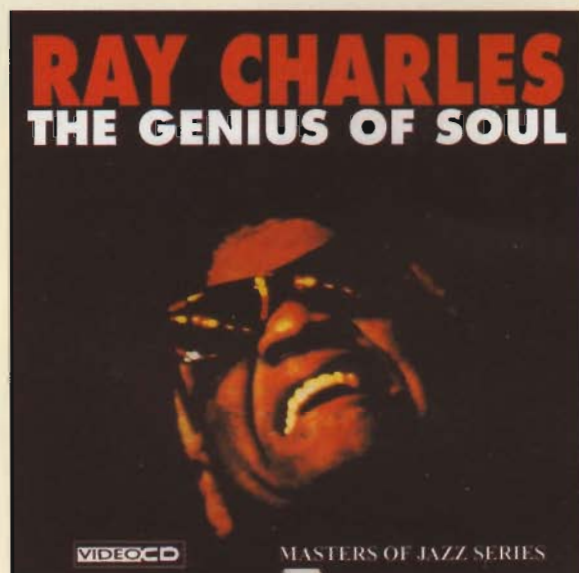
Alcohol, heroïne en de liefde

Ray Charles heeft dan ook een geluid dat je uit duizenden herkent. Velen hebben getracht dat na te doen, en in de documentaire kun je ook imitaties zien van Billy Joel, Aretha Franklin en Billy Preston, maar het blijven imitaties. Ray Charles scoorde de ene hit na de andere. Hij kocht een eigen studio en startte zijn eigen produktieaansluiting. Hij had zelfs zijn eigen vliegtuig. Ray Charles was ongetwijfeld een tijd lang de rijkste artiest ter wereld. De decadentie had echter ook zijn nare kant. Hij vertelt zelf: "Waar ik vandaan kom, wist je altijd wie je was en waar je thuishoort." Wanneer je in de situatie van Ray Charles zit en je ziet dat je volk wordt onderdrukt, geeft dat narigheid. Ray werd drie maal aangeklaagd wegens drugsbezit waarvan twee maal de eisen werden ingetrokken. Alcohol en heroïne dreigden een

eind te maken aan het succes. Ook het losbandige leven van Charles - hij had vier openlijke liefdesverhoudingen tegelijk-deed hem bijna de das om.

**In order to be a Raelette,
you have to 'Let Ray'**

Zijn verhouding met één van de Raelettes (In order to be a Raelette, you have to 'Let Ray') deed zijn vrouw besluiten om met hun vier kinderen afstand van hem te nemen.

Coca Cola

Na van de drugs te zijn afgekickt ging het weer stroomopwaarts met Ray en die lijn heeft zich voortgezet tot op de dag van vandaag. Nog steeds is hij op het podium te bewonderen, getuige zijn serie optredens vorig jaar in Europa. Ook wanneer hij met de jongere garde van de popmuziek optreedt, zoals met Chaka Khan op de CD 'Back On The Block' van Quincy Jones, staat hij nog steeds zijn mannetje. Wie heeft niet de Cola-reclame gezien, waar Ray Charles The Choice Of The New Generation bepaalt?

Ray Charles is een 'winner' pur sang, en hij houdt dat graag zo. Zo vertelt Willie Nelson bijvoorbeeld over een schaakpartij met Ray Charles: "Gisteren hebben we geschaakt. Ray won. De volgende keer als we schaken wil ik graag dat we dat met het licht aan doen."

Liever prostituéé dan slaaf

Lady Day, the many faces of Billie Holiday. Wie kent niet het dramatische verhaal van één van de meest toonaangevende zangeressen uit de geschiedenis van de jazz, Billie Holiday? Een vrouw die het vanaf het begin van haar bestaan heeft vertikt om zich aan te passen. Een vrouw met zoveel gevoel

voor dramatiek dat datzelfde gevoel haar uiteindelijk fataal is geworden. Een vrouw die met haar stem zoveel emoties heeft weten los te krijgen. Een vrouw die liever prostituee was dan slaaf van blanke uitbaters. Haar verhaal is ooit eens prachtig samengevat in de film 'Lady Sings The Blues' met Diana Ross als Billie Holiday. De documentaire Lady Day laat zien hoe het werkelijk was.

**Mijn vader was 18,
mijn moeder 16 en ik 3.
Een behoorlijk zootje.**

Billie Holiday vertelt over zichzelf: "Toen mijn ouders wilden trouwen, was het een behoorlijk zootje. Mijn vader was 18, mijn moeder was 16 en ik was 3." Dat geeft wel zo'n beetje de sfeer aan waarin Billie geboren werd. Billie Holiday was van kinds af aan iemand die zich niet wilde conformeren aan de positie van de zwarten in die tijd. Ze vertikte het om de deur van de blanke overheersers te schrobben. Dan maar liever eigen baas in een minder eervolle baan: prostituee.

Trompetstem

De Video CD laat het leven van Lady Day zien in alle facetten. Zoals de beschrijving luidt: Billie was een slachtoffer, maar vooral een vechtster. Maar bovenal was zij een geniale jazz-zangeres. Zoals Billie Holiday zelf zei: "Ik wilde het geluid hebben van Bessie Smith (de Blues-zangeres uit de jaren dertig die zij als haar idool zag) en de dictie van Louis Armstrong. Niet de zanger Armstrong, maar de trompettist." En dat is haar gelukt. Billie staat bekend als de zangeres met de trompetstem, en wie goed luistert hoort inderdaad de overeenkomst.

In Lady Day, The Many Faces Of Billie Holiday zien we een aantal originele opnames van prachtige stukken als Strange

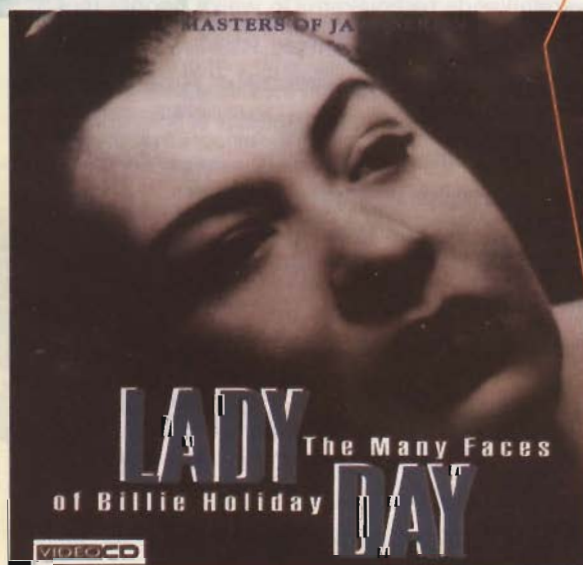
Fruit; het schrijnende verhaal over door de Ku Klux Klan opgehangen negers die als rot fruit aan de bomen hangen. Billie Holiday was de ster in het vertolken van drama in de muziek. Niemand kan de rillingen over de rug ontkennen, bij het luisteren naar de uithalen en glissando's die zo tekenend zijn voor de stem van Lady Day.

Naast citaten uit Billie's boek Lady Sings The Blues, die worden voorgelezen door actrice Ruby Dee, kunnen we luisteren naar verhalen van Carmen McRae, Buck Clayton en Milt Gabler, mensen die Billie Holiday persoonlijk kenden en met haar hebben samengewerkt. Ook spreekt Mal Waldron over zijn samenwerking met Billie als haar laatste pianist. We horen een aantal stukken, waarin we duidelijk merken hoe moeilijk het is om iemand met zoveel dramatiek goed te begeleiden.

Lady Day, The many Faces Of Billie Holiday is een document dat niemand mag missen die ook maar enigszins van Jazz houdt. Naast het trieste verhaal van een fantastische zangeres ook veel muziek en originele beelden.

Onsterfelijke muziek

De drie CD's die hierboven besproken zijn hebben alle drie een aantal grote overeenkomsten. Alle drie handelen ze over zwarte musici die in een roerige tijd hun heil hebben gezocht in hun enige en heilige kunstvorm: muziek. Zij hebben alle drie een groot probleem gehad met drugs. Toch leren deze titels dat dit niet een stereotyp beeld is van de jazzmuzikant. Hun muziek leeft voort in onze gedachten, en dat is de manier waarop zij zich onsterfelijk hebben gemaakt. Daarom is het als een eerbetoon te beschouwen dat hun levensverhaal op Video CD is verschenen. Net als de muziek blijft de kwaliteit van de beelden en het geluid, dat overigens opvallend goed is, constant, hoe vaak je het ook afspeelt.

Uit de serie
Masters of Jazz:

Ray Charles
The Genius of Soul

The World according
to John Coltrane

Lady Day
The Many Faces
of Billie Holiday

Muziek/Video CD

Engels

f 49,95

CD Vision

Encoding: *****

Klik op het

Toen Philips CD-i presenteerde werd er met nadruk op gewezen dat dit medium bij uitstek geschikt zou zijn voor educatieve doeleinden. Het is dan ook niet verwonderlijk dat Teleac, de educatieve omroep, de eerste schreden heeft gezet op het pad van interactief onderwijs.

Later dit jaar verschijnt bij Teleac de CD-i 'Tekenen en schilderen'. Wij mochten alvast een kijkje nemen in hun interactieve atelier ... en waren aangenaam verrast.

Lucas Bonekamp

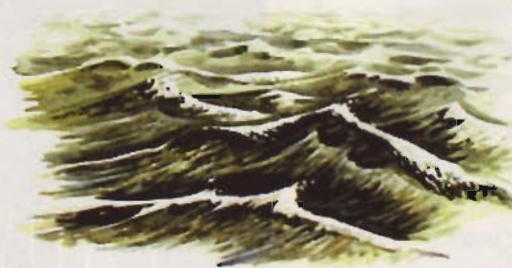

Wie ooit geprobeerd heeft in een paar krabbels iemands gezicht weer te geven weet hoe moeilijk het is om dit gelijkend te krijgen. Goed kunnen tekenen en schilderen vereist dan ook basiskennis van de verschillende technieken. Op welke hoogte moeten de ogen zitten, hoe valt de schaduw als het licht van rechts komt, hoe meng ik de juiste kleur en hoe geef ik aan dat een weg de diepte in loopt, zijn slechts een paar vragen waarop deze CD-i antwoord geeft. En wel op zo'n manier dat je zelf meteen aan de slag kunt.

De kunst afkijken

De CD-i behandelt 8 belangrijke onderdelen die je op weg kunnen helpen je eigen kunstwerk te creëren: beeldelementen, kleur, compo-

sitie, stilleven, landschap, portret, model en materialen. Naast een duidelijke introductie die bij elk van deze onderdelen gegeven wordt heb je de mogelijkheid je in de theorie ervan te verdiepen. De kunstgeschiedenis heeft immers veel waardevolle boekwerken en traktaten opgeleverd, waar grote kunstenaars ook ooit eens gebruik van hebben gemaakt. Bovendien laten de wetten der natuur niet met zich spotten. Echter, de taaië theorie die je zo vaak in boeken tegenkomt wordt hier aan de hand van voorbeelden verhelderd en geïllustreerd. Vaak wordt de theorie gevolgd door oefeningen, zodat je direct aan de slag kunt met hetgeen je zojuist hebt geleerd. En mocht dat nog niet genoeg zijn; met een druk op de knop

tubetje...

Cursus tekenen en schilderen op CD-i

(in dit geval de afstandsbediening van je CD-i-speler) tover je Grote Meesters tevoorschijn en kun je de kunst bij hen afkijken.

Raad en daad

Uiteraard zul je op een bepaald moment dat wat je geleerd hebt in praktijk willen brengen. Als rechtgeaarde zondagsschilder, miskend genie of oprechte hobbyist jouken je vingers van verlangen om met die ene magistrale streek van penseel of potlood de wereld zoals jij die ziet, weer te geven. Mocht je over het resultaat niet helemaal tevreden zijn, dan biedt de CD-i 'Tekenen en schilderen' ook uitkomst. De CD-i beschikt namelijk over een kaartenbak die op elke plaats in het pro-

gramma en via verschillende ingangen te raadplegen is. Alle mogelijke vragen en problemen waar je mee zit worden via deze weg beantwoord. Of het nu over het te gebruiken materiaal gaat of over de slagschaduw, de CD-i 'Tekenen en schilderen' weet raad.

Op dit moment sleutelen ze bij Teleac nog aan de definitieve versie van de CD-i, die mede tot stand is gekomen in samenwerking met NOB-interactive en Philips. De demo-versie die wij gezien hebben belooft veel goeds. Je kunt je eigen weg bewandelen door een schat aan informatie en mogelijkheden. Als dat geen kunstwerkje is!

De CD-i 'Tekenen en schilderen' verschijnt later dit jaar. De prijs is nog niet bekend.

Vijf Japanse animati

Adembenemend Anime

Is het een tekenfilm? Is het computeranimatie? Is het een speelfilm? Is het science-fiction?

De Japanse animatiefilms die aangeduid worden met de term Anime zijn dat allemaal en nog meer. De high-tech thematiek, verrassende camerastandpunten en oogverblindende computerinkleuring bieden eindelijk weer eens iets nieuws op filmgebied, en de videobanden gaan dan ook als de spreekwoordelijke warme broodjes over de toonbank. De eerste vijf films staan nu op video CD.

Rob Smit

Akira

2019 Neo-Tokyo is about to E-X-P-L-O-D-E!

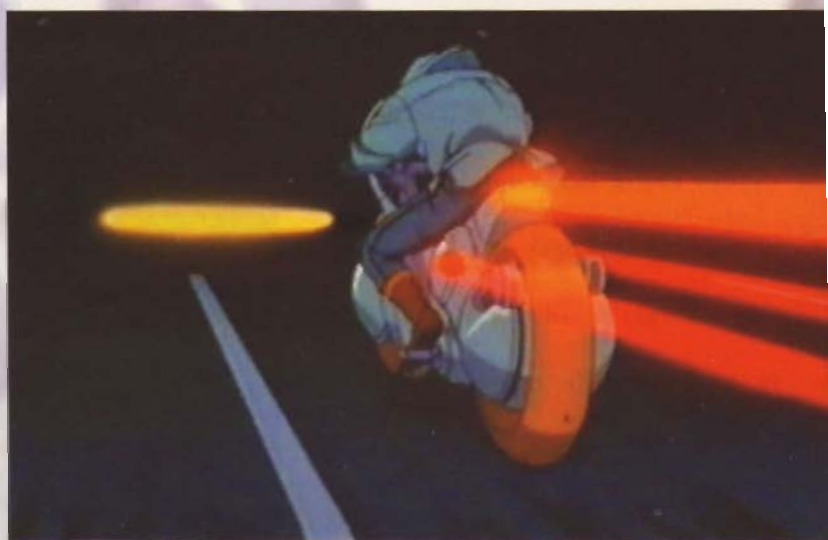
Wat gebeurt er als een lid van een motorbende uit Tokyo na uit de hand gelopen experimenten van de regering over kolossale bovennatuurlijke krachten blijkt te beschikken? Zoals de titel van dit stukje al aangeeft niet veel goeds. Volg de lotgevallen van Tetsuo in Akira, de grensverleggende Japanse animatiefilm die zoveel stof deed opwaaien.

Speelfilms verbleken

Vergeet Easy Rider. Vergeet de CD-i motorfietsencatalogus van Yamaha. Vergeet de Biker Mice from Mars. De meest indrukwekkende, gelikte, futuristi-

films op video CD

sche motorfietsen zie je in de Japanse film Akira. Akira behoort tot het genre films dat aangeduid wordt met de Japanse term Anime. Om dat te vertalen met tekenfilm zou de werkelijkheid tekort doen, want Anime is veel meer dan dat. Het is wel tekenfilm, maar ook animatie, en vooral computeranimatie. De beste films van het genre kennen een kleurgebruik waarbij gewone speelfilms letterlijk en figuurlijk verbleken, een revolutie die veroorzaakt is door de opmars van het computer-inkleuren.

de home-videomarkt en nu is hij dan eindelijk uitgekomen op video CD.

Neo-Tokyo, 31 jaar na de atoomexplosie

Akira speelt zich af in Neo-Tokyo anno 2019, 31 jaar nadat een onverklaarbare atoomexplosie het oorspronkelijke Tokyo veranderde in één grote, radioactieve krater. De explosie heeft de hele sociale structuur van de stad ontregeld; hoewel de jaren van opbouw tot een zeker saamhorigheidsgevoel hebben geleid, is Tokyo uiteindelijk vervallen tot decadentie en fatalisme. Aan de buitenkant is alles mooi, maar van binnen is de stad rot. Er is geen geld voor stadsontwikkeling en er zijn voortdurend rellen, die rücksichtloos door het leger onderdrukt worden. De explosie heeft ook geleid tot grote aantallen ontredde weeskinderen. Familiebanden en waarden hebben dan ook het loodje geleegd.

Motorbendes

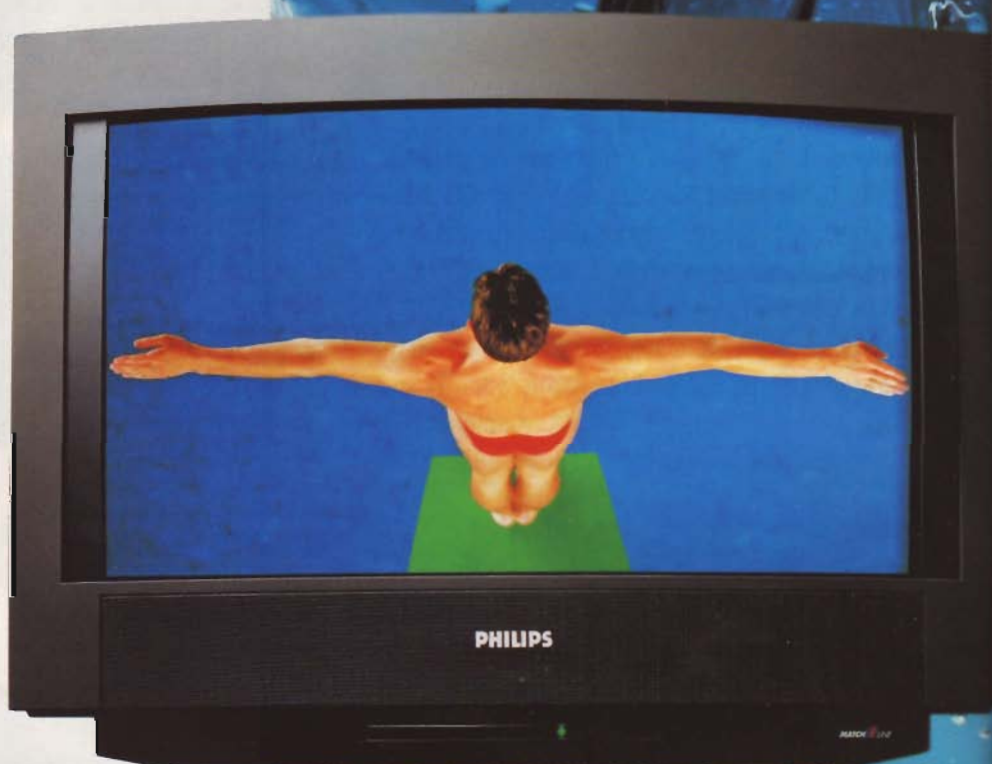
Eén van de manieren waarop de Japanse jongeren zich doen gelden is door zich te verenigen in motorbendes, die elkaar vervolgens met nietsontziende gewelddadigheid naar het leven staan. Als de film begint heeft de bende van 'hoofdrolspelers' Kaneda en Tetsuo leden van de rivaliserende bende de Clowns in het nauw gedreven, wat leidt tot specta-

Camerastandpunten, beelduitsnedes, ze zijn nieuw en ongewoon. Geen wonder als je bedenkt dat je geen echte camera nodig hebt om een scène vast te leggen. Ook de thematiek en de manier waarop de Japanners de wereld bekijken is naar Westeuropese maatstaven nieuw. En zijn in de Westerse wereld de meeste tekenfilms nog altijd bedoeld voor kinderen, de Japanse animatiefilms zijn zeer duidelijk gericht op (jonge) volwassenen. Sommige films zijn zelfs zo expliciet dat ze in Japan en Engeland gecensureerd moesten worden voordat ze mochten uitkomen. Eén film slaagde erin om van al deze elementen het beste in zich te verenigen, en dat is Akira. Hij veroverde eerst de harten van de Japanners, toen de Amerikaanse en Europese filmfestivals, vervolgens

**PHILIPS
INVENTS**

De Matchline breedbeeld- televisie 100 Hertz met Digital Scan

Philips vindt de Matchline 100 Hertz met Digital Scan uit. Toch wordt hier met het unieke "CrystalClear" nog een nieuwe dimensie aan toegevoegd. Deze unieke combinatie in techniek resulteert in een uitzonderlijk rustig beeld zonder trillingen met een nog hoger contrast en een nog scherper beeld. De Matchline TV is bovendien de eerste breedbeeldtelevisie die Digital Scan combineert met 100 Hertz techniek. En dankzij de Panoramic View functie kunt u elke uitzending nu al op breedbeeldformaat bekijken op een manier alsof u het zelf beleeft. **MATCH** **LINE**

**Philips breedbeeldtelevisies:
de natuurlijke manier van kijken.**

**PHILIPS
INVENTS
FOR
YOU**

PHILIPS

Bel voor meer informatie de Philips Consumentenlijn:
06-8406 (20 cent per minuut).

Philipscdi.com

Akira zag voor het eerst het licht als zwart-witstrip in Japan, verscheen vervolgens als full-colour comic in Amerika en veroverde tenslotte de wereld als animatiefilm. Het brein achter alle drie de versies is Katsuhiko Otomo. Hij werd april 1954 geboren in de prefectuur Miyagi op zo'n 400 kilometer ten Noordoosten van Tokyo. Eenmaal op de middelbare school raakte hij helemaal bezeten van speelfilms, vooral van Amerikaanse. In 1973 verhuisde hij naar Tokyo met maar één doel voor ogen: striptekenaar worden. Hij debuteerde met de adaptatie van een roman, maar maakte daarna alleen nog maar origineel werk. Na een aantal relatief korte strips begon hij in 1980 aan Domu, een strip van 230 pagina's over een oude man en een jong meisje die beide met psychische krachten begiftigd zijn. Die krachten worden ingezet bij een conflict dat tussen hen ontstaat, met desastreuze gevolgen voor de torenflat waarin zij wonen. Na Domu volgde Akira, een strip die uiteindelijk zou uitgroeien tot een omvang van 1800 pagina's. Akira werd zo populair dat het tijdschrift waarin het in afleveringen gepubliceerd werd (Young Magazine, 300 pagina's dik!) uiteindelijk een oplage van 1 miljoen stuks haalde. Het was dit succes dat leidde tot de animatiefilm, waarvan Otomo niet alleen regisseur was, maar ook scenarioschrijver, ont-

culaire scènes met motorfietsen die via de ruiten restaurants binnenrijden of in doodlopende stegen hardhandig tot stilstand komen. Als de actie zich verplaatst naar de haard van een studentenoproer nemen de gebeurtenissen echter een onverwachte wending. Een man en een bleek en ouwelijk ogend jongetje proberen het politiekordon te doorbreken, waarbij de man wordt neergeschoten. Door angst overmeesterd verliest het jongetje zijn zelfbeheersing, met nogal ongewone gevolgen: voorwerpen vliegen spontaan in brand, ruiten sneuvelen en gebouwen beginnen in te storten. Heeft het ventje paranormale eigenschappen? In ieder geval weet hij op onverklaarbare wijze te ontkomen.

Op de snelweg naar de Oude Stad duikt hij weer op, vlak voor de wielen van Tetsuo, die daardoor verongelukt. Het jongetje blijft ongedeerd door een krachtveld dat hem omgeeft. Maar voordat Tetsuo's vrienden zelfs maar de kans krijgen om te bedenken hoe ze hem kunnen helpen, landen er legerhelicopters (ontworpen zoals dat alleen maar in Japanse animatiefilms kan: kolossaal en met angstaanjagende, insectachtige vormen) die gewapende soldaten uitspuwen, aangevoerd door Kolonel Ryu. Hun belangstelling gaat echter naar het jongetje uit, al wordt Tetsuo meegenomen in de heli-copter en de rest van de motorbende overgeleverd aan de politie.

Paranormaal begaafd

Kaneda laat het er niet bij zitten en is vastbesloten zijn vriend terug te vinden. Tetsuo zelf wordt ondertussen in een geheim onderzoekscentrum van de regering aan allerlei proeven onderworpen, waaruit blijkt dat ook bij hem latente paranormale krachten aanwezig zijn. Zonder dat hij dit weet worden deze bij hem geactiveerd, maar nog voor hij daarover ingelicht kan worden ontsnapt hij en keert weer terug in Neo-Tokyo. Als een wandelende tijdbom zoals later zal blijken. Kaneda papt ondertussen aan met Kay, een meisje dat steeds opduikt in de buurt van onverklaarbare gebeurtenissen. Ze blijkt iets te maken te hebben met Kolonel Ryu, die de taak heeft de veiligheid van het geheime onderzoekscentrum te handhaven. Het is ook Ryu die Tetsuo weet in te rekenen. Net op tijd, omdat diens bovennatuurlijke krachten beginnen te ontwaken.

De krachtigste mutant

In een surrealistische scène die zijn weerga niet kent komt in het onderzoekscentrum rondslingerend speelgoed tot leven terwijl Tetsuo slaapt. Een beer-tje, een konijntje en een speelgoedautootje ontwikkelen zich op groteske wijze tot metershoge, agressieve monsters die hem dreigen te verpletteren. Dit speelgoed behoort toe aan enkele kinderen die net zo paranormaal begaafd zijn als hij zelf, waaronder het jongetje dat zijn ongeluk heeft veroorzaakt. Van hen hoort hij over Akira, de krachtigste mutant die ooit op Aarde heeft geleefd. Tetsuo ontsnapt opnieuw, en vanaf dat moment kan niets en niemand hem meer stoppen.

Al sinds hij een weesjongen was werd hij door iedereen gekleineerd, en nu neemt hij wraak in het kwaad: met zijn bovennatuurlijke krachten. Wat hij

werper en illustrator. In Engeland zijn er van de videoversie, die in oktober 1991 uitkwam, al 90.000 exemplaren verkocht, terwijl er daar volgens Polygram Video maandelijks nog steeds zo'n 8000 stuks over de toonbank gaan.

Manga Video

Op 15 juli 1994 lanceerde Polygram Video met acht titels het gloednieuwe label Manga Video om tegemoet te komen aan het ook in Nederland sterk stijgende enthousiasme voor dit nieuwe Japanse filmgenre. Ons land volgt daarmee Amerika, Engeland en Zuid-Europa waar het verschijnen al eerder voet aan de grond kreeg. Dank zij de Engels gesproken en Nederlands ondertitelde video's zal de noodzaak voor de fans om dure Engelse of bijna onbruikbare Amerikaanse video's te importeren langzaam maar zeker overbodig worden. Bovendien worden in Nederland de films ongecensureerd uitgegeven, dit in tegenstelling tot het preutse Engeland waar vaak fors gesnoeid wordt zodra sex of geweld al te expliciet de kop op steken. Er zijn bij Manga Video tot nu toe 26 titels verschenen; Akira is de eerste en vooralsnog enige Anime-titel die op video CD is uitgekomen.

Manga: het Japanse stripverhaal

Worden de animatiefilms in Japan Anime genoemd, de strips waar ze meestal van afgeleid zijn heten Manga. Manga betekent

echter niet weet is dat die krachten in toom gehouden moeten worden door medicijnen die zich in het onderzoekscentrum bevinden. De manier waarop de totale ontarding van Tetsuo filmisch vormgegeven wordt is één van de redenen dat de film zo'n reusachtige schare volgelingen gekregen heeft. Een magere, onzekere puber verandert in een onbeheersbare, wriemelende vleesmassa zo groot als een gebouw; kogels, granaten, laserstralen en zelfs een vernietigend satellietwapen kunnen hem niet deren. Soldaten, tanks, gebouwen en bruggen verpulvert hij met zijn geest. Hij is een God geworden, maar een God die handelt uit frustratie.

Voor velerlei uitleg vatbaar

In een vlaag van overmoed besluit hij een confrontatie met Akira aan te gaan, maar waar is hij? En wie of wat is Akira eigenlijk? Pas op het eind, als alle verhaallijnen op explosieve wijze samenkomen, wordt dat enigszins duidelijk. Dan nog is het echter voor velerlei uitleg vatbaar, want de film heeft vele lagen en verwijzingen. Het is dan ook nodig hem meerdere malen te bekijken om hem helemaal te doorgronden.

Soundtrack: maximaal effect

Iets wat zeker nog genoemd moet worden is de soundtrack, die zo bijzonder is dat je alleen daarvoor de film al zou willen kopen. De unieke vermenging van etnische, elektronische en orkestmuziek zorgt voor heel wat momenten van spanning, maar als de gebeurtenissen hun fatale wending nemen weet de componist het maximale effect te bereiken door de muziek juist weg te laten: het eind van de film speelt zich letterlijk en figuurlijk af in doodse stilte. Akira is, ondanks dat de film al uit 1987 stamt, de beste Japanse animatiefilm die er op dit moment op de markt is en kan zich bovendien meten met de beste 'gewone' speelfilms. Hij combineert elementen van

Blade Runner, The Terminator en de keiharde actiefilms van John Woo en voegt daar de nieuwe mogelijkheden van computeraanimatie en inkleuring nog aan toe. Wie Akira niet ten minste één keer gezien heeft doet zichzelf dan ook groot onrecht aan.

M-66. Black Magic

Een onschuldig meisje is het doelwit van twee moordlustige experimentele oorlogsrobots die tijdens een transport zijn ontsnapt. Het leger is niet tegen de situatie opgewassen, maar journaliste Sybel is slimmer dan alle generaals en majoors bij elkaar.

Experimentele robots op oorlogspad

M-66 van Masamune Shirow gaat over twee experimentele M-66 oorlogsrobots die ontsnappen als het vliegtuig waarin ze naar het testlab gebracht worden verongelukt. Maar denk nu niet dat het hier om twee wandelende blikken bussen gaat, o nee, het zijn twee beeldschone jongedames! Door de val is echter hun testprogramma op tilt geslagen, waardoor ze nu op zoek zijn naar de kleindochter van professor Matthews, de bouwer van de robots. Niet om haar te gehoorzamen, zoals het programma voorschrijft, maar om haar te doden. En omdat het oorlogsrobots zijn, roeien ze alles uit wat ze onderweg tegenkomen. Het leger moet dus in actie komen om te trachten de twee meedogenloos voortdenderende moordmachines te stoppen.

Journaliste houdt het hoofd koel

Freelance journaliste Sybel onderschept de berichten van defensie en gaat op onderzoek uit; ze belandt midden in de strijd tussen de robots en het leger. Eén robot wordt uitgeschakeld, maar de andere gaat des te vastberadener op zijn (haar) doel af. Ondertussen is kleindochter Ferris, onwetend van wat er is gebeurd, gezellig met haar vriendinnen aan het uitgaan in de stad. De spanning stijgt als het leger, pro-

fessor Matthews, Sybel en de robot de locatie van Ferris achterhalen en ieder op zijn eigen manier bij haar probeert te komen. Tanks, laag door het uitgaanscentrum scherende vliegtuigen en exposieven worden ingezet, maar de robot is alles en iedereen te slim af. Het is de nieuwsgierige Sybel die het tij weet te keren, maar niet nadat er de nodige voertuigen en gebouwen gesneuveld zijn.

Briljante vondsten

M-66 is veel eenvoudiger van opzet dan Akira, maar zit desondanks vol briljante vondsten. Zo is er voor de scènes die zich in het bos afspelen gebruik gemaakt van ingescande foto's van bomen en struiken, die door relatieve beweging ten opzichte van elkaar diepte suggereren. En ook hier komen fantastische vliegtuigen voor: hyperwendbare antizwaar-

tekrachtschepen met een zwaluwachtig uiterlijk. Het meest fascinerend zijn echter de robots, die zo zwaar zijn als een lichte vrachtwagen maar desondanks als een sprinkhaan tientallen meters de lucht in kunnen springen. Bovendien kan hun hoofd 360 graden ronddraaien terwijl hun ogen gebruikt kunnen worden als laserkanon.

Macross 2, deel 1: Lovers again

Na 80 jaar vrede is er opnieuw oorlog tussen de Aarde en het buitenaardse ras de Zentradi. De twee strijdkrachten gaan elkaar te lijf met een wel heel uniek wapen: muziek! De Minmay Song Attack van de Aarde faalt echter en de Zentradi krijgen de overhand. Oorlogsverslaggever Dennis Lane en cameraman/piloot Hibiki zijn ter plekke en weten met hun kleine ruimteschip door te dringen tot in het inwendige van het vijandelijke moederschip. Daar vinden ze bij toeval het belangrijkste wapen van de vijand:

de zangeres wier meervoudig holografisch beeld gebruikt is in de strijd. Ze is adembenemend mooi en... bewusteloos! Hibiki kan de verleiding niet weerstaan en neemt haar mee naar zijn ruimteschip.

The Gigolo Dochinpira

Jin verhuurt zijn niet mis te verstane lichamelijke kwaliteiten aan iedere dame met een portemonnee die dik genoeg is om zijn diensten te kunnen betalen. Zo leidt hij een makkelijk leventje tot hij Ai Mizushima ontmoet. Zij stelt zulke hoge seksuele eisen dat hij voor het eerst van zijn leven faalt. Toch worden ze verliefd op elkaar, maar Jin raakt hierdoor betrokken bij Ai's bemoeienissen met een gangsteroorlog. Houdt zijn liefde onder deze omstandigheden nog stand?

The return of the Overfiend, deel 1

De Aarde wordt veroverd door duivels en beestachtige orgieën van sex en geweld zijn het resultaat. Gelukkig beginnen tegenkrachten zich gereed te maken voor de strijd. Het verhaal borduurt voort op eerdere afleveringen die alleen op videoband verschenen zijn. Zonder kennis van deze voorgeschiedenis is het verhaal zo goed als onbegrijpelijk.

Akira

Video CD

Nederlands ondertiteld
f 49,95 PolyGram Video
Encoding: nvt

M66. Black Magic

Macros, Lovers again

The Gigolo Dochinpira

Urotsukidoji III The return of the Overfiend

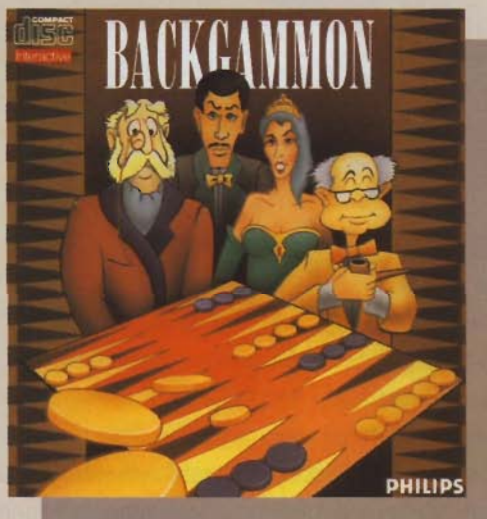
Video CD

Nederlands ondertiteld
Prijs: nog niet bekend. Kiseki Films
Encoding: ***1/2

'onverantwoorde beelden', wat al een beetje aangeeft dat het genre als underground-beweging gestart is. Daarna werd het een cult-verschijnsel, en op dit moment zijn de Manga strips, video's en aanverwante producten zoals T-shirts en posters niets minder dan dagelijkse kost voor de Japanners. De Manga-industrie is dan ook één van de grootste takken van de Japanse entertainmentindustrie geworden. Dit verschijnsel waaide eerst over naar Amerika, waar talloze Japanse strips voor de Amerikaanse markt bewerkt werden, en vervolgens naar Engeland, Zuid-Europa en tenslotte ook Nederland. Dat 'bewerken' dient overigens letterlijk opgevat te worden. De Japanners lezen een boek namelijk van rechts naar links (achterstevoren naar onze maatstaven), terwijl de schrifttekens in verticale kolommen geplaatst worden. Voor een Westerse uitgave moeten dus alle pagina's gespiegeld worden, de oorspronkelijke tekst en tekstballonnen verwijderd worden en de tekeningen bijgewerkt en van nieuwe tekstballonnen en tekst voorzien worden. Bovendien verschijnen de strips in Japan meestal in zwart-wit terwijl de Amerikanen en Europeanen hun strips in kleur willen lezen, zodat geëxporteerde strips vaak ook nog ingekleurd moeten worden. Geen wonder dat de Engelstalige Manga dus vaak zo duur zijn!

Drie op een rij:

Eigenlijk hoor je een bordspel natuurlijk niet via het tv-scherm te spelen. Toch hebben recente titels zoals Magisch Labyrint (komt binnenkort) en Cluedo bewezen dat de overgang van bord naar scherm wel degelijk te maken is. Omdat we de beide genoemde spelletjes nog niet zo lang geleden al uitgebreid hebben besproken, kozen we ditmaal voor drie minder recente titels: Backgammon, Sargon Chess en Othello.

René Janssen

Backgammon

Of Backgammon nou een denksport is of een geluksspel, daar zijn de experts het nog steeds niet over eens. Aan de ene kant is er een duidelijke geluksfactor, omdat met dobbelstenen wordt gegooid. Maar in de praktijk komen bij wereldkampioenschappen altijd dezelfde spelers bovendrijven, dus er moet toch ook sprake zijn van een denksport.

Drie tegenstanders

Wanneer het spel wordt gestart, verschijnt eerst een scherm waarop de Play Mode moet worden gekozen. Er zijn drie mogelijkheden: het bekijken van een voorbeeldpartij tussen twee computeropponenten, of het spelen tegen de computer of een menselijke tegenstander. Als je voor de computer kiest, kun je spelen tegen drie tegenstanders van verschillende sterkte: Lord Wadsworth Higgenbottom (een beginner), The Count (een gemiddelde speler) of The Queen of Rad (een echte crack). Tijdens het spelen kun je eventueel luisteren naar muziek, waarbij je kunt kiezen uit zeven componisten (Bach, Beethoven, Haydn, Mozart, Asprey, Bergier en McPartland). Na het kiezen van een tegenstander en de gewenste speelkleur verschijnt het speelbord. In 3D, met een (getekende en geanimeerde) opponent tegenover je. Door te klikken op voorwerpen in de achtergrond kun je onder andere een spel beëindigen, zetten terugnemen, hints vragen of de muziek uitschakelen. Eventueel kun je ook kiezen voor het spelen in twee dimensies. In dat geval kijk je gewoon van boven af op het bord en zie je geen tegenstander.

Simpel spel

Op zich is Backgammon, zoals gezegd, een simpel spel. Het bord bevat 24 driehoekige vlakken, de zogenaamde punten. Bij de start van een nieuw spel staan de (roze en gele) stenen op vaste plaatsen op het bord. Door met twee dobbelstenen te gooien, bepalen de spelers met hoeveel punten zij hun stenen mogen verplaatsen. Gooi je bijvoorbeeld 4 en 6, dan mag je een steen vier plaatsen verzetten en een tweede steen (of nog een keer dezelfde) zes plaatsen. Gooi je dubbel, dan mag je dat aantal zelfs vier keer zetten. De bedoeling van het spel is alle eigen stenen vanuit hun beginpositie naar het verst verwijderde

bordspellen

zestal punten te verplaatsen. De stenen van beide spelers bewegen in feite dus in tegengestelde richting en komen elkaar onderweg dus regelmatig tegen. Stenen die in hun eentje op een punt staan, kunnen door de tegenstander worden geslagen en moeten weer helemaal van voren af aan beginnen. Zodra alle stenen in het laatste zestal zijn aangekomen, mogen ze van het bord worden gehaald (ook weer door met de dobbelstenen te gooien). Wie als eerste al zijn stenen verwijderd heeft, wint het spel.

Conclusie

Omdat er drie tegenstanders zijn, kan Backgammon gespeeld worden door spelers van ieder niveau. Het spel is niet al te snel, onder andere omdat je steeds op de dobbelstenen moet klikken, zelfs als de computertegenstander aan de beurt is. Backgammon is een simpel, maar verslavend spel dat op CD-i redelijk fraai is uitgevoerd.

Sargon Chess

Schaakcomputers en -programma's hebben de laatste jaren een indrukwekkende ontwikkeling doorgemaakt. Volgens wijlen grootmeester Hein Donner zou het met computers hetzelfde zijn als met vrouwen: beiden zouden volgens hem nooit hetzelfde niveau bereiken als mannelijke grootmeesters. Maar wat zien we inmiddels? Terwijl schaakspelsters als de Polgar-zusjes zo langzamerhand het niveau van de mannen al behoorlijk beginnen te benaderen, heeft wereldkampioen Kasparov z'n eerste nederlagen tegen een computerprogramma al mogen incasseren. Een computer als wereldkampioen is dan ook al lang geen utopie meer.

Rijke historie

Of die wereldkampioen de CD-i-versie van Sargon Chess zal zijn, wagen we overigens te betwijfelen. Daarvoor is het programma gewoon niet krachtig genoeg. Voor beginners en zelfs voor niet al te sterke clubschakers is het echter een heel aardige tegenstander. Sargon heeft al een rijke historie achter de rug, want het was een van de eerste schaakprogramma's op de pc en andere homecomputers. Op CD-i ziet het er uiteraard allemaal net even fraaier uit en zijn de mogelijkheden flink uitgebreid ten opzichte van het origineel.

Zestien niveaus

Er kan worden gespeeld op zestien verschillende niveaus, met bedenktijden variërend van vijf seconden tot tien minuten per zet. Die bedenktijd loopt op de hogere niveaus dus flink op, zodat een 'vluggertje' van redelijk niveau vrijwel uitgesloten is. Eventueel kunnen partijen overigens wel tussentijds worden afgebroken en opgeslagen, zodat later verder gespeeld kan worden. Erg aardig is ook dat de naar keuze houten of stenen borden zowel plat als in 3D kunnen worden bekeken en dat er verschillende soorten stukken kunnen worden gebruikt (hout, steen of metaal).

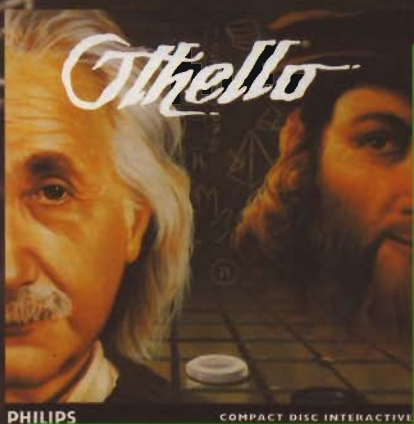
Uitgebreide openingsbibliotheek

Tijdens het spelen kunnen aanwijzingen worden gevraagd en kunnen zetten worden teruggenomen. Het is zelfs mogelijk van kleur te wisselen, zodat een volledig verloren stelling plotsklaps wordt veranderd in een gewonnen stand. Verder is er een nuttige "Teach Me"-optie, waarbij in twintig lessen uitleg wordt gegeven over de theorie van het schaakspel. Onder andere tactiek, strategie, schaakmat en openingen worden hierin behandeld. Sargon beschikt verder over een uitgebreide openingsbibliotheek van 145.000 zetten. Ook kun je het programma opdracht geven om schaakproblemen (wit geeft mat in drie en dergelijke) op te lossen. Tenslotte kan Sargon ook als scheidsrechter en tijdwaarnemer worden gebruikt bij partijen tussen twee menselijke tegenstanders.

Conclusie

Sargon Chess is een prima verzorgd schaakprogramma, dat echter wel veel bedenktijd nodig heeft op de hogere speelniveaus. Enig geduld is dus wel vereist bij deze CD-i. Op de lagere (en dus snellere) niveaus is Sargon eigenlijk alleen interessant voor beginners, want het programma maakt (zoals alle schaakcomputers trouwens) soms rare fouten. Er zijn behoorlijk wat opties, zoals wel of niet met de klok spelen, muziek, spraak of slechts wat computerpiepjes tijdens het spelen, verschillende soorten borden en stukken en twee- of driedimensionaal beeld.

Othello

Othello (ook bekend onder de naam Reversi) is een spel dat zich bij uitstek leent voor een computerversie. Sterker nog, het is te prefereren boven het spelen op een normaal bord. Tijdens het spelen veranderen de witte en zwarte stenen namelijk constant van kleur en dat gaat via de computer nu eenmaal makkelijker dan met de hand.

Tot de laatste zet spannend

Othello is net als bijvoorbeeld Backgammon typisch zo'n spel met simpele regels, dat toch heel veel diepte heeft. Er wordt gespeeld op een bord met 64 vakjes, waarin de spelers om de beurt witte en zwarte stenen plaatsen. De uiteindelijke bedoeling is zoveel mogelijk stenen van de eigen kleur over te houden. Stenen kunnen niet worden geslagen, maar (rijen) vijandelijke stenen veranderen als ze aan twee zijden zijn ingesloten wel van kleur. Het spel golft daarom constant op en neer, zodat het vaak tot aan de laatste zet spannend blijft.

Einstein en Leonardo da Vinci

Via het hoofdmenu kun je een tegenstander uitzoeken, een demo bekijken of het informatiescherm raadplegen. Het laatste biedt onder andere de mogelijkheid een documentaire over Othello te starten, de spelregels te bekijken, kennis te maken met strategieën en Othello-problemen op te lossen. Je computergestuurde tegenstanders zijn niemand minder dan Albert Einstein en Leonardo da Vinci. Het grappige is dat je tegen echte personen speelt, dat wil zeggen tegen gedigitaliseerde acteurs die zich helemaal hebben ingeleefd in hun rol en goed lijken op Einstein en da Vinci. Beiden hebben een volstrekt eigen speelstijl.

Einstein is een ingetogen, scherpe observeerder die niet alleen zal pogen je te slim af te zijn, maar je ook via zijn gevoel voor humor en ironische commentaren (plus het nodige gezucht, gekreun en gemompel) probeert te stimuleren tot betere prestaties. Leonardo daarentegen is temperamentvol en niet altijd even geduldig als je te lang over een zet nadenkt. Hij zit bovendien vol trucs om je af te leiden.

Schoolbord

Als je tegen Einstein speelt, teken je je stenen met een krijtje op een schoolbord. Leonardo zit achter een driedimensionaal bord, hetgeen soms wat verwarrend is. Daarnaast kun je kiezen voor het spelen op een marmeren bord of op een bord van zand. Op ieder bord zijn diverse opties beschikbaar, zoals het vragen van hints, het tonen van het spelverloop en het ongedaan maken van de laatste zet. Verder kunnen (ook tijdens een partij) de speelduur, het speelniveau (zeven levels) en de speelkleur worden veranderd. Bovendien kun je kiezen om alleen te spelen of met z'n tweeën. Spellen kunnen tussentijds worden opgeslagen, waarbij ook meteen de datum en de stand worden bijgehouden.

Conclusie

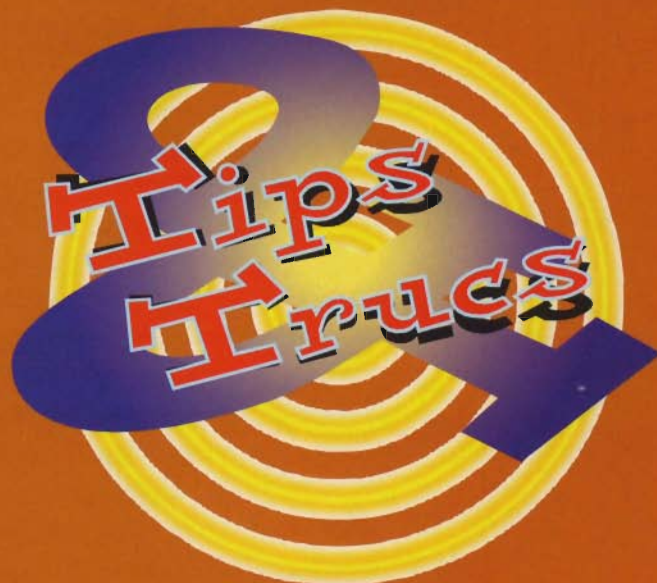
Othello is een spel dat snel te leren is, maar door de verrassende strategische mogelijkheden behoorlijk verslavend is. Ondanks dat het al een wat ouder CD-i-spel is, maakt het toch al, en op een erg leuke manier, gebruik van videobeelden, zonder dat een digitale video cartridge nodig is. De schijf bevat voor Othello-fanaten flink veel achtergrondinformatie over het spel.

Backgammon
Engels
f 79,95 Befr. 1.499

Sargon chess
Engels
f 99,95 Befr. 1.799

Othello
Nederlands
f 99,95 Befr. 1.799

Burn:Cycle

Alleen lezen als je echt vastzit!

In het januarinum­mer van CD-i gaven we jullie al een aantal tips om je een stukje op weg te helpen in Burn:Cycle.

Gezien de hoeveelheid brieven die we

vervolgens over Burn:Cycle binnen

kregen, was er duidelijk behoefte aan

nog meer tips. Uiteraard vinden wij

het zonde als jullie een CD-i op de

plank hebben liggen waarvan je na

een paar minuten spelen al niets

meer begrijpt. Vandaar dus het

vervolg op de Burn:Cycle-tips. Wie de

puzzels liever zelf oplost, moet nu

overigens niet verder lezen.

René Janssen

We hebben al beschreven hoe Sol Cutter na de dood van Kris de lifter aan de praat heeft gekregen en na het mijnen-schietspelletje landde in Urban Central. What next?

Scène 2: Je weg vinden in de Televerse

1. De straat

Je kunt in Urban Central een aantal plaatsen bezoeken: de Sum Zero-bar, de Karmic Church, het hotel en de landing pad (waar je begint). Stap uit de lifter en klik op de achterkant van de machine om de motorkap te openen. Klik er nogmaals op en je ziet links van het motorpaneel een luikje met een knop. Klik hierop en stop de doorgebrande zekering in je inventaris. Ga vervolgens naar de Karmic Church.

2. Karmic Church

In de kerk kun je slechts één 'booth' betreden. Beweeg in de richting van het scherm en je ziet een filmpje, waarin je de delen van een hexagram ziet roteren. Vervolgens worden de delen door elkaar gehusseld en moet je ze weer in de juiste volgorde plaatsen. Als dit is gelukt wordt automatisch de gestolen data uit je hersenen gedownload en krijg je uitbetaald. Ga nu naar de Sum Zero-bar.

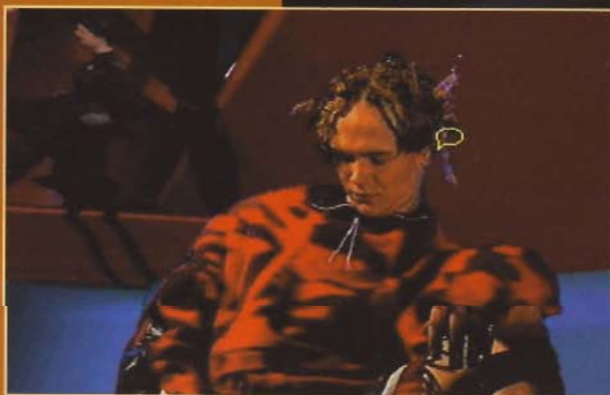
3. Sum Zero-bar

Zoek de Psychic Roulette-ruimte en gebruik je Karmic Card om een paar spelletjes te spelen (bedenk wel dat de timer van het virus sneller loopt terwijl je speelt!). Na je eerste spelletje sta je tegenover Asky, je gids in de Televerse. Stop je Karmic Card in Asky en haal hem er weer uit. Speel verder totdat je een keer wint en ga naar de bar. Je kunt een prijs ophalen bij de bardame. Kies het blauwe meta-Neural nanonetware-pakje (vierde van links).

4. Eerste ontmoeting met Zip

Ga naar het deel van de bar waar Zip zit (hij lijkt te slapen, maar is in werkelijkheid ingelogd op de Televerse). Klik op de tv en stop je Karmic Card er in. Lees de binnengekomen post en je gaat naar Asky. Deze geeft je software waarmee je Zip wakker kunt maken. Als je teruggaat naar de tv verschijnt er standaard software. Klik hier op en Zip vraagt je via de Televerse om hem te ontmoeten in de echte wereld. Geef Zip de doorgebrande zeke-ring. Hij vraagt geld voor een nieuwe, maar dat heb je niet. Bied hem dus je zojuist gewonnen prijs aan, waarna je twee dingen krijgt: een medicijn dat het Burn:Cycle-virus vertraagt (je krijgt een extra half uur) en een decoder card.

5. Red Gala

Nadat je wegloopt bij Zip zie je Gala, die wordt lastiggevallen door twee onzure types. Red haar en ze geeft je een pieper, die je kunt gebruiken om haar hulp in te roepen. De pieper kun je slechts op één lokatie gebruiken, namelijk bij het hotel.

6. Buiten het hotel

Ga de straat weer op en naar het hotel. Stop zodra je de bewaker heen en weer ziet lopen, want als je doorloopt word je onherroepelijk neergeschoten. Klik op de pieper in je inventaris en druk vervolgens op de Pager-knop. Gala komt je nu helpen de bewaker uit te schakelen. Fouilleer de bewaker om een communicatie-apparaat te vinden, de zogenaamde guard box.

7. Het hotel: de guard box

Neem de decoder-kaart uit je inventaris en stop hem in de guard box. Door de gaatjes zie je nu getallen verschijnen. Beweeg de kaart net zolang heen en weer totdat je vier cijfers vindt die precies onder de vier gaatjes verschijnen. De code is trouwens altijd hetzelfde, dus noteer hem als je hem hebt gevonden (scheelt weer de volgende keer). Als

je de code gekraakt hebt, verschijnt er informatie over het hotel. Klik op ACCESS en Gala ontdekt een manier om aan de achterzijde het hotel binnen te dringen.

8. Het hotel: de gangen

Als je de dienstlift aan de achterzijde van het hotel niet op de juiste manier betreedt, wordt je gedood door een bewaker. De truc is om drie keer vooruit te gaan. Druk op de DOOR-knop als de lift stopt. Je bent nu in een gang. Loop nu: vooruit, vooruit, rechts, vooruit en nog een keer vooruit om in Cutter's kamer terecht te komen.

9. Cutter's kamer: de kluis

Loop naar de kluis naast het bed en bekijk hem van dichtbij. Op de kluis zie je drie banden met lijnen. Op de boven- en onderkant van de kluis staan gele, rode en groene stippen. De bedoeling is om de stippen via een rechte lijn te verbinden met de onderste stippen van dezelfde kleur. Het is aan te raden het spel op te slaan voordat je aan deze puzzel begint, want er is een strenge tijdslimiet voordat de kluis wordt opgeblazen. Als je de stippen op de juiste manier hebt verbonden, verschijnt er een knop aan de linkerkant van de kluis. Druk hierop om hem te openen. In de kluis vind je geld, een geheimzinnige groene bal, een groene rookbom, een lock-breaker en een HUD (Heads Up Display). Neem alles mee.

10. Cutter's kamer: en nu er nog uit!

Draai je om zodat je naar de deur kijkt. Rechts van de deur zit een ventilatorgat. Bekijk dit van dichtbij en klik er op om het te openen. Plaats de rookbom in het gat om te zorgen voor een rookgordijn. Je moet nu de HUD gebruiken om door de rook heen te kunnen kijken, zodat Gala en jij de uitgang kunnen bereiken. Vlak onder de ooggaten zit een lijn, met daarboven een driehoekige punt. Onder de lijn zit nog een punt, die je kunt pakken en vervolgens in de buurt van de bovenste punt moet zien te houden. Als de twee punten dicht genoeg bij elkaar zitten, begin je je een weg te banen door de rook. Blijf dit doen totdat je het eind bereikt en laat dan pas de actieknop los. Je bent nu buiten het hotel. Betaal Gala met het geld uit de kluis, maar zorg dat je wel wat overhoudt om Zip te kunnen betalen. Ga terug naar de Sum Zero-bar.

Tot zover onze zoektocht door het Televerse. We zijn er nog lang niet. Hoe repareren we de lifter en wat doen we met de groene bal? Volgende maand meer. Op deze plek.

Laserlords

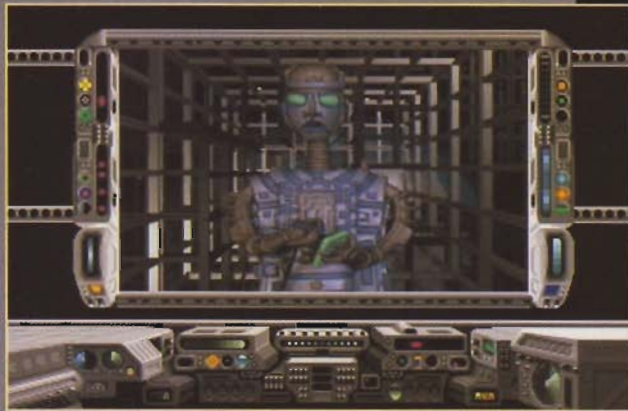
Dennis uit Eindhoven leerde ons hoe we verder kunnen komen in Laserlords.

- Zeg 'Silicasistorator' tegen Prime Assembler (op Tekton)
- Dood Sodipud met Injector Sword (op Argos)
- Als het goed is heb je na deze twee handelingen de 'Silicasistorator' en 'Dog Tags' gekregen.
- Ga nu naar Fornax en geef de Silicasistorator aan Axis en de Dog Tags aan Jaxus.
- Nu heb je een 'Ball of string' en een 'Hyperspace kit' gekregen. Met de Hyperspace kit kun je naar Woo.
- De Ball of string geef je aan Dee-Fusion (op Tekton). Hiervoor krijg je het Auroran Shield.

De planeet Woo speel je zo uit:

- 'Remember' Sweet Grass Feed en Sing Jen Heat van Ah-Gazel.
- 'Say' Sing Jen Heat tegen Sing Jen.
- 'Pick up' Sing Jen.
- 'Say' Sweet Grass Feed tegen Sweet Grass.
- 'Pick up' Sweet Grass.
- Vraag de wolf om twee botten.
- Geef de beer een bot zodat hij weggaat.
- Geef Sweet Grass aan Rom-Bok.
- 'Remember' Wong Mah Singh van Ow-Li.
- 'Remember' Pau Chi Pau van Chim Pan.
- 'Say' Pau Chi Pau.
- 'Pick up' Pau Chi.
- 'Remember' Mu Shru Chew van Sap Ah Jo.
- 'Say' Mu Shru Chew.
- 'Pick up' Mu Shru.
- 'Say' Golden Fleece (van veel personen kun je deze woorden krijgen) tegen Tran Tu La.
- Je krijgt nu het Golden Fleece.
- 'Recite' Analects of Co-Fusion aan To-Fu en ontvang Lo-Tus.

- 'Say' Wong Mah Singh.
- 'Pick up' Wong Mah.
- Geef Wong Mah aan Wao.
- Gebruik Vine Seed in het water in de grot.
- Vraag Wao Vers 1, 2, 3 en 4 van de Song of Flux.
- 'Say' Lixir tegen Lao.
- Geef Pau Chi, Mu Shru, Sing Jen, Lo-Tus en Golf Flower aan Lao.
- Spring over de afgrond.
- Geef 'Robe of Vision' aan Tao.

NB: om Woo uit te spelen moet je bepaalde voorwerpen, zoals de Robe of Vision, al in je bezit hebben. Je kunt Woo dus alleen uitspelen als je al wat gevorderd bent. Voor Hive geldt hetzelfde.

De planeet Hive:

- Gebruik de Fogger Jet Belt en Oxidator.
- 'Say' Odonato tegen Odonati.
- Ontvang Wing Lacquer.
- Gebruik Harp bij de larven. Dit moet je vier keer doen. Je kent nu de Hum of Hive.
- Geef Sooth Stone aan de Hive Queen.
- 'Recite' de Omegan Odes aan de Hive Queen.
- Ga naar Argos en geef de Wing Lacquer aan Odonato. Je krijgt hiervoor de Hyper Laser.

Vrijwel iedereen kent natuurlijk de legende van de jonge ridder Arthur, die na het volbrengen van een aantal opdrachten het zwaard Excalibur uit een steen kon trekken en zichzelf daardoor tot koning van Engeland mocht kronen. Wat misschien veel minder mensen weten, is dat Arthur in die tijd in de leer was bij de al even legendarische tovenaars Merlijn (in het Engels: Merlin). Merlin's

Apprentice (niet te verwarren met het platformspel The Apprentice!) gaat min of meer over Arthur's legendarische belevenissen. Met één verschil: ditmaal moet jij allerlei opdrachten vervullen voordat je wordt aangenomen als tovenaarsleerling.

Dertigtal puzzels

Het spel begint met een geanimeerd intro, waarin we onder andere kennis maken met drie geesten, die weinig vertrouwen hebben in je pogingen om Merlijn's leerling te worden. Ze vertellen dat het al een heel probleem is om Merlijn's geheime laboratorium te vinden. Hiervoor moet je namelijk eerst in een betoverd woud een aantal opdrachten tot een goed einde brengen. En daarmee wordt meteen de toon gezet voor dit spel, dat eigenlijk bestaat uit een dertigtal gevarieerde puzzels. Die puzzels zijn verdeeld over drie levels. Level 1 speelt zich af in het woud en bestaat uit zes puzzels. Iedere goed opgeloste puzzel levert je een magisch ingrediënt op. Aan het eind van het level moet je de verzamelde ingrediënten op een bepaalde manier mengen, zodat je toegang krijgt tot het volgende level. De mengpuzzel is dus eigenlijk de zevende puzzel van dit level. Level 2 speelt zich af in Merlijn's laboratorium en bestaat uit negen puzzels, met aan het eind ook weer de mengpuzzel. Het derde level neemt je mee naar een grot, waar maar liefst twaalf

Apprentice

In de leer bij Merlijn

René Janssen

puzzels moeten worden opgelost. Voordat je je op de puzzels stort, kun je op het hoofdmenu eerst voor de Tour-optie kiezen. Je krijgt dan een soort rondleiding door het spel en de diverse soorten puzzels. Er zijn vijf verschillende soorten puzzels, plus de al genoemde mengpuzzels aan het eind van een level. Het grappige is dat je van te voren (en ook nog tijdens het spelen) de moeilijkheid van iedere puzzelsoort kunt aanpassen. Als je dus heel goed bent in memory-achtige puzzels, kies je voor het expert-niveau. En als logica niet je sterkste punt is, speel je die puzzels gewoon op beginnersniveau. Ieder van de vijf categorieën kun je dus op beginners-, gevorderden- of expertniveau spelen.

Geheimtaal

Er zijn dus verschillende soorten puzzels om op te lossen en je krijgt ze per level in willekeurige volgorde opgediend. Woordpuzzels bestaan uit het kraken van een geheimtaal. Je krijgt een stuk tekst te zien, geschreven in runen. Onderin het beeld staan de letters van het alfabet. Door op een rune te klikken en vervolgens op een letter, worden al deze runen in de tekst veranderd in de gekozen letter. De truc bij dit soort puzzels is meestal het vinden van veel voorkomende letters, die over het algemeen natuurlijk voor klinkers zullen staan. Je wordt daarbij nog een beetje geholpen, doordat goed geraden klinkers niet meer omgewisseld kunnen worden voor andere letters. Kun je een klinker nog wel omruilen, dan is dat dus een teken dat deze fout is. Het probleem bij deze puzzel is dat de te ontcijferen tekst Engels is. Vormen-puzzels kun je wel een beetje vergelijken met het spel Tangram. Je moet een aantal vormen (driehoeken, rechthoeken en andere vormen) zodanig in een vierkant plaatsen, dat het vierkant helemaal wordt gevuld en er slechts één vormpje overblijft.

Schietspelen

Behalve echte puzzels zijn er ook meer actie-georiënteerde opdrachten in de vorm van een zestal eenvoudige schietspelen. Hierbij moet je over het scherm bewegende doelen raken voordat ze weer van het scherm verdwijnen. Memory-puzzels

zijn een stuk lastiger. Op het scherm verschijnt een flink aantal voorwerpen, waarvan er drie kort geanimeerd worden en een geluid produceren. Vervolgens moet je die drie voorwerpen in de juiste volgorde aanklikken. Vervolgens wordt de serie dan uitgebreid met nog eens drie voorwerpen, zodat een serie van zes ontstaat. Ook deze serie moet weer worden nagebootst, waarna er weer drie bijkomen. En zo gaat het een tijdje door, totdat je series van 15 of meer voorwerpen moet zien te onthouden.

Logische puzzels

De laatste categorie puzzels is voor velen ongetwijfeld de lastigste, namelijk de zogenaamde logische puzzels. In feite zijn

er hier verschillende van. Er is bijvoorbeeld een puzzel waarin je een aantal planeten moet verschuiven in een baan rond de zon, net zolang totdat ze in een vooraf bepaalde opstelling staan. Het probleem hierbij is dat het verschuiven van de ene planeet gevolgen heeft voor z'n buurman. Een andere logische puzzel is de schuifpuzzel, waarbij een plaatje op het scherm in stukken wordt geknipt. Deze stukken worden vervolgens door elkaar gehusseld en vervolgens moet je zorgen dat het plaatje weer compleet wordt. Het verschil met vergelijkbare handpuzzeltjes is dat de rijen en kolommen slechts op een bepaalde manier kunnen worden verschoven. Je moet dat even doorkrijgen en dit zijn dan ook de lastigste puzzels die er tussen zitten. Ook de mengpuzzels aan het einde van een level behoren tot de logische puzzels. Je begint met het mengen van twee ingrediënten, waarna een chemische reactie volgt. Hierbij ontstaat een nieuw ingrediënt, dat je weer moet mengen met een volgende. Aan het begin van de puzzel krijg je te horen welk ingrediënt je uiteindelijk over moet houden om de puzzel te completeren. Hoe hoger het level, hoe meer ingrediënten en hoe meer combinaties er dus mogelijk zijn.

Conclusie

Merlin's Apprentice is een absolute aanrader voor puzzelfans. Uiteraard zul je de ene puzzel leuker vinden dan de andere,

maar dat is onvermijdelijk. Helaas zul je ze allemaal moeten oplossen voordat je naar het volgende level mag, en dat kan af en toe knap frustrerend zijn! De graphics en animaties zien er uitstekend uit, en dat terwijl Merlin's Apprentice geen Digital Video-titel is. Het is met dergelijke spellen natuurlijk altijd afwachten hoe leuk het nog is nadat je alle dertig puzzels een keer hebt opgelost. Of je het dan nog een keer gaat spelen is namelijk de vraag, hoewel je het in ieder geval nog een keer op een hoger niveau kunt proberen.

SANDOKAN

Sandokan is oorspronkelijk een produktie van Tele 5, een Franse televisie zender. Hoewel nu Nederlands ingesproken, staan de medewerkers nog in het Frans aangekondigd op deze 52 minuten durende Video CD. Het eerste deel is getiteld De piraten van Mompracem. Het vervolg hierop, De overtocht, is het tweede deel. Beide delen staan op één schijf.

Lennie Pardoel

De tekenfilms worden gepresenteerd als aparte films maar maken onmiskenbaar deel uit van een serie. Dit is ook te zien aan het slot van het tweede deel want daarin wordt verteld dat Sandokan de volgende keer een meisje zal ontmoeten. En dat hij zich daartoe zeer aangetrokken voelt, is duidelijk te zien. Dit heeft tot gevolg dat het verlangen naar meer afleveringen iedere keer opnieuw opgeroepen wordt.

Wie is Sandokan?

Lang geleden leefde er in de Zuid-Chinese zee een tijger met de naam Sandokan. Hij werd ook wel de piraat van Maleisië genoemd. Deze charmante tijger speelt de hoofdrol op deze Video CD. Eigenlijk is Sandokan een koningszoon die verdreven is door de tegenwoordige rajah. Het koninkrijk van zijn ouders is door hem overgenomen. Die rajah zit nu op de troon die Sandokan toebehoort. Sandokan was nog maar een kind van zeven of acht jaar toen zijn volk aangevallen werd door de generaal van zijn vader. Deze generaal roept zichzelf uit tot de nieuwe koning. Omdat de generaal verwacht dat het kind

later in opstand zal komen wil hij hem nu alvast uit de weg ruimen. Dus Sandokan wordt weggevoerd. Gelukkig is er een soldaat die hem laat ontsnappen met een roeiboot. Maar zijn ouders worden opgesloten in een kerker en komen daar nooit meer uit. Door de tegenwoordige rajah is Sandokan dus een wees geworden. Hij zal dan ook niet rusten voordat hij zijn ouders gewroken heeft en de rajah heeft verjaagd.

De piraten van Mompracem (deel 1)

Vanaf die tijd is Sandokan niet opgehouden de rajah te bestrijden. Hij overvalt en plundert zijn schepen. Maar hij weet nooit waar de rajah zich precies bevindt. Totdat hij op een dag bij de buit, bestaande uit kisten juwelen, beschreven palmladeren vindt. Er staat een opdracht op rijm op. Door deze tekst weten ze waar het eiland van de rajah in die grote zee te vinden is. De reis begint.

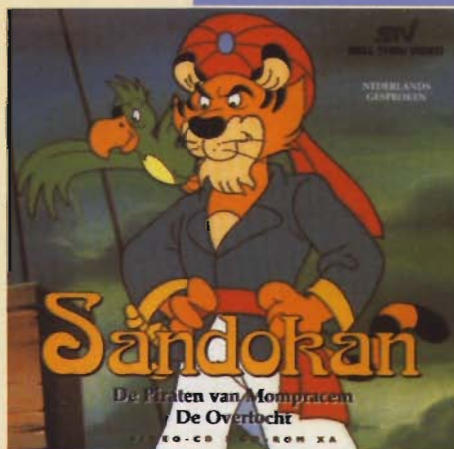
De piratenbemanning van Sandokan bestaat hoofdzakelijk uit tijgers en een echte zeeroverspapegaaï met een houten poot en een ooglapje op. De schepen waarop zij varen zien eruit als zeventiende-eeuwse fregatten. Na lang varen bereiken ze uiteindelijk Borneo. Ze trekken het oerwoud in, bang voor de inboorlingen. Na een dag ontmoeten ze de knechten van de rajah. Het zijn kleine gorilla's, dayako's, die in een geheel ommuurd dorp wonen. Sandokan vangt een dayako. Door hem kunnen ze via een geheime route langs het water toch het dorp binnengaan. Er volgt een gevecht. De Dayako's worden overwonnen en verraden onder druk waar hun meester, de rajah, zich bevindt.

De overtocht (deel 2)

In dit tweede deel koersen de piraten richting Sarawak. Na dagen varen komt er land in zicht. Op land staat een fort en voordat ze het goed kunnen observeren wordt er al op hen geschoten. Er woedt een hevige strijd die tot gevolg heeft dat het schip zinkende is. Sandokan beveelt zijn piraten het schip

te verlaten, wordt zelf in zijn schouder geschoten en uiteindelijk slaat hij overboord. De mannen van de rajah zoeken nog in het water naar Sandokan om hem van kant te maken maar kunnen hem niet meer vinden. Ze nemen aan dat hij naar de bodem gezonken is. Dus die avond is er feest bij de rajah.

Maar - hoe kan het ook anders - Sandokan leeft nog en drijft rond op de oceaan, overdag in de brandende zon en 's nachts in de ijzige kou. Op de vierde dag is hij uitgeput en de dood nabij. Gelukkig spoelt hij net op tijd aan en strompelt het oerwoud in om water te vinden. Als uit het niets hoort hij zijn naam roepen. Zijn dit vrienden?

Sandokan

Nederlands

Video CD

f 29,95

Sell Thru Video

Encoderig: ***

DE BOEFJES OP SCHOOL

Dit tweede deel van De Boefjes is geheel gewijd aan het thema School. Spanky is inmiddels van een "klein lief hummeltje" veranderd in een heuse nog meer eigenwijze kleuter. Spanky blijkt de leider in de klas te zijn. Voor alles wat er gebeurt heeft hij wel een oplossing. Voor jong en oud.

Het is de laatste dag voor de vakantie, school is bijna afgelopen. We zien een klas vol schattige kleutertjes. De leerlingen krijgen te horen van hun juf dat ze gaat trouwen en dat ze volgend jaar les zullen gaan krijgen van Mrs. Wilson. Op dat moment komt de aanstaande echtgenoot, Ralph, binnen. Hij zegt lachend dat die nieuwe juf een zure oude vrouw is met een grote bril op. De kinderen zijn zwaar teleurgesteld. Maar Spanky bedenkt een plan. Hij stelt een toespraak op: "Lieve mooie Miss Jones. Omdat we u zo aardig vinden, willen wij dat u die Ralph de bons geeft, voor u onze harten breekt." Alfalfa, grote vriend van Spanky, zal de toespraak gaan houden. Hij heeft ook de mooiste stem. De hele toespraak mislukt echter min of meer, hij komt niet uit zijn woorden omdat hij zijn tranen niet kan inhouden. Dan heeft Spanky een ander plan om Ralph van hun juf af te brengen. Samen met zijn vriend Alfalfa gaan ze een rivaal voor Ralph vormen. Getweeën vormen ze zich om tot een volwassene. Vermomd met snor laten ze Ralph roepen en proberen hem ervan te overtuigen dat zij de nieuwe vriend van Miss Jones zijn en dat hij moet zorgen dat hij "out of town" ziet te komen want anders zwaait er wat. Ralph, die al lang door de vermomming heen heeft gezien, doet alsof hij het serieus opneemt. Hij biedt Spanky een sigaar aan om via een goed gesprek tot een overeenstemming te komen. Dit loopt natuurlijk niet goed af, de snor en de sigaar vallen naar beneden in het veel te grote colbert waar Alfalfa weer onder staat. Die begint te gilllen want hij staat in brand.

Zeg: Toe nou, schoonheid.
-Toe nou, schoonheid.

Ook dit plan mislukt dus. "Maak je maar geen zorgen, hij is nog niet getrouwd", zegt Spanky. Als het eten niet goed is, trouwt hij niet met haar. Dat heeft hij Ralph horen zeggen. Dus gaan ze het eten geheel verpesten. De feestgangers arriveren en de kinderen gaan aan tafel zitten. Dan horen ze tot hun grote verbazing dat hun eigen juf Mrs. Wilson zal gaan heten en dat zij dus de nieuwe juf zal zijn. Dus die Ralph heeft hen voor de gek gehouden.

Met lange tanden

O, o, hoe lossen ze dat nu weer op? Als ze hoort wat ze gedaan hebben met het eten wil ze vast hun juf niet meer zijn. Onder een lied van Alfalfa, die net mierikswortelsaus naar binnen heeft gekregen, weet Spanky het verpeste eten van de tafel van de volwassene af te nemen en komt het - overigens niet geheel door zijn eigen toedoen - op de tafel van de kinderen terecht.

Wat er dan gebeurt is zo komisch. Het eten is dusdanig vies dat het ene gezicht er nog zuurder van vertrekt dan het andere en de vlechtjes van het negerinnetje, Buckwheat, gaan er zelfs sidderend recht van omhoog staan. En ze mogen pas van tafel als hun bordjes helemaal leeg zijn...

Op deze Video CD staan vijf verfilmde verhaaltjes.

Het enige nadeel is dat het tweede verhaal niet goed aansluit op het eerste verhaal. In "Bored of education" komen de kinderen namelijk weer terug van vakantie en zie je ogenschijnlijk dezelfde juf als in het eerste verhaal. Alleen heet juf nu niet zoals je zou verwachten Mrs. Wilson, maar plotseling Mrs. Lawrence. Is er dan toch een rivaal op de proppen gekomen? Nee natuurlijk. Het is gewoon de actrice Rosina Lawrence die in dit filmpje haar eigen naam behoudt en wel lijkt op de vorige juf maar het dus niet is. Een slordigheidje. Er zit een jaar tussen het filmpje waarmee de Video CD start en het daaropvolgende filmpje. Wat waarschijnlijk vooral de oorzaak van de discrepantie is, is dat iemand anders ze geregisseerd heeft. De laatste vier filmpjes zijn namelijk geregisseerd door Gordon Douglas, terwijl de eerste als regisseur Gus Meins heeft. In het eerste filmpje zien we bij de introductie, in tegenstelling tot de andere filmpjes, ook niet de naam van de actrice.

Boontje komt om zijn loontje

In het derde filmpje "Two too young" kleden Spanky en Alfalfa zich samen om tot een FBI-agent om geliefde rotjes afhandig te maken van Buckwheat en Porky. Al waggelend strompelen ze de trap af en Alfalfa roept uit: "Waarom kijk je niet uit waar ik loop." Spanky daarentegen: "Waarom loop je niet waar ik kijk." Al ruziënd arriveren ze op de plek van bestemming. Net als Buckwheat de rotjes heeft afgegeven stort hun vermomming in. Hun verdiende loon volgt in de kias, want daar steekt Porky de rotjes in de achterzak van Alfalfa aan met een vergrootglas. Onder het trots opzeggen van een strijdhaftig gedicht met kanonnen erin knallen de rotjes in hoog tempo achter elkaar af. Alfalfa weet niet waar hij het zoeken moet. Hij rent naar buiten en duikt met zijn achterste in een ton met water.

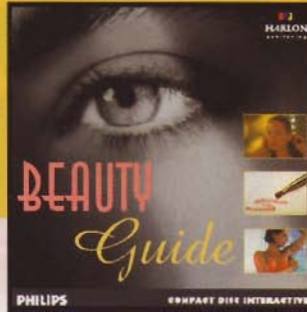
Uiteindelijk krijgen Spanky en Alfalfa in ieder filmpje hun verdiende loon. Kwaai streken, en hier zit het moraal van het verhaal, kunnen niet ongestraft voorbij gaan.

De Video CD duurt zo'n zestig minuten en ziet er, gezien de ouderdom van de serie, fantastisch uit. Op een enkele keer na, waar het geluid plotseling iets harder klinkt, zijn zowel het beeld als de muziek en de stemmen uitstekend overgezet of, anders gezegd, geëncodeerd.

De Boefjes: School

Nederlands ondertiteld
Video CD
f 39,95
Polygram Video
Encoderig: *****

"Welkom in de wereld van schoonheid", streelt een zweele vrouwestem ons gehoor als we deze Beauty Guide-CD-i van Harlon Publishing aan de praat hebben. En dat laatste kostte de nodige moeite omdat het ons opgestuurde exemplaar een debug-versie bleek te zijn. Het vernuft van de technische staf zegevierde echter en wij konden alsnog een kijkje nemen in de wereld van het vrouwelijk schoon, alwaar wij een cursus kregen hoe onder andere de beruchte vier B's (borsten, buik, billen en benen) in conditie gehouden moeten worden.

gen en lichaamsverzorging, als ook meer specifieke informatie over bijvoorbeeld rimpels, cellulite of camouflage. Bij veel onderwerpen kan je tevens de attributen (de A-knop) die je nodig hebt in beeld krijgen en produktinformatie (de P-knop) over crèmes, apparaten enzovoort opvragen. We komen onder andere terecht bij de kapper die een permanent inzet, en

Lipstick-cursor

Het introductiefilmpje van de CD-i bevestigt ons vermoeden dat de doelgroep van de Beauty Guide 'de vrouw' is. Met een opwekkend muzikje op de achtergrond vertelt onze gastvrouw dat de CD-i de wegwijzer is naar het ideale uiterlijk. Vervolgens verschijnt links op het scherm de tekening van het perfecte model. Met de kreet "beweeg de cursor over het vrouwenlichaam" wordt ons uitgelegd wat de mogelijkheden zijn. Met het pijltje (in dit geval heel toepasselijk een lipstick) kunnen we kiezen uit het haar, de ogen, het gezicht, de mond, de borsten, de buik, de billen, de benen en de voeten. Als we een van de onderwerpen aanklikken (aanstikken?) verschijnen rechts in beeld enkele nieuwe keuzes.

Zo kunnen we bij de benen bijvoorbeeld kiezen uit cellulite (de sinaasappelhuid), ontharen, oefeningen, joggen of de sportschool. De sportschool kan ook worden betreden via het aanklikken van de buik, de billen enzovoort. Vanzelfsprekend zijn er bij alle onderwerpen ook specifieke deelgroepjes. Zo moet je 'permanenten' zoeken onder het 'haar' en is de brilmode natuurlijk te vinden onder de 'ogen'.

De vier B's in vorm!

'Beweeg de cursor over het vrouwenlichaam'

Foeke Collet

Eenvoudig gebruik

De CD-i is eenvoudig te begrijpen en gebruiken. De onderwerpen en keuzes die gemaakt kunnen worden staan duidelijk op een rijtje en je kan zonder problemen terug naar het hoofdmenu (de tekening van de ideale vrouw) of naar een ander gebied. Zit je midden in een oefening om de buik 'plat' te houden (netjes voorgedaan door een vrouw in fitness-kostuum) en ben je even buiten adem of volledig de draad kwijt, dan is een klik op de muis voldoende om de video stil te zetten. In beeld verschijnt dan een balk waarmee je kan kiezen voor terugspoelen, vertraagd afspelen, terug naar het hoofdmenu, naar help of naar de produktinformatie.

Algemeen en specifiek

De Beauty Guide bevat zowel algemene informatie over bijvoorbeeld sportscholen, allerlei fitness- en callanetics-oefenin-

bij een mevrouw die door inspuiting van een bepaalde stof haar rimpels kwijtraakt. Helaas voor de geïnteresseerden: na een maand of negen komen ze weer terug en "voorzichtig met zonnen", want dan zijn ze nog sneller terug.

Blikvangers?

Op de CD-i kwamen we ook af en toe ook informatie tegen waar wij onze vraagtekens bij hadden. De opmerking "benen zijn blikvangers, vooral 's zomers", hoort eigenlijk thuis in de categorie loze reclamekreten. Op enkele van deze kreten na, bevat de Beauty Guide echter volop nuttige informatie. Er is duidelijk een keus gemaakt om veel onderwerpen te behandelen en alles is gestructureerd neergezet en makkelijk te vinden. De CD-i speelt met hints en tips goed in op de huidige schoonheids- en gezondheidsrage, en kan beslist worden samengevat als een 'handig en gezond' uitstapje.

Word Abonnee en ontvang elke maand een CeeDee

PCConsument is het enige Nederlandse computer tijdschrift dat zich op de gewone computer-gebruiker richt. Zonder techno-jargon en ingewikkelde kreten, maar geschreven in helder Nederlands en gericht op wat u met uw computer allemaal kunt doen.

- ◆ PC Consument is het snelst groeiende PC blad van Nederland.
- ◆ Bij elk nummer van PC Consument zit een CD-ROM.
- ◆ Elke maand dus een paar honderd MB software cadeau!
- ◆ Maar dat is nog niet alles. Abonnees hebben een streepje voor.

Abonneer u nu en u krijgt van ons:

Losse nummers van PC Consument kosten 14,95. Dat is dus 149,50 gulden per jaar. Voor een abonnement van 1 jaar betaalt u slechts 90,- gulden. Voor een abonnement van 2 jaar betaalt u 175,- gulden. U bespaart 59,50 of zelfs 124,- gulden. Een abonnement op PC Consument levert u 139,- gulden tot zelfs 253,95 gulden op.

- ★ 10 maal per jaar PC Consument
- ★ 10 maal per jaar een CD-ROM
- ★ Bij een abonnement voor 1 jaar:

Quantum Gate (8Mb geheugen nodig)
Critical Path (winkelwaarde 79,50 gulden)*

- ★ Bij een abonnement voor 2 jaar:
International Tennis Open
(t.w.v. 129,95 gulden)*

***ZOLANG DE VOORRAAD STREKT**

Ja, ik word voor 90,- gulden per jaar abonnee van PC Consument

Naam: _____

Adres: _____ **Postcode:** _____

Plaats: _____ **Telefoon:** _____

Handtekening: _____

Aankruisen wat gewenst is: Quantum Gate **of** Critical Path

Stuur de BON naar: PC Consument, Antwoordnummer 4256, 3600 XB Breukelen (postzegel niet nodig)

Wijze van betaling:

Girobetaalkaart Eurocheque

Eenmalige machtiging:

Banknummer: _____

Gironummer: _____

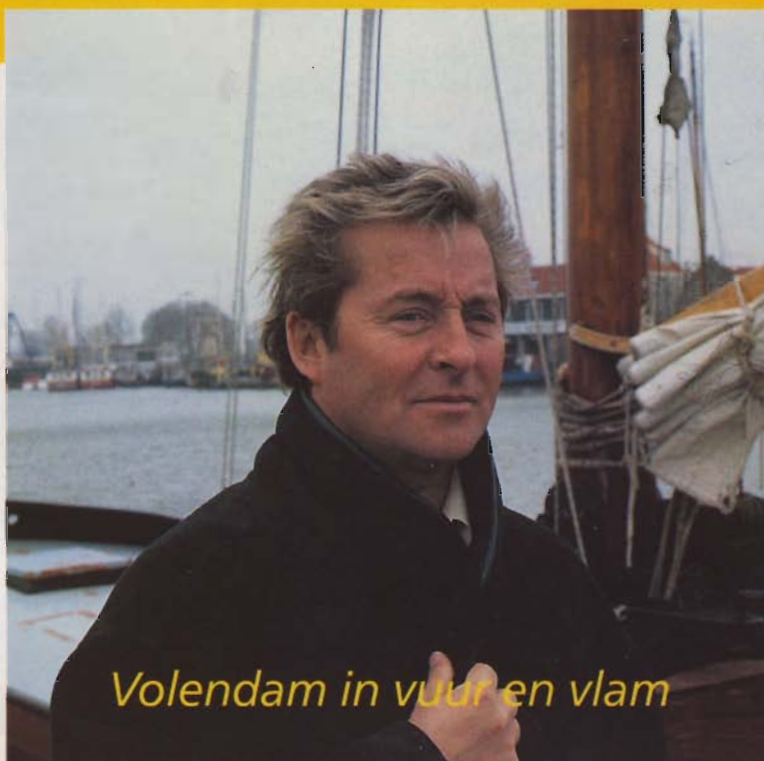

Bespaart
f 253,95
of **f 139,-**

Exclusief

Drie jaar geleden vierde BZN haar 25-jarige bestaan. Al meer dan een kwart eeuw is de groep onder voormanschap van Jan Keizer een begrip in de Nederlandse popmuziek. We moeten de papieren er nog eens op naslaan, maar er is geen Nederlandse groep die meer hits heeft gehad dan de makkers uit Volendam. Sterker nog, alleen de Rolling Stones hebben überhaupt meer top veertig hits gehad dan BZN. Geloof het of niet, BZN heeft fans over de hele wereld. Nu, drie jaar na het vijfde lustrum komt BZN uit met een heuse CD-i. Niet alleen om naar te kijken en te luisteren, maar ook om zelf op mee te doen. Zing mee met BZN! Daarom heet de CD-i dan ook 'Starring You'. CD-i Magazine ging naar Volendam, om eens te ontdekken, wat de uitvinders van de Palingpop over hun muziek te vertellen hadden.

Rom Helweg

Volendam in vuur en vlam

BZN, Starring Jan Keizer

Na de CD-i-avonturen van Gordon, 2 Unlimited en André Hazes is BZN de eerste Nederlandse band die de interactieve CD letterlijk genomen heeft. Hoe vind je het bijvoorbeeld om als een tweede Carola samen met Jan Keizer het prachtige Che Sarà door de kamer te schallen? Hoe zou je het vinden om in de huid van Jan Keizer te kruipen en de show te stellen? Op 'BZN, Starring You' krijg je de mogelijkheid om je eigen talenten naar voren te laten komen. Toch wel erg aardig, zo'n band die op het idee komt om haar eigen nummers mee te laten zingen door de luisteraar. Wij togen naar het Paling(pop)dorp bij uitstek, Volendam, voor een heel bijzondere ontmoeting met de zanger en entertainer van een van 's Neerlands oudste bands.

Jan Keizer, zanger

In Volendam worden we in hotel-restaurant Spaander ontvangen, waar we wachten op Jan Keizer. De naam Jan Keizer is niet de meest onbekende in Nederland. Naast één van de beste voetbalscheidsrechters van Nederland en een wereldvermaarde klassieke tenor zullen er nog veel mannen zijn die dezelfde naam hebben als deze zanger en entertainer, die nu 25 jaar voor BZN staat. Toch heeft de naam Jan Keizer bij het grote publiek alleen de betekenis van BZN. Zo heb ik bijvoorbeeld zangles gehad van de klassieke tenor, Jan Keizer. Wanneer ik dat vol trots vertelde, konden mensen nauwelijks geloven dat deze Volendamse ster ook klassieke zangles gaf.

Annie Schilder, zangeres

Jan Keizer zelf vindt het allemaal best. "De naam Keizer past nog op één pagina van het Volendams telefoonboek. Moet je eens kijken naar Schilder, of Veerman..." En daar hebben we het eerste onderwerp van gesprek al te pakken. De (roddel-)pers stond er vol van, inmiddels tien jaar geleden. 'Annie Schilder gaat weg bij BZN!!' De zangeres, die samen met Jan Keizer de band naar de top van de Nederlandse hitlijsten had gebracht hield het voor gezien. 'Mon Amour' was in 1976 een daverend succes en nog steeds kent iedereen het Franse deuntje uit zijn hoofd. Zij werd opgevolgd door de verlegen Carola. Weinig mensen hebben door, dat Carola inmiddels langer bij BZN zit dan haar voorgangster.

Carola, zangeres

Carola vertolkt altijd de timide rol van het duo zangers. Op de vraag of ze dat nou voor de show doet, zegt Jan: "Ze is echt zo. Carola is in principe verlegen van aard, maar dat is misschien wel haar charme. Ik ben op een podium volkomen gek, en dat hoort er ook weer bij. Ik verzin iedere keer weer wat anders. Carola weet nu inmiddels wel wat haar te wachten staat. Wanneer ik in de rol van Carola zou zitten, zou ik compleet gestoord worden van zo'n idioot naast me. Carola staat ook nuchter genoeg tegenover mijn grappen en grollen. Die vertrekt geen spier meer. Onze gitarist, Dirk van der Horst, staat gewoon iedere keer weer vlak achter ons met een verbaasde kop alsof hij het voor de eerste keer ziet."

Tijd voor BZN

"We treden nu zo'n drie á vier keer in de week op. Dat is voor mij wel het maximum. Op die manier kun je de spontaniteit volhouden, en met plezier naar een optreden gaan. Op het moment dat we met tegenzin naar een optreden gaan, wordt het tijd om op te houden, en daar zijn we nog lang niet aan toe. BZN neemt zoveel tijd voor mij in beslag, dat ik mij niet kan toelagen op andere projecten. Ik zou wel eens een soloproject willen doen bijvoorbeeld. Momenteel is het zo, dat we met de hele band beslissen wat er op een CD komt te staan. We dragen allemaal wat bij aan de nummers die we uitbrengen. In zo'n soloproject zou ik dan alleen doen wat ik zelf wil. De kans is dan groot dat er grotendeels Franse nummers op komen te staan."

Jan Keizer, chansonnier

"Waar komt jouw liefde voor het Franse repertoire vandaan?", is een vraag die waarschijnlijk al vaak gesteld is, maar ik kon het niet laten. Jan vertelt: "Mijn vader was ook muzikant en zong vaak in het Frans. Eigenlijk vond ik dat maar niks, want wie vindt nou dat zijn vader mooi zingt!? Toch word je daar onwillekeurig door beïnvloed. In het begin van BZN, we hadden toen nog geen zangeres, speelden we het Franse repertoire al op bruiloften en partijen. Toen ik zelf in het Frans begon te schrijven, hoorde daar ook een zangeres bij. Frans is een romantische taal, en je kunt er verschrikkelijk veel gevoel in leggen. Luister maar eens naar 'Nathalie' van Gilbert Beaud. Ons eerste Franse nummer met Annie Schilder bij de band, werd een superhit. Het is zelfs zo, dat Annie het nummer opnieuw gaat uitbrengen, maar nu met Demis Roussos samen. 'Mon Amour' wordt waarschijnlijk de hitsingle van de nieuwe CD van Demis."

Hoe maak je een hit? "Ik maak geen hits, ik maak muziek voor mensen. Als ik zit te schrijven, denk ik niet aan grote zalen of hitgevoeligheid. En zelfs als je denkt dat alle ingrediënten voor een mooie hit erin zitten, dan nog hoeft het geen hit te worden. Dat ligt aan zaken die je niet in de hand hebt, soms wordt een nummer een hit vanwege een gevoelige snik van de zangeres."

Jan Keizer, schrijver

"Vind je het niet erg dat anderen met jouw muziek aan de haal gaan?" Immers, op 'Starring You' kan iedereen gebruik maken van de muziek om zelf mee te zingen, maar dat terzijde. "Nee, in principe heb ik daar niets op tegen. Ik heb nummers geschreven voor Vicky Leandros, Nana Mouskouri, Corry Konings en zelfs voor Frank en Mirella. Toch ben ik daarmee opgehouden. Wanneer je een nummer voor iemand anders schrijft, geef je toch je eigen produkt uit handen. Met alle respect voor de uitvoerende artiesten, zij zingen het liedje toch ook naar eigen eer en geweten, maar toch... Wanneer ik bijvoor-

"Ik maak geen hits, ik maak muziek voor mensen. Als ik zit te schrijven, denk ik niet aan grote zalen of hitgevoeligheid. En zelfs als je denkt dat alle ingrediënten voor een mooie hit erin zitten, dan nog hoeft het geen hit te worden. Dat ligt aan zaken die je niet in de hand hebt, soms wordt een nummer een hit vanwege een gevoelige snik van de zangeres."

**"Ik probeer me altijd
zoveel mogelijk te
verplaatsen in de sfeer
van het liedje. Wanneer
ik dan aan de piano of
op mijn gitaar aan het
spelen ben, zie ik hele
exotische sferen
voor me.**

beeld een mooie tegenlijn in de melodie heb gemaakt, wordt die niet gebruikt. Ze hebben me vaak genoeg gevraagd om de tweede stem mee te zingen, maar dan krijg je direct weer de BZN-sound. Je herkent het geluid van BZN al bij de eerste maten van een liedje. Ik ga me ook niet bemoeien met de produktie van zo'n liedje, domweg omdat ik daar geen tijd voor heb."

Nuchter met je gevoel omgaan

"Ik probeer me altijd zoveel mogelijk te verplaatsen in de sfeer van het liedje. Wanneer ik dan aan de piano of op mijn gitaar aan het spelen ben, zie ik hele exotische sferen voor me. Wij Volendammers zijn nuchtere mensen. We hebben een nuchtere kijk op zaken en we laten ons niet al te snel meeslepen door de dingen. Het gevoel dat je in een liedje stopt, ligt dan ook op een heel ander vlak. Zo kun je je zakelijke nuchterheid behouden en toch gevoelig met je muziek omgaan."

"Ik denk dat dat ook de reden is waarom we het zo lang volhouden. The Cats (De andere Volendamse vertegenwoordiger van de Palingpop onder leiding van Piet Veerman, rh) hadden dat in een mindere mate. Die gingen veel meer op in hun succes." BZN bestaat inmiddels dan ook zo'n drie keer zo lang.

Foto's te koop!!

Jan Keizer doet er nog een schepje nuchterheid bovenop: "Ik herinner me een avond dat we voor een schouwburg stonden. Dat was in de tijd dat LUV populair werd met Waldolala. We kwamen aan en stapten uit de wagen. Direct stond er een hele groep mensen om ons heen, en wij maar foto's met handtekeningen uitdelen. Totdat iemand de auto met de meiden van LUV de hoek om zag komen. Nog geen tien tellen later stonden we daar dan, armetierig alleen op straat. Jan Tuyp zwaaide lachend met zijn foto's in het rond: 'Foto's van BZN te koop!' Zo vergankelijk is roem dus." Maar dat geldt voor LUV ook...

Van Dancing naar Schouwburg

BZN heeft in de loop van haar bestaan een enorme verandering meegemaakt. Niet zozeer in de muziek, maar wel met het publiek. Jan Keizer: "Toen we nog in de dancings speelden, kwamen de mensen daar meer om te versieren en niet zozeer voor de muziek. Tegenwoordig spelen we veel meer in de theaters en de grote zalen. Daar kopen de mensen een kaartje speciaal voor BZN. Nu zitten ze in hun theaterstoelen naar ons te luisteren, en heb je eigenlijk een veel serieuzer publiek. Toch proberen we van de show een echt feest te maken met gekke grappen en grollen. We hebben er wat covers in, en we maken veel gebruik van achtergrondbeelden. We hebben bijvoorbeeld ook een cover van Meatloaf's 'Paradise By The Dashboard Light'. Lachen is dat."

Jan Keizer, bloemist

"Er zijn fans die per jaar zo'n twintigduizend gulden spenderen om ons overal te zien. Die reizen ons echt overal achterna, of we nou in Groningen of in Maastricht spelen. Ik zou zonder investering een goed lopende bloemenzaak kunnen beginnen. Zoveel bloemen krijgen we per optreden. Wanneer we optreden zie ik meestal alleen maar de voorste vijf rijen, vanwege het licht. Daarachter is het een groot zwart gat, en moet je er maar van uit gaan dat daar ook mensen zitten die enthousiast zijn. In die voorste vijf rijen zie je bij ieder optreden dezelfde gezichten. Sommigen zouden dat saai vinden, maar ik vind het werkelijk een van de mooiste complimenten van je fans, dat ze iedere keer weer terug komen om je te zien. Gelukkig ben ik zelf ook iedere keer weer in staat om iets nieuws op het podium uit te halen. De fans zeggen dan ook dat het iedere keer weer iets anders is."

Kenia

"We hebben de meest te gekke reizen meegemaakt. Er zijn van die specials rond BZN gemaakt, bijvoorbeeld BZN in Griekenland, of BZN op de Antillen. Eén van mijn mooiste herinneringen is de reis die we naar Kenia maakten. Op de plek waar wij een clip zouden maken was net een Amerikaanse speelfilm opgenomen, waar speciaal voor die gelegenheid een hut was opgetrok-

ken. We zaten daar als vorsten."

"We zouden een opname maken in een luchtballon, terwijl achter ons de zon opkwam. Nou moesten de wilde beesten weggehouden worden door allemaal krijgers met speren. Dat lukte de eerste keer niet, dus moest het de volgende dag over. Dat had van mij nog wel een paar keer over gemogen, want het was zo prachtig wat je daar zag! Wanneer je dan omhoog gaat, ga je door allerlei luchtlagen heen en zie je de meest schitterende kleuren. Het was wel vervelend dat de ballon met de cameraploeg steeds naar de kant van de zon geblazen werd, omdat die het zwaarste was, dus waren nog steeds niet alle shots goed. Toch is er een gedeelte van dat materiaal gebruikt voor de CD-i, geloof ik."

Karaoke sans lunettes

Op de CD-i 'Starring You' staan een aantal liedjes van BZN waar je zelf op mee kan zingen. Ook een te gekke titel dus voor je karaoke-verzameling. Jan Keizer heeft zelf wat minder goede ervaringen met karaoke: "Wij zouden ook eens meedoen aan een TV-show waarin we karaoke zouden zingen. Ik moest dat liedje doen van 'Here She Comes Just a' Walking Down The Street' (Onwillekeurig zingen we mee: Ooh Wadiddy Diddy Dum Diddy Doo) en ik kende die tekst voor geen meter. 'Geen probleem,' zeiden ze; 'het is karaoke, dus je kunt de tekst meelesen op het scherm.'

Nou moet je weten dat ik eigenlijk vrij slecht kan zien. Normaal ben ik een brildrager, maar niet op de TV. Ik hamer er dus op dat dat beeldscherm zo dicht mogelijk bij me in de buurt komt te staan, en dat lukte wel. Bij de repetities ging dat dan ook uitstekend. In de live-uitzending zag ik echter helemaal niets op het scherm, dus ik kom steeds dichterbij die buis staan, en wat bleek, er liep helemaal geen tekst mee!! En dat terwijl de tekst wel meeliep in het beeld bij de mensen thuis! Maar dat

**Wanneer we optreden
zie ik meestal alleen de
voorstes vijf rijen,
vanwege het licht.
Daarachter is het een
groot zwart gat, en
moet je er maar van uit
gaan dat daar ook
mensen zitten die
enthousiast zijn.**

wist ik dan weer niet, dus ik heb er maar wat op los geïmproviseerd; het enige wat ik nog wist was het eerste zinnetje. Ze zullen wel gedacht hebben, die Keizer is helemaal gestoord."

Grote korrels Fans

Niet alleen in Nederland heeft BZN een grote schare fans, maar over de hele wereld. "We hebben alles meegemaakt wat je maar met een band mee wil maken. Van de meest krankzinnige optredens tot de meest fantastische reizen. We hebben fans in Scandinavië, maar ook in Canada en Zuid-Afrika. In dat laatste land hebben we meer dan een miljoen CD's verkocht! Die fans zijn niet alleen de Nederlandse emigranten, hoor. Ook de Engelsen en de Duitsers daar zijn er trots op dat zo'n produkt uit de buurt van hun moederland komt."

Op een tournee door Zuid-Afrika ontstonden er zelfs ware Beatle-perikelen toen BZN daar aankwam. "Er waren mensen die nagingen in welk restaurant we gingen eten en probeerden twee dagen van tevoren tafeltjes te reserveren met uitzicht op de band!"

BZN op CD-i

Jan Keizer over CD-i en Video CD: "Ik wist in aanvang niets van het idee om er een karaoke CD-i van te maken. Dat is een idee van de platenmaatschappij geweest. Het lijkt me wel erg leuk om mee te maken. Mijn broer is de enige in de buurt van wie ik weet dat hij een CD-i speler heeft. Hij is er overigens erg tevreden over en laat het aan iedereen zien. Wel geloof ik dat CD-i het medium van de toekomst wordt. Vooral omdat de films van een blijvende kwaliteit zijn. Ook vind ik het voordeel van supergeluid bij je films een argument voor CD-i. We moeten nog afwachten wat het wordt, maar ik zie er wel wat in."

Live CD

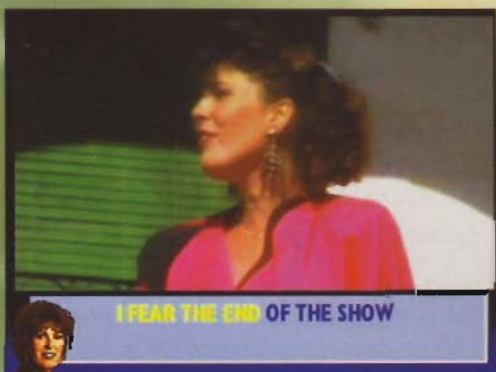
Binnenkort gaat BZN weer een nieuwe CD maken. Ditmaal wordt het een live-CD. Opgenomen in een Volendamse discotheek met een aantal uitgenodigde gasten. "Prachtig vind ik dat. Luister maar eens naar dat nummer van Patrick Bruel, waar het publiek sommige stukken van zijn tekst overneemt. Dat gaan we dan eerst natuurlijk even instuderen met het publiek, en dan krijg je een prachtig effect." Jan Keizer laat liever niets aan het toeval over. Het enige waar Jan zich zenuwachtig over maakte bij hun vijftienvijftigjarig jubileumoptreden was of er wel een beetje publiek op af kwam. Stel je voor, je zou voor een leeg plein moeten spelen op je kwart-eeuw-feest. Er stonden een dikke veertigduizend man te hossen op het Volendamse marktplein.

Geen paling

Na nog eventjes langs de haven van Volendam te hebben gelopen nemen we afscheid van Jan Keizer. "O ja, Jan, waar kunnen we nu de beste gerookte paling van Volendam kopen? Ik wil nog even wat eten voor we weer weggaan." We hadden bovendien beloofd een pondje echte Volendamse paling mee te nemen voor de redactie. "Je moet nu helemaal geen paling kopen. Er is geen Volendammer die omstreeks deze tijd paling koopt. Dat is alleen maar Noorse paling. Als je wat wil eten, kun je dat het beste bij dat restaurantje daar doen, aan de overkant van de straat." Na een paar stevige handdrukken en een welgemeend "Tot ziens!" scheiden onze wegen.

Aangekomen in het restaurantje begrijpen we waarom Jan ons hierheen heeft gestuurd. De muur van het restaurantje is behangen met foto's van Jan Keizer en de vorige eigenaar, die (het klinkt al bijna logisch) familie was van Jan en een aantal platina elpees van BZN. Zo'n ding krijg je als er van je plaat meer dan honderdduizend exemplaren zijn verkocht. De meningen over BZN mogen dan nog zo verdeeld zijn; BZN mag zich terecht een van de populairste bands uit de geschiedenis van de Nederlandse popmuziek noemen.

BZN Starring You

Op de CD-i van BZN staan zes bekende duetten:

Tonight

El Cordobes

Yeppa

Che Sarà

Gimme Gimme Happiness

Help Me

Al deze nummers zijn 'gewoon', als clip waarin je de band ziet, afspeelbaar via het hoofdmenu. De volgorde is zelf in te stellen. Maar er is meer. Dit is een interactieve schijf en dat betekent dat je mee kan zingen. Meezingen met het nummer zelf of, in karaoke-vorm, in duet met de echte Jan of Carola, of zelfs in duet met je buurvrouw of -man, vrienden en kennissen. Je zet in dat laatste geval zowel de zangstem van Jan als Carola uit.

Als je de tekst nog niet kent, kan je die onder in beeld laten meelopen. Ook in het boekje staat de tekst.

BZN Starring You
Muziek/Karaoke
f 59,95
Philips Media Benelux

Een droom wordt

"The name of the game is in the software" -
Gaston Bastiaens

Het getuigt van grote visie dat er wordt besloten door te gaan. En dat niet alleen. Er wordt zelfs een konijn uit de hoge hoed getoverd. Nou ja, konijn? De reddende engel blijkt meer de karaktertrekken te hebben van een tijger.

CD-i: to be or not to be

Jan Timmer haalt op 15 april 1988 Gaston Bastiaens - in 1971 afgestudeerd in elektrotechniek en werktuigkunde aan de Universiteit van Leuven - uit Hasselt naar Eindhoven. Hij krijgt opdracht binnen één maand rapport uit te brengen over de commerciële levensvatbaarheid van CD-i.

Gaston laat er geen gras over groeien. Hij reist onmiddellijk naar Amerika en Japan voor een inventarisatie van dat wat er tot dan toe op CD-i-gebied is gepresteerd. Hij raakt onder de indruk van de creativiteit en het enthousiasme van een hechte club supporters. Er blijkt een enorme systeemkennis te zijn opgebouwd, die van onschatbare waarde is.

We zagen in het vorige deel van dit artikel dat 1988 een cruciaal jaar was voor de ontwikkeling van CD-i. Er was al software, maar de gigantische kosten die waren, en nog zouden moeten worden gemaakt, konden nog niet worden gedekt uit verkopen. Er waren immers nog geen CD-i-spelers beschikbaar. Doorgaan of stoppen? Is CD-i een strategische speerpunt of niet meer dan een bodemloze financiële put? Dat waren moeilijke vragen voor de Philips-top.

Frans Zuurveen

Bovendien is er heel wat scheppingsdrift gelegd in aantrekkelijke software.

Gaston komt tot de conclusie dat CD-i wel degelijk een briljante toekomst heeft, mits... Precies binnen de tijdslimiet die Timmer hem heeft gesteld, presenteert hij zijn rapport, inclusief een helder businessplan. Conclusie: doorgaan met CD-i maar binnen een strak tijdschema met duidelijke mijlpalen. De eerste mijlpaal is dat er eind september 1988 perfect werkende prototypen van spelers moeten zijn.

Timmer accepteert de plannen van Bastiaens. Hij benoemt hem tot directeur van een nieuwe groep

Werkelijkheid

Het lijkt misschien wat voorbarig nu al terug te kijken op zo'n jong medium, maar de geschiedenis van CD-i is er een die er mag wezen. Doorzettingsvermogen & visie, problemen & onbegrip, lange nachten in laboratoria & wereldwijde introductie, het zit er allemaal in. CD-i Magazine vroeg Frans Zuurveen, ten tijde van de opkomst van CD-i als redacteur van Philips Technisch Tijdschrift werkzaam bij Philips, exclusief voor ons blad eens uit de doeken te doen hoe Philips met CD-i heeft geworsteld en is boven gekomen.

met de naam Interactive Media Systems. Jan Timmer bemoeit zich vanaf dat moment persoonlijk met CD-i. Gaston vertelt mij dat Timmer in New York tijdens een etentje met Bernie Luskin en Gordon Stulberg zijn oprechte geloof in CD-i illustreert met een papieren servetje. En Buddie Naeyaert, die later CD-i zal introduceren op de Nederlandse markt, vertelt over de goede herinneringen die hij heeft aan de uiterst intensieve brainstormingsessies aan de Amerikaanse Westkust. Jan Timmer is daarbij prominent aanwezig, maar bewijst ook goed te kunnen luisteren. Ik praat ook met Willi Smeulders, die ontwikkelchef is in Hasselt. Hij vertelt dat hij in september 1991 een CD-i-speler op het bureau van Timmer installeert, die dan inmiddels Philips-president is. Timmer is zeer geïnteresseerd als Smeulders het apparaat demonstreert. Hij zegt: "Meneer Smeulders, U weet dat ik mijn hoofd heb gezet op het welslagen van CD-i. Dat hoofd is mij dierbaar dus reken ik op U."

Werkende spelers

Terug naar 1988. Van de door Bastiaens beloofde apparaten worden er twee exact op tijd geleverd door het CD-i-ontwikkelcentrum in Hasselt. Dat zijn

in Japan gemaakte spelers, die zijn aangepast aan de laatste inzichten, onder andere door het inbouwen van de nieuwste versie van CD-RTOS.

Vervolgens worden er honderd CD-i-spelers geleverd aan ontwikkelaars van CD-i-software, verspreid over de gehele wereld. Deze apparaten zullen als zogenaamd auteursstelsel worden gebruikt. Ontwikkelaars van CD-i-software kunnen daarmee hun teksten en audio- en video-informatie creatief bewerken en rangschikken op een harde schijf. De informatie moet vervolgens op een magneetband worden geschreven. Die vormt het uitgangspunt voor een matrijs voor het persen van de CD-i-schijfjes. Pas in 1991 zal er een WORM-proces worden gebruikt (Write Once Read Many times), waardoor er rechtstreeks op een maagdelijke CD kan worden geschreven. Daarvoor ontwikkelt Philips-Hasselt zelf een professionele CD-recorder.

In 1989 stichten Philips en Microware de firma OptImage. De onderneming zal zich uitsluitend met de ontwikkeling, fabricage en verkoop van auteurssystemen bezighouden. Een grote stimulans betekent de aansluiting van het Japanse Matsushita bij de

ondernemingen die CD-i ondersteunen. Op 17 mei 1989 maken Matsushita, Philips en Sony bekend dat ze zullen samenwerken bij de verdere vervolmaking van CD-i. Tsuzo Murase, lid van de Raad van Bestuur van Matsushita, zegt bij die gelegenheid: "Matsushita has great confidence in the market-potential for CD-i in the years to come."

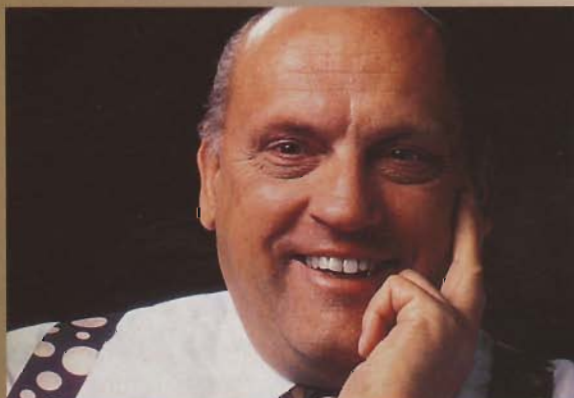
Proefdraaien

Maar terug naar de CD-i-spelers die eind september 1988 de eerste mijlpaal van Bastiaens' planning markeren. Op 30 september wordt er een demonstratie gegeven op de Multimedia-conferentie in Chicago. Bastiaens vertelt mij over de bloedstollende gebeurtenissen vlak voor de demonstratie. Naast de perskamer wordt er proefgedraaid met de nieuwe apparaten, maar het beeld op de monitor is van twijfelachtige kwaliteit. Koortsachtig wordt er gewerkt aan een oplossing. Pas een kwartier voor het begin van de demonstratie vindt men de oorzaak: de andere frequentie van het Amerikaanse net. De oplossing komt geen minuut te vroeg.

Een strak tijdschema

De ontwikkeling en fabricage van CD-i-hardware wordt definitief overgebracht naar Philips-Hasselt, waar de al genoemde Willi Smeulders de leiding krijgt van de CD-i-groep. De allereerste opdracht is de ontwikkeling van een apparaat voor de professionele markt. Daarvan moet dan weer een consumentenversie worden afgeleid. Aan de joint-venture met Kyocera wordt in 1990 een eind gemaakt.

Ontwikkelaars hebben de begrijpelijke maar tijdrovende neiging hun geesteskind steeds verder te vervolmaken. Gaston Bastiaens vertelt mij dat hij ze vanaf nu verbiedt de CD-i-specificatie te veranderen. In september 1990 wordt dus de systeemstandaard - het groene boek - definitief bevroren. Iedereen weet nu waar hij aan toe is en de ontwikkeling van hardware en software kan met des te meer voortvarendheid

Jan Timmer

ter hand worden genomen. Harrie Lakerveld vertelt mij daarover: "Philips blinkt, meer dan welke andere elektronika-fabrikant ook, uit in het ontwikkelen van systemen. Onderschat vooral niet hoe moeilijk het is een gecompliceerd geheel als CD-i van de grond te krijgen."

Video en Photo CD worden toegevoegd

Voor de realisatie van schermvullende videobeelden moeten de technieken voor het indammen van de bitstream verder worden vervolmaakt. Daarom wordt er aansluiting gezocht bij de Amerikaanse software-onderneming C-Cube, die in deze technologie is gespecialiseerd. C-Cube ontwerpt een FMV-chip, die elders zal worden geproduceerd. De CD-i-chips worden ook vervaardigd in de IC-fabrieken van Motorola. Philips en Motorola gaan daartoe een samenwerkingsverband aan, dat als uiteindelijk doel de "one-chip CD-i player" heeft.

Een mijlpaal van formaat is de samenwerking van Eastman Kodak en Philips bij de ontwikkeling van Photo-CD. Daarmee kunnen kleinbeeldnegatieven worden overgebracht op een CD.

Een taak die Bastiaens ook voortvarend ter hand neemt, is het stroomlijnen van de organisatie voor het creëren van software. Immers, de introductie van hardware op de consumentenmarkt vraagt om voldoende aantrekkelijke programma's. Onder de vlag van de overkoepelende maatschappij PIMI - Philips Interactive Media International onder leiding van Gordon Stulberg - worden software-dochtermaatschappijen opgericht in Japan, Europa en de Verenigde Staten.

Hasselt helpt

In Hasselt wordt de onderneming Telecit CD-i opgericht, die Amerikaanse programma's moet aanpassen voor de Europese markt. Telecit CD-i is een samenwerkingsverband van de Limburgse Investeringsmaatschappij, het Nederlands Omroepproductie Bedrijf (NOB), Telecit en Philips. Zo zie ik in juli '92 in het oude gebouw van Telecit ingehuurd studenten koortsachtig werken aan het "debuggen" van CD-i's. Dat gebeurt in een sfeervol gebouw - een voormalig theater - in het hartje van Hasselt (zie ook CD-i Magazine van afgelopen januari, red.). De programma's moeten klaar zijn als CD-i op de Nederlandse markt wordt geïntroduceerd. De testers bewandelen alle mogelijke en onmogelijke interactieve paden en controleren of dwaalwegen niet tot ontsparingen leiden.

De eerste CD-i-speler voor de consumentenmarkt, afgeleid dus van de professionele speler, wordt CD-i-

Een droom wordt werkelijkheid

205 gedoopt. Van dit apparaat komt begin 1991 in Hasselt de massaproductie op gang. Dat is de eerste stap op de weg die moet leiden tot het overtuigen van miljoenen consumenten op de wereldmarkt.

In New York begint de veldtocht

Op 16 oktober 1991 introduceert Jan Timmer persoonlijk Philips' Imagination Machine op de Amerikaanse markt. De Philips Koerier: "Tijdens een flitsend spektakel in het Ed Sullivan Theatre in New York wordt voor pers en publiek een blik beroemdheden opengetrokken: Dick Clark (vijf Emmy Awards), rock-artiest Chubby Checker en top-golfer John Daly zetten hun beste beentje voor. Letterlijk, want Chubby Checker weet Jan Timmer te verleiden om samen de twist te dansen." Timmer zegt: "De introductie is van grote betekenis voor de manier waarop mensen hun vrije tijd in huis plegen door te brengen. The Imagination Machine luidt een tijdperk in waarin televisie verandert van een passief in een actief medium."

Voordat de CD-i-spelers in duizend geselecteerde winkels in de VS te koop liggen, moet er in Hasselt en Eindhoven een massa werk worden verzet. Ook door Cor Luijckx, die groepsleider is in het Eindhovense CD-i-laboratorium. Hij vertelt mij dat er twee maanden voor de introductie wordt geconstateerd dat de veertig platen die te koop zullen zijn, niet allemaal feilloos op de nieuwe spelers werken. Er volgt koortsachtig overleg tussen PIMA in Los Angeles, de ontwikkelgroep in Hasselt en het laboratorium in Eindhoven. Daarbij wordt dankbaar gebruik gemaakt van het wereldomspannende netwerk Apple Link. Na een week dag en nacht doorwerken is het probleem opgelost. Een wijziging garandeert dat alle platen perfect hun programma presenteren voor de kritische klant in Amerika.

Dus staan er na de fabrieksvakantie 1991 in Hasselt grote aantallen spelers klaar voor verzending naar Amerika. De spelers en dozen dragen het merk Magnavox, dat in Amerika grotere bekendheid geniet dan de naam Philips. Timmer besluit echter CD-i onder de naam Philips op de Amerikaanse markt te brengen. Want, redeneert hij, zo'n revolutionair produkt is een uitstekende gelegenheid ons in Amerika te profileren. Dus worden alle spelers in

Photo-CD

Hasselt weer uitgepakt en voorzien van het Eindhovense merk.

Jan Timmer in Londen

Het is 28 april 1992. Ik hoor de prachtige stemmen van José Carreras, Plácido Domingo en Luciano Pavarotti. Ze klinken uit krachtige luidsprekers in het Queen Elizabeth Conference Centre in het hartje van Londen. Ik heb de eer het Derde Multimedia Congres bij te wonen. De beroemde tenoren zingen daar "O Sole Mio", de toegift van het drietenoren-concert op 7 juli twee jaar ervoor. Dat concert werd gegeven in de eeuwenoude Thermen van Caracalla in Rome onder een prachtige sterrenhemel.

De tenoren zingen in die congreszaal in Londen opnieuw de sterren van de hemel. Maar wat extra de aandacht van de multimedia-specialisten trekt, is het bewegende kleurenbeeld op het immense projectiescherm. Het zingende drietal is meer dan levensgroot en haarscherp zichtbaar over de volle breedte en hoogte, want Philips-president Jan Timmer laat eigenhandig zien dat CD-i met volledig Full Motion Video functioneert. Insteekmodules zullen de CD-i-spelers straks geschikt maken voor schermvullende beelden.

John Hawkins

Jan Timmer tijdens zijn toespraak op het Derde Multimedia Congres in Londen op 28 april 1992:

"We had a dream". Nu is die droom werkelijkheid geworden.

De klant kan naar hartelust op zijn eigen manier interactief bezig zijn met beelden, geluid, muziek en informatie. Vandaag de dag zijn spelers en platen uitwisselbaar: "All discs play on all machines."

Dat is te danken aan een wereldstandaard waaraan wij de grootste stoot hebben gegeven, maar waaraan ook andere firma's hebben bijgedragen. Nu is die standaard vastgelegd en de technologie tijdelijk bevroren. "Let technology fade in the background now. (..)

I was so excited about the latest CD-i titles I saw in America that I stop to talk now and let you see some of the software." Dan laat hij zijn geïnteresseerde publiek kijken en luisteren naar de nieuwste programma's met schermvullende bewegende beelden. De zaal ziet niet alleen de drie beroemde tenoren meer dan levensgroot, maar maakt ook een bloedstollende foto-finish mee van puur-Engels paardenrennen, krijgt een korte maar zeer instructieve les in gitaar spelen en aanschouwt wereldberoemde kunstwerken in het Hermitage in Sint-Petersburg. De schilderijen zijn zo levensecht dat men de illusie heeft ze aan te kunnen raken.

Jan & Luciano; een duet

Waarom is Jan Timmer zo nadrukkelijk aanwezig bij de opening van dat congres in Londen? Hij onderstreept daarmee het grote belang van CD-i. En hij laat de stem van Pavarotti horen omdat hij een fervent bewonderaar is van die zanger. Jan kent Luciano persoonlijk uit zijn Polygram-periode en voelt grote verwantschap met de tenor met die warme stem in dat zware lijf. En net als Timmer is Pavarotti een bakkerszoon die voor hete vuren heeft gestaan.

De dag voordat het Multimediacongres begint, is CD-i officieel op de Britse markt gelanceerd. Na een druk bezochte persconferentie in het Bafta Theatre op Piccadilly zullen in geselecteerde winkels in Londen zowel CD-i-spelers als de bijbehorende plaatjes te koop zijn. Aantrekkelijke software is immers even belangrijk als hardware.

Om te beginnen zullen er in het Verenigd Koninkrijk 32 titels van spelen, spelletjes, adventures en serieuze programma's ter lering en vermaak van jong en oud beschikbaar zijn. Eind van het jaar zal dit aantal zijn gegroeid tot zeventig. Want, zegt Gaston Bastiaens tijdens de persconferentie: "The name of the game is in the software". Simon Turner, marketing director, zegt daarover: "Seeing is believing". De lancering van CD-i is vergelijkbaar met die van televisie vele tientallen jaren eerder. Ook toen kon de klant alleen overtuigd worden door hem te laten kijken naar beelden. Immers, geen der media uit het verleden was toen vergelijkbaar met televisie en is vandaag de dag vergelijkbaar met CD-i. Het enige verschil met toen is dat we nu televisie hebben om onze boodschap over te brengen.

Philips in motion

September 1992 wordt CD-i gelanceerd op de Nederlandse markt. Een wervende en wervelende show met de naam "Philips in motion" moet de Nederlandse consument overtuigen van de machtige mogelijkheden van CD-i en andere hoogstandjes. De mobiele tentoonstelling is allereerst te zien in Eindhoven, vervolgens in Amsterdam bij de Firato en later in een vijftal andere Nederlandse steden. De drie cirkelvormige paviljoens beslaan een oppervlakte van 1200 m² en in de constructie is 104 ton staal en 135 ton beton verwerkt. Voor het transport zijn maar liefst 42 vrachtwagens nodig.

Gaston Bastiaens is van mening dat hij met de Nederlandse introductie van CD-i zijn karwei heeft geklaard. Dezelfde maand aanvaardt hij een functie bij Apple. Henk Bodt, in de Philips-top verantwoordelijk voor consumentenelektronica, relativeert het vertrek van Bastiaens met de uitspraak: "Een schip

kan beter zijn boegbeeld verliezen dan zijn schroeven." In oktober wordt bekend gemaakt dat John Hawkins hem zal opvolgen. Hawkins was onder andere directeur van Philips Business Systems in het Verenigd Koninkrijk. Volgens Bodt zullen de telecommunicatie, de computer- en de televisiewereld steeds meer met elkaar verweven raken, zodat de ervaring van John Hawkins van groot belang is.

Introductie in Amerika, Engeland, Nederland

In Amerika slaat CD-i aan. Onder het al eerder genoemde motto "Seeing is believing" loopt er een grootscheepse reclamecampagne, tijdens welke de prijs van de spelers wordt verlaagd tot 599 dollar. Het resultaat is dat de verkoopaantallen die van CD-audio-spelers aan het begin van de jaren tachtig ruimschoots overtreffen. De grote CD-i-hit is Pin Ball, een elektronische flipperkast die gezelligheid terugbrengt in het Amerikaanse gezin. In Engeland is vier maanden na de introductie reeds 33% van de mannelijke bevolking bekend met het begrip CD-i. Dat is voor een nieuw produkt een hoog percentage.

In zijn kamer hoog in het hoofdkantoor van Philips Nederland praat ik met Buddie Naeyaert. Hij vertelt vol enthousiasme over de intensieve introductiecampagne in Nederland, waarvoor een gedetailleerd draaiboek is ontworpen. Parallel aan de mobiele tentoonstelling zijn er in 150 geselecteerde winkels CD-i-spelers te koop, die ook geschikt zijn voor CD-foto en CD-audio. Dezelfde maand zullen er speciale CD-foto-spelers en later ook draagbare CD-i-spelers verkrijgbaar zijn. In pretparken als Efteling en Eldorado zal het publiek naar harteleust op de spelers kunnen oefenen.

Tot slot

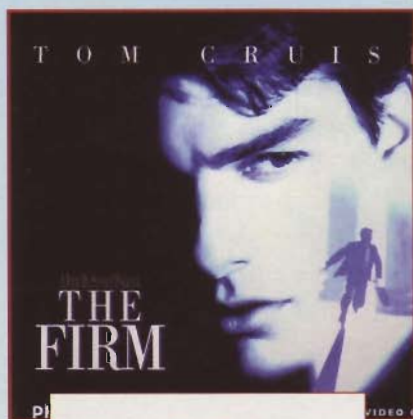
CD-i beweegt onstuitbaar over de onstuimige zee van de consumentenelektronica. Dat krachtige schroeven het voortstuwende bewijs is dit relaas over de makers van een machtig medium. Dat hun inspanningen niet voor niets waren, blijkt niet alleen uit de verkoopaantallen maar ook uit de snelle groei van dit jonge tijdschrift. Ik wens het van harte een voorspoedige toekomst!

Dit is het tweede en laatste deel van een artikel over de nog jonge geschiedenis van CD-i.

Het eerste deel verscheen in het april-nummer van CD-i Magazine.

XILMS

Films op CD-i geven je het gevoel alsof je in de bioscoop zit, alleen je hoeft er de deur niet voor uit. De beeld- en geluidskwaliteit zijn dusdanig goed dat een film thuis voor de buis een extra dimensie krijgt. Gelukkig zijn er al veel speelfilms op CD-i gezet en dit aantal groeit gestaag. Wij bespreken elke maand een aantal nieuwe speelfilms die op CD-i zijn verschenen.

The Firm
(3 Video CD's)
Engels, Nederlands ondertiteld
Dolby Surround
f 59,95 Belfr 1199
Philips Interactive Media
Encoding: *****

Trouw aan The Firm

In de trailer van The Firm, het korte reclamefilmpje met een aantal scènes uit de film, is er een uitspraak: 'Wij houden niet van werknemers met veel geld in hun familie. Wij houden onze werknemers liever trouw aan hun enige bron van inkomsten, the Firm.' En dat is niet de enige manier waarop de senior partners van The Firm hun werknemers aan zich binden. Deze uitspraak is niet gemonteerd in de uiteindelijke versie van de film, maar geeft wel zo'n beetje de sfeer weer van deze twee-en-een-half uur durende film. The Firm is nu in een ondertitelde versie uit op Video CD.

Geld en dood

Wanneer Mitch McDeere (Tom Cruise) zijn rechtenstudie heeft afgerond,

krijgt hij de ene fantastische aanbieding na de andere. Geld lijkt geen probleem in advocatenland. Wanneer een beroemd advocatenkantoor uit Memphis hem een aanbod doet, zwicht hij uiteindelijk voor het gigantische salaris en de cadeau's waar hij mee overladen wordt. Zijn vrouw Abby (Jeanne Tripplehorn) heeft nog zo haar twijfels, maar gaat uiteindelijk ook overstag voor het grote geld.

Mitch stort zich op zijn werk en gaat helemaal op in de zaak. Vooral met alle beloftes en bonussen die hij krijgt, zoals een joekel van een huis en een slee van een auto, heeft hij niet veel moeite om zich helemaal aan zijn werk te wijden. Toch komt hij een aantal vreemde details tegen. Nog nooit heeft iemand The Firm verlaten, tenzij ze doodgingen. En dat vaak op een mysterieuze manier. Wanneer twee medewerkers door een reisje

omkomen tijdens een explosie op de boot, begint Mitch onraad te ruiken.

Corruptie

The Firm doet er alles aan om haar werknemers trouw te laten zijn aan de zaak. Maar waarom? Waarom komt de FBI naar Mitch toe om hem te overtuigen van de slechte bedoelingen van The Firm? Is het omdat de FBI een

hekel heeft aan maffia-advocaten? Voor Mitch is het duidelijk: met wie hij ook in zee gaat, hij zal nooit meer zichzelf kunnen zijn. Zijn leven is inmiddels zo gecorrumpeerd dat hij nooit meer weg zal kunnen of terug naar wat hij gewend was.

Ook de FBI wil welhaast het onmogelijke van hem. Zij vragen van Mitch om geheime documenten van The Firm door te geven, waarmee hij zijn klanten en dus zijn eed van geheimhouding verraadt. In ruil daarvoor zouden ze ervoor kunnen zorgen dat zijn broer, die wegens doodslag in de gevangenis zit, vrij komt.

Waarschuwing voor 'workoholics'

En dan zit je als advocaat helemaal in de tang. Er wordt van je gevraagd om de wet te overtreden, en je eed te breken. Je kunt naar niemand toe, zelfs niet naar je vrouw. The Firm is een verschrikkelijk spannende film over trouw, wantrouwen, corruptie en vooral 'workoholisme'. Een waarschuwing voor al die mensen die met een slechte smoos aankomen omdat ze moeten overwerken. Een waarschuwing voor een ieder die zo verblind wordt door de eisen en beloften van het werk, dat hij de realiteit uit het oog verliest. Een soort Fatal Attraction dus, maar dan in het zakenleven.

Zo heeft iedere grote Amerikaanse film wel een soort van boodschap. 'Word geen crimineel, want hoe slim je ook denkt te zijn, de politie achterhaalt je wel!' Of: 'Ga naar de politie wanneer je iets wordt aangedaan, zij weten er beter raad mee dan jij!' En natuurlijk: 'Het recht en de waarheid zullen zegevieren!' en meer open deuren, waar ze in Amerika meer behoefte aan hebben dan 'bij ons'. In *The Firm* zit een boodschap waar ik mij echter geheel achter plaats: 'Je werkt om te leven en je leeft niet om te werken!'.

Tom Cruise als dweil

De regisseur van de film is Sydney Pollack. Toen de film in 1993 uitkwam, was dat de 16e film in zijn loopbaan. Zijn films hebben tot de verbeelding sprekende titels als 'They Shoot Horses, Don't They?' (1969), 'Tootsie' (1982, met Dustin Hofman), 'Out Of Africa' (1985), die meerdere Oscars kreeg en 'Havana' (1990). Pollack heeft een grote voorliefde voor Robert Redford, die we dan ook zeer frequent in zijn films zien terugkomen. Met zijn keuze voor Tom Cruise als de eveneens jonge en ambitieuze Mitch McDeere zit hij hier echter ook precies goed.

Soms is het moeilijk voor een aantal acteurs om hun heroïsche uitstraling

Ik ben Avery Tolar, je mentor.
We gaan lunchen.

op te geven voor een bepaalde scene. Je kent dat wel, die actrices die 's morgens wakker worden met een perfect opgemaakt en uitgeslapen gezicht en gevechtshelden die het voor elkaar krijgen alleen hun haar iets in de war te laten komen. Tom Cruise heeft daar

Marty is ons plotseling en met geweld ontruk.

geen problemen mee. Wanneer hij vol verdriet zijn vrouw weer tegen komt, ziet hij eruit als een dweil, ogen rood doorlopen; het verdriet straalt van zijn gezicht. Ook Gene Hackman, die de mentor van Mitch speelt, trekt oprecht wit weg wanneer dingen mis blijken te gaan.

Schitterende muziek

En dan de muziek. Over het algemeen vervult de muziek in films als deze een ondergeschikte rol. Toch is het belangrijk hier eens op te letten. Afgezien van de muziek die in de verschillende cafés en restaurants voorkomt, wordt de werkelijke soundtrack gespeeld door maar één instrument: de piano. Vanaf het begin van de film heb ik met open mond zitten luisteren naar de pianist, die in zijn eentje een heel orkest uit dit wonderlijke instrument tovert. Swingende ritmes en prachtige harmonieën maken de sfeer dubbel intens. Het genie achter dit concept, Dave Grusin, doet wellicht niet direct een belletje rinkelen, maar

hij heeft intussen menige film met zijn spel opgeluisterd. Hij had al een Oscarnominatie op zijn naam staan voor het pianospel in 'The Fabulous Baker Boys', maar ook bij *The Firm* had hij er net zo goed één verdiend.

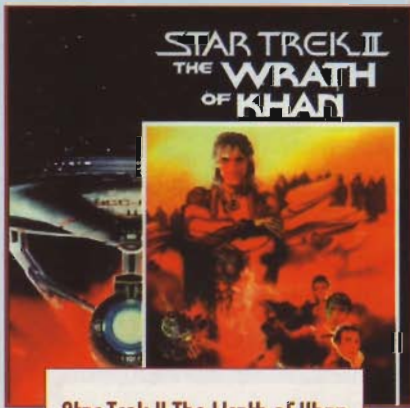
The Firm zit van het begin tot het eind verrassend goed in elkaar. In de plot gaat het er niet om wie het gedaan heeft, maar word je voortdurend in spanning gehouden hoe de problemen worden opgelost. Actie? Ja, maar dat is niet de hoofdmoot. Erotiek? Nauwelijks, maar toch zinneprikkend. Goed en Kwaad? Tot het einde van de film blijft het de vraag wie nou werkelijk goed is en wie werkelijk slecht. Een hoop vraagtekens dus, maar spannend blijft het tot het einde.

Bedoel je dat ik de wet schend?
-Je gaat tot 't randje.

't is gelukt.

Star Trek II The Wrath of Khan

Engels, Nederlands ondertiteld

Dolby Surround

f 49,95 Befr 999

Philips Interactive Media

Encoding: *****

Star Trek II; The Wrath of Khan

In de film 'Wayne's World' wordt er door de hoofdpersoon een statement gemaakt zoals er maar weinig zijn: 'Amerikaanse Champagne is net als Star Trek: The Next Generation. Wel aardig, maar het haalt het niet bij het origineel!!!' Star Trek is een rage en zal dat altijd op één of andere manier blijven. Hoewel de Trekkies, zoals de Star Trek-fans zich plachten te noemen, tegenwoordig weer wekelijks op de BBC naar hun favoriete ruimteschip kunnen kijken, blijft er altijd een zwak bestaan voor de goede oude toekomstvisie van Star Trek. De tweede film uit de Star Trek-cyclus is nu uit op Video CD en wel Nederlands ondertiteld: The Wrath Of Khan.

Wraak

Het verhaal is betrekkelijk eenvoudig. The Enterprise, het ruimteschip onder

bevel van Admiraal James T. Kirk, wordt geconfronteerd met een oude rebel. Khan is iemand die in een grijs verleden door Kirk en zijn mannen is verlaten op een missie. Khan is er achter gekomen, dat de ex-vrouw van Kirk bezig is met een project, genaamd Genesis, waardoor binnen een paar minuten een nieuw leven te creëren is. In een paar minuten zou een gasbol om te toveren zijn in een nieuwe, levende planeet.

Khan veroverd Genesis, maar heeft nog niet genoeg. De rebellen over wie hij het bevel voert, proberen hem van zijn wraak af te praten, maar het enige wat Khan wil, is de dood van Kirk en zijn mensen. Er ontwikkelt zich een strijd van sluwe zetten en nog sluwere tegenzetten. Een strijd tussen Goed en Kwaad, waar Kwaad uiteindelijk het veld moet ruimen en Goed offers moet doen. Grote offers.

De dood van Spock

Mijn wereld stortte in elkaar, toen de immer logisch denkende Spock; de vulcanier met de vreemde oren; de held uit mijn kinderjaren; het favoriete onderwerp van carnaval-boven-de-rivieren, het onderspit moest delven. Hij sterft aan straling terwijl hij de Enterprise van de ondergang redt. Spock dood, einde van de Star Trek

Cyclus, zou je denken. Ze lijken wel gek geworden! Zijn stoffelijk overschot komt terecht op een planeet die net door de laatste stuiptrekking van Genesis in het leven is geroepen.

Star Trek is eigenlijk een film uit de goede tijden van de Soaps: Dallas, Dynasty enzovoort. Het verhaal wordt kunstmatig omhooggehouden en de acteerprestaties van toen zouden nu nooit meer geaccepteerd worden. Toch was Star Trek in haar tijd een grensverleggende serie.

Prachtige visual effects, die overigens op Video CD erg mooi uitkomen. En door het feit dat overal, waar de term Star Trek gebruikt wordt, een 'registered trademark'-symbool wordt toegevoegd. De film was één van de eerste films met een enorme verzameling merchandise, van speelgoed Enterprise-ruimtescheepjes tot Spock-oren.

Star Trek; The Wrath Of Khan is een film die in je kast thuis hoort. Al was het alleen maar om het debuut van Kirstie

Alley te zien als Luit. Saavik. Een meesters in het optrekken van de wenkbrauwen, wat haar in Cheers en Look Who's Talking goed uitkwam. De

ondertiteling laat hier en daar wel eens te wensen over, vooral wanneer het om de getalletjes gaat. Denk nou niet dat 'The Wrath of Khan' de 'wrat van Khan' betekent, want dat is nou weer wel goed vertaald.

Seventh Floor
Engels, Nederlands ondertiteld
f 49,95 Belf 999
H.O.M. Vision
Encoderig: ***

The Seventh Floor

Brooke Shields was ooit het zestienjarige sexsymbool van de overgang naar de tachtiger jaren. Dat was in de tijd van The Blue Lagoon. Wie was niet zwaar onder de indruk van de onschuldige, maar sexy schoonheid van deze

Australische? Brooke is inmiddels wat ouder, wat meer getekend, heeft minder fotomodel-achtige vormen, maar blijft een genot om naar te kijken. En dat niet alleen in uiterlijkheden, maar ook in acteerprestaties. Zij is terug in een verrassend spannende film, die nu op Video CD is verschenen: The Seventh Floor.

Wanneer Kate (Brooke Shields) haar man verliest staat zij er alleen voor. Haar erfenis bestaat uit een enorme stapel schulden, een partnership in een reclamebureau dat haar liever kwijt dan rijk is en een appartementencomplex waar ze geen raad mee weet. In het reclamebureau moet zij zich staande weten te houden tegenover Vivien, een van de mede-eigenaren. Vivien heeft een verhouding met de overleden man van Kate gehad en duldt geen concurrentie, en helemaal niet in het bureau. Kate heeft namelijk toegang gekregen tot de files van haar echtgenoot, en weet een belangrijke klant binnen te slepen naar aanleiding van deze stukken.

Zij krijgt hierin hulp van Mitsuru, een Japanse computerwizzard, tot wie zij zich eigenlijk wel voelt aangetrokken. Wanneer hij in haar appartementencomplex komt te wonen groeien deze gevoelens alleen maar en een prachtige romance bloeit op. Een prachtige romance? Stukje bij beetje komt Kate er achter dat het verhaal achter haar geliefde niet klopt. Zijn ouders zijn 'omgekomen tijdens een auto-ongeluk' en zijn zuster, over wie hij nog praat alsof ze in leven is, blijkt al jaren geleden zelfmoord te hebben gepleegd.

Mitsuru blijkt zich meer en meer te ontpoppen als een gevaarlijke psycho-

paat. Een ziekelijke moordenaar die niets schuwt om zijn slachtoffers op de meest gruwelijke manier te verminken.

Ondanks alle scepsis die ik bij het begin van de film had, moet ik toegeven, dat ik anderhalf uur gespannen heb zitten kijken. De film houdt het midden tussen Sliver, 9 1/2 Weeks (vanwege camerawerk en belichting) en The Shining. En dat allemaal in een Australische productie. Dat wil zeggen dat de cast, op Shields na, de meesten volkomen onbekend voor zal komen; de grapjes vaker niet dan wel leuk zijn; maar de plot lekker ingewikkeld is.

FILMS

The Neverending Story
Engels, Nederlands ondertiteld
Dolby Stereo
f 39,95 Befr 799
Philips Interactive Media

Het Never Ending sprookje

Ik ben een sprookjesliefhebber. Altijd al geweest. Als klein kind zat ik met open mond naar de sprookjes van Grimm en Andersen te luisteren, en toen ik opgroeide moest je me niet storen als ik mezelf verdrong in Tolkien of Roald Dahl. Toen de trend van sprookjesfilms werd ingezet zat ik dan ook meer dan regelmatig in de bioscoop. Tranen met tuiten bij films als 'Willow' en 'Labyrinth'. Het bereikte zijn hoogtepunt toen één van mijn favoriete sprookjesboeken werd verfilmd, 'The Never Ending Story' van Michael Ende. Deze film is nu ook beschikbaar om op je CD-i-speler af te spelen. Een film die je keer op keer opnieuw kunt bekijken.

Bastian Balthasar Books is een leesgierig, veelgeplaagd jongetje met een enorme fantasie. Wanneer Bastian een boek wil kopen in de winkel, komt hij er achter dat hij geen geld bij zich heeft. Toch is er een boek dat alleen al door de kaft een gigantische aantrekkingskracht op hem uitoefent. Hij moet en zal het boek hebben, en weet het slinks mee te gappen. Bastian kan niet wachten om in het boek te beginnen, maar hij moet wachten tot de school uitgaat. En hij is al te laat. Dan maar spijbelen. Bastian verstopt zich op een

verborgen plek en begint te lezen. Hij vergeet de tijd en gaat helemaal op in het verhaal dat zich aan hem ontvouwt.

Steeds minder fantasie

Het verhaal gaat over een jongen in het land Fantasia, dat geplaagd wordt door grote plekken van Niets. Het land Fantasia bestaat uit de fantasieën van mensen op aarde. Fantasieën waar steeds minder van overblijft. Atreyu is geroepen om het land te redden van deze plekken van niets, en kan dat alleen met behulp van de koningin. Door allerlei omzwervingen komt Atreyu uiteindelijk terecht bij de sterk verzwakte vorstin van Fantasia.

Bastian gaat zo op in het verhaal, dat hij uiteindelijk een werkelijke rol gaat spelen in de gebeurtenissen in het boek. Hij kan praten met de personages en wordt een onderdeel van het verhaal. Bastian zit niet langer in het verborgen hokje ergens boven in de school, maar is door zijn gedachten werkelijk verplaatst naar het getergde Fantasia.

Laat ik een eeuwenoud cliché gebruiken. Wanneer je het boek kent, zal de film tegenvallen. De vuurdraak is een groot beest van pluche en de droom van iedere knuffelbeestfanaat, maar het haalt het niet bij het beeld wat je krijgt bij het lezen van het boek. Bovendien heeft de film een te goed einde, iets wat de titel zou tegenspreken. Toch zal deze film de fantasie van de kijker tot in het uiterste prikkelen.

Prachtige poppen

Hoewel de film een Hollywood-achtige uitstraling heeft, heeft hij, behalve de acteurs, niets met de Verenigde Staten te maken. Het is een Duitse productie onder de regie van Wolfgang Petersen.

De schrijver van het originele boek, Michael Ende, heeft zich gedistantieerd van de film. Niet omdat hij de film slecht vond, integendeel, maar gewoon omdat het verhaal van de film niet overeen komt met zijn boek. Het einde van de film is in het originele verhaal van Michael Ende pas de helft van het boek. Daarom is er ook vrij snel na het maken van deze film besloten tot de vervolgfilm, die dus het verhaal als het ware 'af moet maken'.

The Never Ending Story is ondanks alle op en aanmerkingen een film waarbij je van het begin tot het eind op het puntje van de stoel zit. De meest smaakvolle karakters in de film zijn poppen, die van de hand van de makers van de Muppetshow lijken te komen. Dit is niet zo maar ze doen op geen enkele manier onder voor Henson's meesterwerken en hebben dezelfde, immer vertederende werking, zelfs wanneer het om de grootste gedrochten gaat, zoals Rock-eater.

Mr. Bean
Tommy Cooper
Youp van 't Hek
&
Herman Finkers
houdt u van ons te goed!

CD-i PROF

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

Rob Smit

Watersnood in het Cruquiusmuseum

Op 22 december 1954 braken in Wilhelmshaven de dijken door. Op een archieffilm is nog te zien met wat voor een onvoorstelbaar natuurgeweld dat gepaard ging. De storm woedde zo hevig dat je hoort dat de microfoon van de camera die ter plekke was het zowat begeeft, en je ziet hoe de wind de watermassa's met een bijna onbegrijpelijke kracht voortstuwt. Eerst beukt het water alleen tegen de dijken, dan reiken lange vingers van water er aarzelend overheen en tenslotte is er geen houden meer aan: de dijken breken en al die tonnen water storten zich ongegeneerd landinwaarts.

Die archieffilm, des te sprekender omdat hij nog in zwartwit is, is één van de korte films die getoond wordt op een informatiezuil in het Heemsteedse Cruquiusmuseum. Dit museum toont de historie van het beroemde stoomgemaal De Cruquius, dat samen

met twee soortgelijke gemalen in drie jaar tijd het Haarlemmermeer omtoverde in de Haarlemmermeerpolder. Met z'n drieën waren ze de grootste stoomgemalen ter wereld, maar alleen De Cruquius is in zijn oorspronkelijke staat bewaard gebleven.

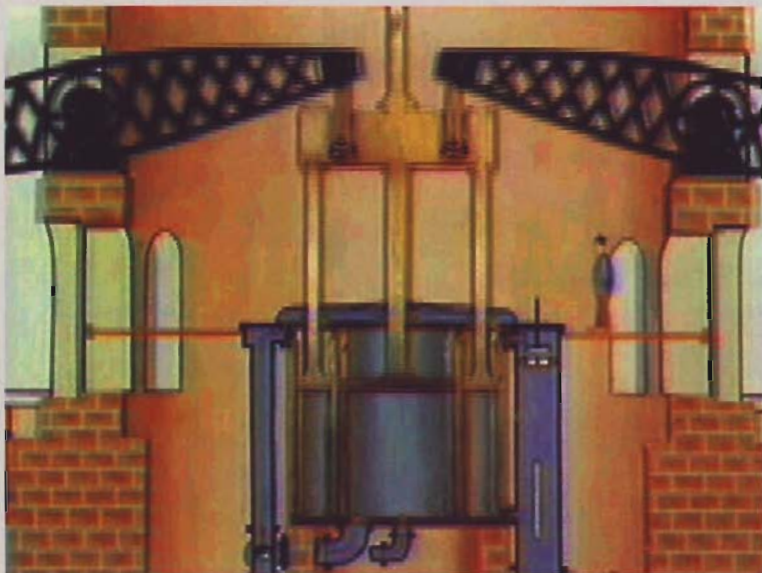
Video CD, duurder maar beter dan videoband

De informatiezuil is vervaardigd door het Amsterdamse Maarten Rens Producties en maakt nu eens geen gebruik van een videorecorder, zoals dat bij de meeste musea het geval is, maar van een CD-i-speler die een Video CD afspeelt. Naast het filmpje over de dijkdoorbraak bij Wilhelmshaven bevat die CD nog korte filmpjes over stoomgemaal De Cruquius en het schepgadgemaal bij de Arkelse Dam. We vroegen Maarten Rens waarom de keuze op een Video CD gevallen is. Rens: 'Van oudsher wordt voor dit soort

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

informatiezuilen een videorecorder gebruikt, maar daar kleven nogal wat nadelen aan. Het filmpje wat ik voor het Cruquiusmuseum heb samengesteld is bijvoorbeeld maar kort. Zou je dat één keer op een korte videoband zetten dan is de machine in de informatiezuil bij wijze van spreken meer bezig met terugspoelen dan met afspelen. Het alternatief is om het filmpje net zo lang achter elkaar op een drie-uursband te zet-

ten tot die vol is, maar ook dat werkt niet optimaal: je houdt aan het eind bijna altijd een leeg stuk over en het terugspoelen duurt heel lang. Bovendien is een videorecorder die de hele dag in bedrijf is zo versleten. Maar nu zowel het maken van een Video CD als de CD-i-speler om hem af te spelen betaalbaar zijn geworden, is die combinatie DE oplossing voor een informatiezuil. Weliswaar kost het maken van een Video CD meer dan van een videoband, maar het voor-

deel is dat hij niet slijt. Op de lange duur is een museum dus toch goedkoper uit met een Video CD, om de simpele reden dat er nooit meer kopieën besteld hoeven te worden en een CD-i-speler veel minder slijtagegevoelig is dan een videorecorder.'

Maarten Rens, filmmaker

Maarten Rens is vooral bekend als filmmaker. Hij verliet in 1975 de filmacademie en maakte achtereenvolgens stadfilms voor de Gemeente Amsterdam, mini-documentaires voor Sesamstraat, conceptuele films voor het Stedelijk Museum, podiumfilms voor de popgroep Genesis en antropologische muziekfilms voor de Universiteit van Amsterdam; verder was hij tien jaar lang – met gevaar voor eigen leven – huisfilmer van het toen nog ondergrondse ANC (African National Congress). Hoe komt zo iemand in de interactieve media terecht?

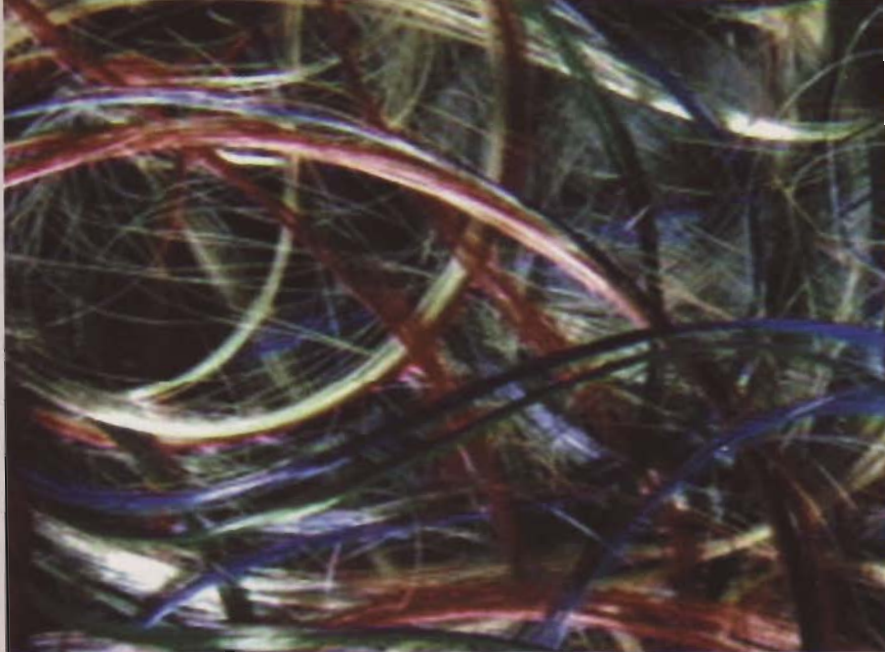
Rens: 'Sinds twee jaar monteer ik mijn films al volledig digitaal, en vandaar was het maar een kleine stap naar Video CD, CD-ROM, etc. Interactieve media maken het mogelijk om tekst, beeld en geluid op een niet-lineaire manier aan te bieden en dat spreekt mij wel aan. Ik ben niet zo lineair.' Maarten Rens is behalve filmmaker ook docent aan het Grafisch Lyceum in Amsterdam, waar na de zomervakantie voor het eerst een opleiding Nieuwe Media van start zal gaan.

De Video CD voor het Cruquiusmuseum is vervaardigd door Eaglevision in Hilversum, tel. 035-833200.

Maarten Rens Producties Amsterdam, tel. 020-6389738.

A world of carpeting at your feet

AlliedSignal is een multinationale producent van kunststoffen en producten voor de luchtvaart en auto-industrie met 68.000 werknemers en een jaaromzet van 11 miljard dollar. De bedrijfsactiviteiten zijn verdeeld over verschillende dochterondernemingen, waarvan AlliedSignal Fibers – met laboratoria en fabrieken in de Verenigde Staten, Europa en Azië – zich bezighoudt met de productie van kunststoffen. Eén van de specialisaties van AlliedSignal Fibers is de vervaardiging van tapijtvezels, die is ondergebracht in een 'kleindochter' met de naam AlliedSignal Carpet Fibers. Deze tak opereerde aanvankelijk alleen vanuit de Verenigde Staten, maar heeft, om de Europese markt beter te kunnen bedienen, sinds 1993 ook een vestiging in Europa. Omdat multinationals de neiging hebben nogal anoniem over te komen was een duidelijke profilering van het bedrijf noodzakelijk. Om dit te bewerkstelligen heeft men het medium CD-i ingezet, met de CD-i 'A world of carpeting at your feet' als resultaat.

bedrijfsactiviteiten. Bovendien is het tamelijk eenvoudig om de inhoud actueel te houden omdat het niet zo moeilijk is om informatie aan een CD-i toe te voegen. Zo heeft de nieuwste versie van 'A world of carpeting at your feet' bijvoorbeeld zowel een Engelse als een Duitse 'voice-over', zodat hij op beurzen in Engeland en Duitsland gebruikt kan worden. Met één druk op de knop kun je van taal veranderen.'

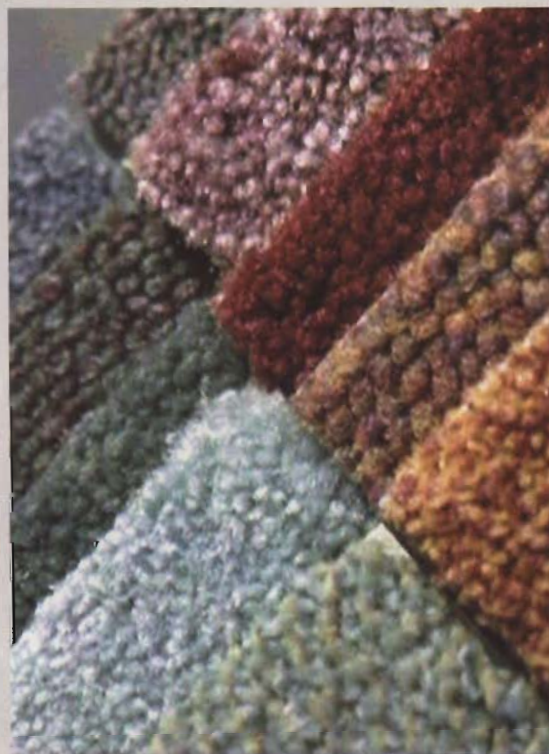
Eindeloos

Als de gebruiker niets doet activeert het programma zich na verloop van tijd zelf en begint aan een bedrijfs-presentatie die in een eindeloze lus blijft staan draaien totdat iemand ingrijpt. Op deze manier onderscheidt de CD-i-presentatie zich dus nauwelijks van een videobandpresentatie. Het verschil zit hem echter in de

Interactief in Tuschinski

Deze CD-i was te bekijken en beluisteren op de beurs 'Interactief in Tuschinski', waar leden van de Associatie Interactief hun producten presenteerden aan de pers, potentiële opdrachtgevers en andere geïnteresseerden. Esmeralda Willemsen van Harlon Communicatie, het Utrechtse bureau dat de CD-i produceerde, vertelde iets over het doel van de CD-i. 'Hij wordt enerzijds gebruikt om het bedrijf op beurzen te presenteren aan bestaande en potentiële relaties zoals ontwerpers, inkopers, verkopers en marketingmensen, anderzijds om de eigen werknemers nader over de bedrijfsactiviteiten te informeren. Op die manier vangt men twee vliegen in één klap: het image van het bedrijf wordt opgeschroefd door toepassing van een nieuw, interactief medium en er wordt inzicht verschaft in de

interactiviteit: de beursbezoeker of geïnteresseerde werknemer kan met behulp van de muis ingrijpen in de presentatie en alleen die informatie opvragen waar hij behoefte aan heeft of in geïnteresseerd is. Een potentiële klant die op een beurs de stand van AlliedSignal Carpet Fibers bezoekt, kan zich zo alvast op de nieuwe leverancier oriënteren terwijl de verkoper nog met iemand anders in gesprek is. Een verkoper heeft zo dus meer tijd voor het verstrekken van specifieke informatie of het voeren van een daadwerkelijk verkoopgesprek dan wanneer hij de assistentie van de CD-i zou moeten ontberen.

'Het programma wordt overigens niet alleen op beurzen ingezet', liet Esmeralda Willemsen nog weten. 'Het staat ook in de ontvangsthuis van het bedrijfsgebouw opgesteld en gaat mee op klantbezoek met de buitendienstmedewerkers.'

Harlon Communicatie Utrecht, tel. 030-300995.

Een beeld van een ziekenhuis

Het St. Elisabeth Ziekenhuis is al 168 jaar een begrip in Tilburg en omstreken en vervult een regionale functie voor Midden Brabant, met name voor wat betreft neurochirurgie, AIDS en in-vitro-fertilisatie (reageerbuisbevruchtingen). Het is een algemeen opleidingsziekenhuis dat alle specialismen in huis heeft en nauw samenwerkt met zowel medisch-wetenschappelijke instellingen als ziekenhuizen uit de regio. In het gebouw, dat zodanig ontworpen is dat het een vriendelijke indruk op de mensen maakt, zijn 20 verpleegafdelingen, 4 kinderverpleegafdelingen en 1 intensive care-afdeling gevestigd. Er zijn 649 bedden en jaarlijks vinden er 19.000 ziekenhuisopnamen, 4500 dagopnamen en 220.000 poliklinische consulten plaats. De afdeling Spoedeisende Hulp is 24 uur per dag geopend en beschikt over apparatuur om bloedonderzoek te doen en röntgenfoto's en ECG's te maken. Ook opereren er binnen de muren van het ziekenhuis twee zelfstandige stichtingen: de trombosedienst en de bloedbank. Al met al werken er meer dan 2000 mensen binnen de muren van het ziekenhuis.

Visueel aantrekkelijk

Aldus de samenvatting van de introductie van de CD-i 'St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg - een beeld van een ziekenhuis.' Het programma is gemaakt in opdracht van de Dienst Personeelszaken door het reclamebureau Lenting & Van Etten en CD-i-producent Codim Interactive Media uit Eindhoven. Het bestaat uit vijf

onderdelen die ieder apart door de gebruiker bekeken kunnen worden. Behalve de introductie zijn dat EZ (St. Elisabeth Ziekenhuis) Algemeen, EZ in cijfers, EZ als werkgever en Organisationschema's. Vervolgens is ieder onderdeel weer verder onderverdeeld.

We vroegen aan dhr. P.C.F.W. Manders, Hoofd Personeelszaken bij het St. Elisabeth Ziekenhuis, of hij tevreden is met het resultaat: 'Dat zijn we zeker, want een presentatie op CD-i biedt vele voordelen. Onze vorige presentatie stond op videoband, maar bij frequent gebruik is er veel slijtage terwijl je de inhoud van een band maar op één doelgroep kunt afstemmen. De nieuwe presentatie wilden we dus een vorm geven die zowel visueel aantrekkelijk was als geschikt voor meerdere doelgroepen; terwijl de drager van de informatie niet slijtagegevoelig mocht zijn. Via Philips Medical Systems, één van de leveranciers van ons ziekenhuis, hoorden we over CD-i toen het systeem nog maar net op de markt was, en het bleek al gauw dat het aan al onze eisen voldeed. Alleen waren bewegende beelden nog niet mogelijk, want de Digital Video Cartridge bestond nog niet toen wij voor het eerst met CD-i in contact kwamen. Daarom heeft ons programma nog de vorm van een diavoorstelling met gesproken woord en ondersteunende muziek.'

Ziekenhuis: geen stoffige bedoening

En wat is nu precies het doel van de CD-i? Manders: 'Hij is opgezet als algemene presentatie van het ziekenhuis, maar omdat het programma interactief is kunnen verschillende gebruikers er verschillende soorten informatie aan onttrekken. Met name bij sollicitaties speelt de CD-i een belangrijke rol: hij laat zien dat ons ziekenhuis niet de stoffige bedoening is waar veel jongeren het voor houden, maar net zo'n modern en goed geoutilleerd bedrijf als ieder ander. Ook bezoekers krijgen de CD-i regelmatig te zien. Omdat Fuji hier in Tilburg gevestigd is zijn er bijvoorbeeld regelmatig Japanners in de stad. De burgermeester wil graag nieuwe industrieën aantrekken en heeft dus een kennismakingsroute uitgezet, en daar is ook het St. Elisabeth Ziekenhuis in opgenomen. Verder wordt het programma gebruikt bij congressen en seminars, waar de specialisten er die informatie uitlichten die ze bij hun voordracht nodig hebben. Tenslotte is de CD-i te bekijken in de bibliotheek en het informatiecentrum van de gemeente, en is hij opvraagbaar voor scholen en andere instellingen. Vooral onder de scholen is hij erg populair in verband met de voorbereiding op de beroepskeuze.'

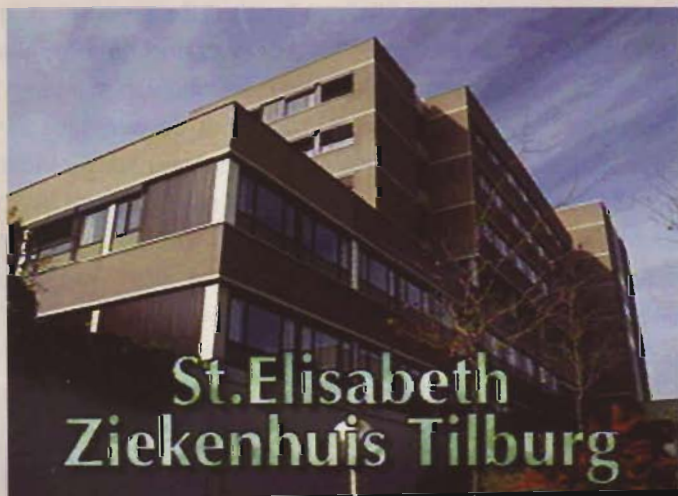

CD-i op meer terreinen inzetten?

Gaat het ziekenhuis CD-i nu ook voor andere doeleinden inzetten? Manders: 'Daar moet ik een enigszins aarzelend antwoord op geven. De CD-i als nieuw medium om informatie over te dragen is zonder meer geslaagd. Desondanks hebben we te maken met een bepaald budget en kunnen we niet zo maar nieuwe CD-i's gaan produceren. Voorsnog moeten we dus nog even voort met de huidige CD-i, maar erg is dat niet, want tenslotte is het mogelijk om de informatie op de schijf gedeeltelijk te vervangen. Zo gaan we waarschijnlijk de oude jaarcijfers vervangen door die van dit jaar, terwijl we de rest van de inhoud ongewijzigd laten. Maar toch zou ik nog wel twee terreinen weten waar ik CD-i zou willen inzetten. Patiënten willen namelijk steeds meer van te voren geïnformeerd worden over wat hen te wachten staat, en met name op de röntgen- en de MRI-afdeling zou een CD-i-zuil op zijn plaats zijn. Totdat we financieel in staat zijn om dat te realiseren doen we het echter op de röntgenafdeling met televisiebeelden via het interne kabelnet terwijl we folders gebruiken voor de voorlichting over de MRI-scan.'

St. Elisabeth Ziekenhuis Tilburg, Dienst Personeelszaken, tel. 013-391313.

Codim Interactive Media, Eindhoven, tel. 040-129777.

büch

Globaal

De verwoede CD-i-liefhebber rust natuurlijk niet voordat hij al het leuks dat op CD-i en Video CD verkrijgbaar is thuis heeft. Op Video CD is het beeldverslag verkrijgbaar van een live-concert dat Perkins jaren geleden gaf samen met een aantal beroemde mannen, zoals twee Beatles (aan mij helaas niet besteed), Dave Edmunds en Eric Clapton. De mooiste nummers zingt Perkins op deze Video CD echter met Rosanne Cash (ze wordt niet eens in de bijbehorende tekst vermeld). Ik kende het bewuste concert al van de VHS-versie, maar zoals al vaker in deze column opgemerkt: Video CD is superieur als je haar vergelijkt met video. Als Perkins samen met dat leuke meisje Cash 'Jackson' zingt, zie je pas hoe leuk, gezellig en tijdloos en klassiek in de beste zin van het woord rock-and-roll kan zijn.

Perkins is geloof ik niet erg populair bij het huidige jonge disco-publiek, maar de oude heer Büch wil op deze plaats graag opmerken dat Perkins een van de uitvinders is van de muziek waar elke pop- en rockliefhebber nog dagelijks van kan genieten, ook in de meest wonderlijke techno-discotheek.

Jaren geleden heb ik Perkins eens geïnterviewd tijdens een wat beschaamd country-festival in Rotterdam. Ik wilde het vraagesprek nog eens overdoen voor televisie, maar Perkins laat zich niet meer interviewen. Hij is al jaren ernstig ziek en brengt zijn levenseinde zo rustig mogelijk thuis door. Ik geef deze rock-and-roll-hero

daar helemaal gelijk in. Gelukkig zal Perkins in beeld en geluid voor eeuwig bewaard blijven op de genoemde Video CD.

Andere Video CD's die ik mij aanschafte, brachten plezier of tenminste een lichte schok der herkenning. Sade's 'Life promise' is grotendeels een verzameling clips waar ik niet geheel wild van raakte en The Cure's 'Show' is de weergave van een live-concert. Deze laatste Video CD geeft helaas niet het beste live-concert dat er van The Cure is vastgelegd en dat is jammer want over vijftig jaar zal iedereen zeggen dat The Cure een van de origineelste groepen was van het post-beatmuziek-tijdperk was.

Een wonder op CD-i is zonder enige twijfel 'Titanic. An interactive explo-

ration'. De ondergang van het luxe passagiersschip de Titanic heeft mij nooit zo geboeid (ik heb andere eigenaardigheden en voorkeuren), maar na het bekijken van deze mudvolle CD-i was ik helemaal om. De bedoelde CD-i is daadwerkelijk 'interactive', bevat een onvoorstelbaar grote schat aan informatie en feitjes en zit slim, maar vooral logisch in elkaar.

Het bijzondere van 'Titanic. An interactive exploration' is dat zij naast veel kijkplezier ook ontzettend veel feitjes en informatie geeft. Voor zo ver ik verstand heb van de Titanic-ramp kloppen al die gegevens wonderwel. Het film- en documentatiemateriaal op deze CD-i is meeslepend. Niet alleen komen de laatste overlevenden (op kleurenfilm en wel) van de ramp aan het woord, maar ook is er veel oud filmmateriaal in zwart/wit te zien.

Als er de komende tijd meer CD-i's en Video CD's verschijnen van de kwaliteit van 'Titanic' en 'A rockabilly session' dan voorspel ik CD-i een grote toekomst. Wat CD-i namelijk onderscheidt van CD-ROM is haar vermogen om bekeken te worden op een groot en mooi televisiescherm. Het bekijken van de Titanic-Video CD wordt via de televisie werkelijk een multimediale gebeurtenis. Als je goed oplet, zit je bij het bekijken niet alleen binnen een paar minuten met het zweet in je handen, maar ook met het water in je schoenen.

Boudewijn Büch

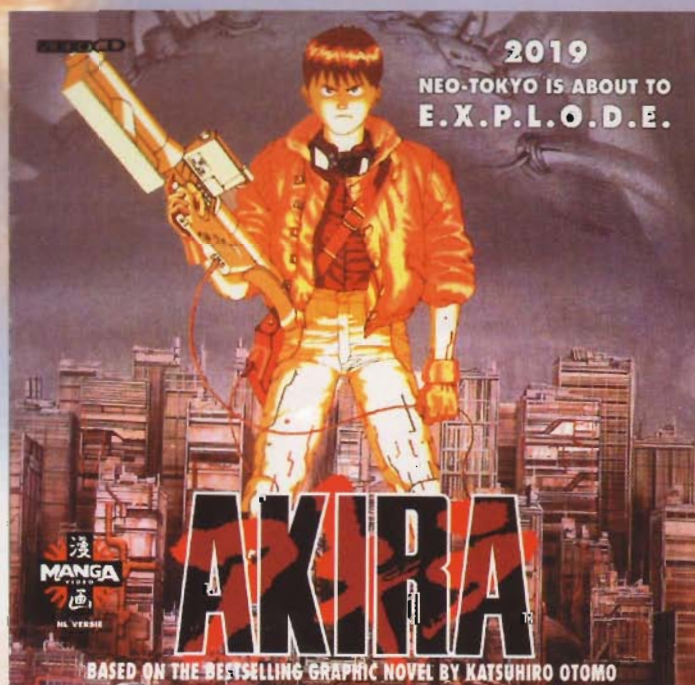
PolyGram Video

AKIRA

2019

Neo-Tokyo is about to
E . X . P . L . O . D . E .

De grensverleggende Japanse animatiefilm Akira is de eerste Manga-film die op Video CD uitkomt. Het oorspronkelijk 1800 pagina's lange stripverhaal is hiermee 'gemuteerd' in een 120 minuten lange, keiharde actie-tekenfilm. De digitale kwaliteit zorgt voor een twee uur durende race door een angstaanjagend realistische toekomst. Met duizelingwekkende snelheid en adembenemende beelden en muziek.

De Video CD Akira verschijnt op het
gloednieuwe Manga-label van
PolyGram Video. Akira is Nederlands
ondertiteld en kost

f49,95

Binnenkort verkrijgbaar op Video CD.

Philipscdi.com

CD-i

SPEEL NU ZELF

LINGO

OP TV

LINGO

99,95

- Gepresenteerd door F. Boulangé, ook bekend van Lingo op TV
- De woorden zijn goedgekeurd door de officiële Lingo-jury
- Keuze uit 5-, 6- of 7 letterwoorden
- Woordkeuze op basis van onderwerp en moeilijkheidsgraad
- Met 6000 woorden; voor 300 avonden speelplezier
- Aantal spelers, spelduur en bedenktijd zelf in te stellen

PHILIPS

Philipscdi.com